

บทบาทของวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

นางสาวปิยมน แจ่มวุฒิปรีชา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิเทศศาสตร์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ROLES OF YALA MUNICIPALITY YOUTH ORCHESTRA
IN CREATING LOVE OF MOTHERLAND

Miss Piyamon Jaemwutthipreecha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication Arts) Program in Communication
Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

ปิยมณ แจ่มวุฒิปรีชา : บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด (ROLES OF YALA MUNICIPALITY YOUTH ORCHESTRA IN CREATING LOVE OF MOTHERLAND) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 150 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษามุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิด (2) เพื่อศึกษามุมมองของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิดและบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด (3) เพื่อศึกษาการใช้ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีออร์เคสตราและการแสดงความผูกพันกับแผ่นดินเกิดของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา (4) เพื่อศึกษามุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิดและบทบาทของวงออร์เคสตราเทศบาลนครยะลาในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

แนวทางในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมผสานโดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษามุมมองของกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้ริเริ่ม 8 คน กลุ่มเยาวชน 12 คน และกลุ่มผู้ชม 9 คน รวมทั้งสิ้น 29 คน (2) การสังเกตการณ์ในพื้นที่เชิงกายภาพขณะเรียนดนตรี ฝึกซ้อมการแสดง และในการแสดงสด ในพื้นที่จังหวัดยะลา ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2557 - เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 (3) การวิเคราะห์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ในระบบออนไลน์ ทั้งเอกสาร ภาพถ่าย และคลิปการแสดง รวมทั้งข่าวที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า

(1) กลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่า วงออร์เคสตรามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพเยาวชน, บทบาทการสร้างความสัมพันธ์, บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด และบทบาทการส่งต่อความรู้ถึงผู้ชม

(2) เยาวชนที่เป็นสมาชิกในวงออร์เคสตรายะลามีมุมมองเชิงบวกต่อจังหวัดยะลา และมองว่าวงออร์เคสตรามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพเยาวชน, บทบาทการสร้างความสัมพันธ์, บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด และบทบาทการส่งต่อความรู้ถึงผู้ชม

(3) เยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีออร์เคสตราและการแสดงความผูกพันกับแผ่นดินเกิดผ่านทางสื่อสารเฉพาะหน้า, การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ และการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน

(4) กลุ่มผู้ชมมุมมองที่ดีต่อจังหวัดยะลาและเห็นความสำคัญของการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด และมองว่าวงออร์เคสตรามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพเยาวชน, บทบาทการสร้างความสัมพันธ์, บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด และบทบาทการส่งต่อความรู้ถึงผู้ชม

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5684680528 : MAJOR COMMUNICATION ARTS

KEYWORDS: PEACE COMMUNICATION / MUSICAL MEDIA / ORCHESTRA / CREATING LOVE OF MOTHERLAND

PIYAMON JAEMWUTTHIPREECHA: ROLES OF YALA MUNICIPALITY YOUTH ORCHESTRA IN CREATING LOVE OF MOTHERLAND. ADVISOR: PROF.PARICHART STHAPITANONDA, Ph.D., 150 pp.

The objective of this research is to study : (1) founders of the Yala Municipality Youth Orchestra's point of view towards using an orchestra as a medium to support youth's love of motherland (2) youth orchestra members' point of view towards motherland and the orchestra's roles as a medium to create love of motherland (3) use of communication platforms to exchange information related to the orchestra performance and to express the feeling of attachment (4) audiences' point of view towards motherland and roles of the orchestra as a medium to create love of motherland.

This qualitative research with the integrated approach were used, by applying the techniques of (1) in-depth interview -to study the viewpoints of 3 target groups of key informants which are 8 founders, 12 youths, 9 audiences, totally 29 key informants; (2) non-participant observation in Yala and other provinces-in classes and on the stage during April 2015 to May 2015; (3) Electronic document analysis-of online data in the format of e-document, and video clips.

The results are as follows:

(1) The founders found that the orchestra represented as a significant role in developing youth's capacity, building relationship, creating love of motherland, and relaying feelings to audiences.

(2) Young orchestra members had a positive point of view towards Yala province, and believed in the Orchestra's roles of developing youth's capacity, building relationship, creating love of motherland, and engaging the audiences.

(3) Face-to-face communication, online media, and mass media were platforms that used to exchange information related to the orchestra performance and to express feeling of attachment to motherland.

(4) Audiences had a positive point of view towards Yala province and acknowledge the importance of creating love of motherland. Also, they found that the Orchestra could support youth's development, build relationship, create love of motherland, and engage audiences to the motherland.

Field of Study: Communication Arts

Academic Year: 2014

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จเรียบร้อยไปได้ด้วยดี ด้วยการสนับสนุนจากทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต”

เช่นเดียวกับบทเพลงของวงออร์เคสตราที่ต้องอาศัยความประสานสอดคล้องในการบรรเลงจากเครื่องดนตรีหลากชนิดเรียงร้อยกันจนเกิดเป็นท่วงทำนองที่พลิ้วไหวและสวยงาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็เสร็จสมบูรณ์เป็นบทเพลงแห่งการวิจัยได้จากเสียงที่หลากหลาย โดยมีเสียงแห่งวิชาการที่เป็นทำนองหลัก เริ่มตั้งแต่ศาสตราจารย์ ดร. ปารีชาติ สถาปิตานนท์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจและจุดประกายในด้านวิชาการสำหรับผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ ประธานวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. กำจร หลุยยะพงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ที่กรุณาสละเวลาสังคมและติดต่อหาทางปัญญาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับผู้วิจัย

ไม่เพียงแต่ท่วงทำนองหลักทางด้านวิชาการเท่านั้น แต่ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังเกิดจากเสียงประสานที่ช่วยเติมเต็มบทเพลงแห่งการวิจัยตลอดกระบวนการ ทั้งครอบครัวที่เป็นเสียงของการโอบอุ้ม เพื่อนร่วมรุ่นที่เป็นเสียงของการดูแลห่วงใย คณาจารย์ในคณะและเจ้าหน้าที่บัณฑิตที่เป็นเสียงแห่งคำแนะนำ ยิ่งไปกว่านั้น บทเพลงยังนำพาผู้วิจัยให้ไปพบกับหัวใจที่เคลื่อนไหวด้วยสุนทรียะแห่งดนตรีเช่นกัน นั่นคือกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่หยิบยื่นความช่วยเหลือให้กับผู้วิจัยอย่างเต็มกำลังทำให้เส้นทางแห่งมิตรภาพระหว่างเราทอดยาวไปกว่าการเป็นผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย

ความพิเศษอีกอย่างหนึ่งที่บทเพลงแห่งการวิจัยได้สร้างให้เกิดกับผู้วิจัยอย่างเหนือความคาดหมายคือมิตรไมตรีจากผู้คนกว่า 36,000 คน โดยเฉพาะห้วงสุดท้ายของกระบวนการทำวิจัยที่เสียงแห่งกำลังใจเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยดำเนินการต่าง ๆ จนสำเร็จจุล่งไปได้ มิตรภาพที่เกิดขึ้นผ่านตัวหนังสือที่ถ่ายทอดความรู้สึกระหว่างกันโดยมิได้พบหน้า แม้จะเกิดขึ้นด้วยความบังเอิญ แต่จะยังคงอยู่ต่อไปอย่างตั้งใจ

แม้ว่าบทเพลงแห่งการวิจัยที่เกิดขึ้นจากเสียงอันหลากหลายดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น กำลังจะบรรเลงจบลงไปในครั้งแรก แต่บทเพลงเพลงนี้จะยังคงบรรเลงซ้ำอยู่ในห้วงทรงจำ และจะเป็นความสุขที่ประทับอยู่ในใจทุกครั้งที่คุณวิจัยได้ทวนรำลึกถึง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
หน้า.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
ปัญหานำการวิจัย	11
วัตถุประสงค์การวิจัย	12
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	12
ขอบเขตในการศึกษา.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพใน 3 จังหวัดชายแดนใต้.....	22
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด.....	25
4. แนวคิดเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสาร.....	27
5. ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม	28
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	33
1. แหล่งข้อมูล	33
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ.....	38
4. ขั้นตอนการทำวิจัย.....	38
5. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	40
6. แนวการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล.....	44
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	45
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา.....	45
ส่วนที่ 2 มุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อการใช่วง ออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิด.....	49
ส่วนที่ 3 มุมมองของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด และ บทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด.....	64
ส่วนที่ 4 ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ แสดงดนตรีออร์เคสตราและการแสดงความผูกพันกับแผ่นดินเกิดของเยาวชนที่เป็น สมาชิกวง ออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา.....	89
ส่วนที่ 5 มุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด.....	103
และบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในฐานะสื่อกลาง ในการสร้างสำนึก รักแผ่นดินเกิด.....	103
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการวิจัย.....	123
อภิปรายผลการวิจัย.....	135
ข้อเสนอแนะ.....	144
รายการอ้างอิง.....	147
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	150

สารบัญภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 1 แสดงหน้าแฟนเพจบนเฟซบุ๊กของวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลา.....	96
รูปภาพที่ 2 แสดงสฎีปดนตรีคลาสสิกที่ชายแดนใต้.....	96
รูปภาพที่ 3 แสดงบทความเรื่องเพลงสมานฉันท์ออร์เคสตร้าเด็กยะลา.....	97
รูปภาพที่ 4 แสดงบทความ ดร.แซ็กฯ-เด็กยะลา (1).....	98
รูปภาพที่ 5 แสดงบทความ ดร.แซ็กฯ-เด็กยะลา (2).....	99
รูปภาพที่ 6 แสดงการร่วมออกอากาศในรายการ คุณพระช่วย ของวงออร์เคสตร้าเยาวชน เทศบาลนครยะลา.....	103

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

“ถึงอยู่แคว้นใด ไม่สุขสำราญ
เหมือนอยู่บ้านเรา ชื่นฉ่ำค่าเช้าสุขทวี
ทรัพย์จากผืนดิน สินจากนที
มีสิทธิ์เสรี สันติครองเมือง
เรามีป่าไม้อยู่สมบูรณ์
ไร่นาสดใส ใต้ฟ้าเรือง
โบราณสถาน ส่งนามประเทือง
เกียรติเมืองไทย ขจรไปทั่วแดนไกล
รักชาติของเรา ไว้เถิดผองไทย
ผืนแผ่นดินแหลมทอง รวมพี่รวมน้องด้วยกัน
รักเกียรติรักวงศ์ เสริมส่งสัมพันธ์
ทุนเกิดเมืองไทยนั้น ให้ยั่งยืนง”

“แผ่นดินของเรา” บทเพลงพระราชนิพนธ์ลำดับที่ 34

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “แผ่นดินของเรา” ซึ่งประพันธ์
คำร้องโดยท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค ได้สะท้อนให้เห็นถึงความงดงามและคุณค่าของแผ่นดินเกิด
รวมไปถึงความสำคัญของการสำนึกรักในแผ่นดินของตนซึ่งจะทำให้แผ่นดินนั้น เจริญรุ่งเรืองอย่าง
ยั่งยืน แต่หากแผ่นดินใดต้องประสบกับปัญหาซึ่งทำลายความสงบสุขของแผ่นดินลง ก็ย่อมส่งผลให้
คนในแผ่นดินนั้น รู้สึกท้อแท้ หมดหวัง ขาดกำลังใจ และอาจนำไปสู่การตัดสินใจละทิ้งถิ่นฐาน

ท่ามกลางวิกฤตที่ต้องเผชิญ ความหวังของแผ่นดินประการหนึ่งก็คือเยาวชน ดังเช่นคำกล่าวสุนทรพจน์ของ เนลสัน แมนเดลา อดีตประธานาธิบดีแห่งแอฟริกาใต้ และผู้เป็นเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ที่หลายครั้งสุนทรพจน์ของท่านได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเยาวชน เช่น ความตอนหนึ่งที่ท่านกล่าวในพิธีมอบรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ณ กรุงออสโล ประเทศนอร์เวย์ ว่า “เด็ก ๆ เป็นพลเมืองที่บอบบางที่สุดในทุกสังคมและเป็นทรัพย์สินสมบัติที่มีค่าที่สุดของเรา” ในปี ค.ศ. 1996 ท่านได้กล่าวกับนักศึกษามหาวิทยาลัยฟิวด์เชพสเตอร์ว่า “ชีวิตของข้าพเจ้ากำลังจะจบลงเมื่อถึงเวลานั้นข้าพเจ้าอยากกลับไปช่วงวันรันทร้อมไบหน้ายิ้มแย้ม ด้วยรู้ว่าคนหนุ่มสาวผู้ออกความเห็นและทุกคน ได้ยื่นมือเข้ามาช่วยกันเพื่อก้าวข้ามความแตกแยกในความพยายามที่จะรวมชาติเป็นหนึ่งเดียว” และอีกครั้งในสุนทรพจน์ หนทางสู่อิสรภาพไม่ง่าย (No Easy Walk to Freedom) ท่านกล่าวว่า “จงสอนเด็ก ๆ ว่า ชาวแอฟริกาไม่ได้ด้อยไปกว่าชาวยุโรปแม้แต่น้อย” (เจนนีเฟอร์ ครูวิส-วิลเลียมส์, 2554) อย่างไรก็ตาม ความท้าทายสำหรับแผ่นดินที่กำลังประสบปัญหา ก็คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า อะไรจะเป็นแนวทางที่ทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและสำนึกรักในแผ่นดินเกิด

ดนตรีในฐานะ “เครื่องมือ” การสื่อสาร

ดนตรี เป็นภาษาสากลของมนุษยชาติ ไม่ว่าชนชาติใดก็สามารถรับรู้รสชาติของดนตรี โดยใช้เสียงเป็นสื่อได้ ดนตรีเป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มาพร้อม ๆ กับชีวิตมนุษย์ และข้องเกี่ยวอยู่ในการดำรงชีพ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยมนุษย์ได้นำดนตรีไปประกอบและกระตุ้นกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ทั้งในรูปแบบของความบันเทิง ขนบธรรมเนียม ประเพณีและ วัฒนธรรม (คมสันต์ วงศ์วรรณ, 2551)

ดนตรี ถือเป็นช่องทางในการสื่อความหมายทางสังคมอีกช่องทางหนึ่งที่เป็นภาพสะท้อนสังคมได้เป็นอย่างดี ด้วยลักษณะการสื่อความหมายที่สั้นและตรงประเด็น ทำให้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการอธิบายสังคมที่ทรงพลังมาก ดังนั้น ทศนคติ และค่านิยมบางอย่างจึงถูกถ่ายทอดผ่านงานดนตรี

อย่างไรก็ตาม ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีสองด้านเสมอ เช่นเดียวกันกับดนตรีที่ด้านหนึ่งก็สร้างสรรค์ แต่อีกด้านก็หล่อหลอมให้คนฟังจมปลักอยู่กับค่านิยม บางอย่างที่เป็นอันตราย (ณัฐนันท์ ศิริเจริญ, 2552)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นกษัตริย์ที่มีพระราชอัจฉริยภาพทางด้านดนตรี ได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่ชาวคณะสุนทราภรณ์ เนื่องในวาระครบรอบ 30 ปี สุนทราภรณ์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2512 ไว้ว่า “...เดี๋ยวนี้สังเกตเห็นว่า เพลงมีทางดีและทางเสียได้ 2 อย่าง ตัวอย่างที่ดีก็ทำให้ไม่เสื่อมเสียด้านศีลธรรมและส่วนดีนั้น ก็ชักจูงให้คนประกอบอาชีพในทางถูกต้องเหมาะสม ไม่ทำลายบ้านเมือง ในส่วนเสียนั้น ข้อหนึ่งก็คือทำให้เสื่อมเสียในศีลธรรม ข้อสองก็คือเสื่อมในความรักชาติ รักประเทศ ถ้าตั้งใจทำก็ทำได้ จะทำให้ประชาชนไม่ทำลายศีลธรรม หรือทำให้มีเพลงที่ช่วยให้รักชาติไม่ทำลายชาติ แต่ว่ามีเหมือนกันที่เพลงทำลายบ้านเมือง และทำลายความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมือง เราจึงต้องพยายาม ความพยายามนั้นก็มิได้ 3 อย่างคือ 1. ตั้งใจต่อบ้านเมืองต่อศิลปะ 2. เป็นส่วนที่ตั้งใจร้ายต่อบ้านเมือง 3. ไม่ได้ไม่ร้าย ทำเพียงแต่จะหากิน พวกเราอย่าอยู่อย่างพวก 2 กับ 3 การทำมาหากินนั้นเราก็ทำ แต่อย่าทำลายศีลธรรม และอย่าทำลายชาติหรือศิลปะ...”

อีกครั้ง ในวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2524 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทาน พระราชดำรัสแก่คณะกรรมการสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ณ ศาลาดุสิดาลัย ซึ่งมีความตอนหนึ่ง ที่รับสั่งเกี่ยวกับความสำคัญและความระมัดระวังในการใช้ดนตรีว่า “...การดนตรีจึงมีความหมายสำคัญสำหรับประเทศชาติสำหรับสังคม ถ้าทำดี ๆ ก็ทำให้คนเขามีกำลังใจจะปฏิบัติงานการ ก็เป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งที่ทำให้ความบันเทิง ทำให้คนที่กำลังท้อใจมีกำลังใจขึ้นมาได้ คือ เร้าใจได้ คนกำลังไปทางหนึ่งทางที่ไม่ถูกต้อง ก็อาจจะดึงกลับมาในทางที่ถูกต้องได้ ฉะนั้น ดนตรีก็มีความสำคัญอย่างหนึ่ง จึงพูดได้กับท่านทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในรูปการณ์ต่าง ๆ ว่ามีความสำคัญและต้องทำให้ถูกต้อง ต้องทำให้ดีถูกต้องในทางหลักวิชาการดนตรีอย่างหนึ่ง และก็ต้องตามหลักวิชาของผู้ที่มีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ก็จะทำให้เป็นประโยชน์อย่างมาก เป็นประโยชน์ทั้งต่อส่วนรวมทั้งส่วนตัว เพราะก็อย่างที่กล่าวว่าเพลงนี้มันเกิดความปิติภายในของตัวเองได้ ความปิติในผู้อื่นได้ ก็เกิดความดีได้ ความเสียก็ได้ ฉะนั้น ก็ต้องมีความระมัดระวังให้ดี...” (อภิรดี สนธิชัย, 2556)

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกี่ยวกับความสำคัญและความระมัดระวังในการใช้ดนตรี ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า โดยดนตรีสามารถสัมผัสเตือนสังคมได้ทั้งในระดับเล็กและใหญ่ และผลจากดนตรีให้ได้ทั้งคุณและโทษ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตซึ่งเป็นหลักฐานอันเป็นประจักษ์ว่า ดนตรีในฐานะเครื่องมือการสื่อสารนั้น ทรงพลังและมีอานุภาพเหลือประมาณ

เพลงเพื่อสันติภาพ: อานุภาพของความรักในเสียงดนตรี

ดนตรีเป็นเครื่องมือ เป็นสื่อความคิด ความนึกฝัน และความรู้สึก ซึ่งถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของเสียง หลายครั้งดนตรีได้แสดงให้เห็นว่าอำนาจของบทเพลงอยู่เหนือความคิดเห็นที่ขัดแย้งระหว่างชาติและลัทธิใด ๆ ดังเช่น ในนวนิยายเรื่อง The Burmese Harp (เสียงพิณเสนาะใสในพม่า) ซึ่งเป็นหนังสือที่ยูเนสโกสนับสนุนให้มีการแปล เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมสันติภาพ และเป็นการประณามการทำสงคราม (ทวิสิทธิ์ ไทรวิจิตร, 2522)

The Burmese Harp ถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ โดยมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 มิตซูชิม่า ผู้บังคับกองร้อยที่เคยเรียนและจบวิชาการดนตรี ได้หัดให้ทหารร้องเพลง วันหนึ่งในการสู้รบ ทหารญี่ปุ่นได้ร้องเพลง “Hanyu no Yado” ซึ่งมีทำนองเดียวกับเพลง “Home Sweet Home” กระตุ้นให้ทหารทั้งสองฝ่ายเข้าใจความรู้สึกของกันที่ต้อทั้งบ้านที่อบอุ่นมาอกรบ ทำให้ไม่เกิดความรุนแรงและสูญเสียเลือดเนื้อ นวนิยายเรื่องนี้เน้นให้เห็นคุณค่าของดนตรีและสันติภาพ ซึ่งดนตรีมีส่วนช่วยให้เกิดขึ้นได้¹

ไม่เพียงแต่นวนิยายเท่านั้น หากแต่ในชีวิตจริง ดนตรี ก็เป็นสื่อที่ถูกใช้ในการแสดงออกถึงความรัก ความผูกพัน ทั้งระดับบุคคลและระดับสังคมมายาวนาน พลาณภาพของดนตรีปรากฏ

¹ “The Burmese Harp.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://sensesofcinema.com/2012/cteq/the-burmese-harp/>, 2014.

ขึ้นอยู่เสมอ ดังเช่น ราวศตวรรษ 1960 ในขณะที่สงครามเย็นบังเกิดขึ้น และโลกถูกแบ่งด้วย
อุดมการณ์จากประเทศมหาอำนาจคือสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตอย่างชัดเจน ส่งผลให้
เกิดความรุนแรงสืบเนื่องตามมา ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตการณ์ซีปนาวุธในประเทศคิวบา และสงคราม
เวียดนาม

คนหนุ่มสาวอเมริกันก่อรูปขบวนการที่ชื่อว่า บุปผาชน ขึ้น บทเพลงในช่วงนี้เปลี่ยนแปลง
จากโฟล์คสู่การคัดค้านอเมริกาหรือรัฐบาลอเมริกัน ยิ่งการประท้วงมีมากเท่าใด เพลงก็มีบทบาท
ในการรับใช้ความรู้สึกมากเท่านั้น มีการเรียกประเภทของเพลงเหล่านี้ว่า Protest Song ซึ่งน่าจะ
ถือได้ว่าเป็นเพลงเพื่อสันติภาพที่รู้จักกันในวงกว้างในยุคแรก ๆ (ทิวา สาระจุฑะ, 2530)

ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเสียงของศตวรรษ 1960 ก็คือ Bob Dylan ศิลปินที่สามารถสื่อ
ความนึกคิดของนักประท้วงในยุคนั้นออกมาในรูปแบบของดนตรีได้สำเร็จ ในปี ค.ศ. 1963 Bob
Dylan ออกอัลบั้มชื่อ The Freewheelin' Bob Dylan ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องอันตรายจากสงคราม
นิวเคลียร์ เพลงที่ถือว่าเป็นงานชิ้นเอกของอัลบั้ม และกลายเป็นบทเพลงอมตะในเวลาต่อมาก็คือ
Blowing in the Wind เพลงถ่ายทอดผ่านภาษาที่สวยงามแบบกวี โดยตั้งคำถามว่า ทำไมโลกนี้ จึง
ต้องมีความอยุติธรรมด้านสังคมและเชื้อชาติ และทำไมจึงต้องมีสงครามอีกต่อไปอย่างไร้จบ
(สีลม, 2548)

“How many ears must one man have
Before he can hear people cry?
How many deaths will it take till he knows
That too many people have died?”

ปี ค.ศ. 1971 บทเพลง Imagine ก็ถือกำเนิดขึ้นจากปลายปากกาของ John Lennon
อดีตสมาชิกวง The Beatles และจากนั้นมา เมื่อโลกต้องตกอยู่ในสภาวะสูญเสียบทเพลง Imagine
ก็ถูกนำมาใช้ครั้งแล้วครั้งเล่า ดังเช่น ในเช้าวันอังคารที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 หลังการก่อ
วินาศกรรมที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ก็เป็นอีกครั้งที่ Imagine ดังก้องขึ้นใน

หัวใจและโสตประสาทของหลายคน ชาวนิวยอร์กที่ประสบความสูญเสียต่างชุมนุมตามถนนสายต่าง ๆ ในตอนกลางคืนเพื่อจุดเทียนและสวดภาวนา ที่ชุมนุมเหล่านั้นกลายเป็น Shrine หรืออนุสรณ์แต่ผู้จากไปในเหตุการณ์ครั้งนี้ ณ มุมถนนแห่งหนึ่งใกล้กับ Central Park ที่มีผู้มาจุดเทียนและวางดอกไม้โปสเตอร์แผ่นเล็ก ๆ เขียนข้อความว่า “Imagine All the People” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพลังและอำนาจของ Imagine ที่ถือได้ว่าเป็นบทเพลงแห่งสันติภาพที่ยิ่งใหญ่ไร้กาลเวลา (สีลม, 2548)

“Imagine all the people

Living life in peace

You may say I'm a dreamer

But I'm not the only one

I hope someday you'll join us

And the world will be as one”

John กล่าวถึงเพลง Imagine ในการให้สัมภาษณ์ครั้งหนึ่งว่า “นี่ไม่ใช่สาส์นชิ้นใหม่ เมื่อผมนำเสนอ Give Peace a Chance เราไม่ได้เสนออย่างไรเหตุผล เราเพียงต้องการบอกว่า ให้โอกาสกันบ้าง ในเพลง Imagine นี้ก็เช่นเดียวกัน เราเพียงตั้งคำถามว่า คุณจินตนาการเห็น โลกที่ไม่มีประเทศ และปราศจากศาสนาไม่ได้หรือ เพลงนี้ ส่งสาส์นนี้ออกไปซ้ำแล้วซ้ำอีก มันเป็นสาระเชิงบวก”²

ต่อมาในประเทศจาเมกา ท่ามกลางความขัดแย้งในประเทศที่รุนแรง อันเกิดมาจากความไม่ลงรอยกันของสองขั้วการเมือง คอนเสิร์ต One Love ถูกจัดขึ้น ในวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 1978 Bob Marley ได้สร้างประวัติศาสตร์ด้วยการเชิญ Michael Manley ผู้นำของฝ่ายรัฐบาล และ Edward Seaga ผู้นำพรรคแรงงานที่เป็นฝ่ายค้าน ขึ้นเวทีระหว่างที่เขาบรรเลงเพลง Jammin’ และเขาก็ได้จับมือของทั้งคู่กุมไว้ด้วยกัน

² "รำลึกถึง John Lennon กับมหากาพย์แห่งยุค Imagine ในวาระ 30 ปีการเสียชีวิต.". [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก: <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=666488, 2557>.

“ดนตรีก็คือปืนกระบอกใหญ่ที่สุด แต่มันปลอดภัย เพราะมันไม่ฆ่าใคร” Bob กล่าว
 ประโยคนี้นี้ต่อผู้สื่อข่าวคนหนึ่ง หลังได้รับรางวัลเหรียญตราสันติภาพแห่งประเทศไทยที่สามจากองค์กร
 สหประชาชาติในปี ค.ศ. 1987³ ซึ่งเนื้อความในประโยคดังกล่าวได้สื่อให้เห็นถึงพลังแห่งสันติภาพที่
 เกิดขึ้นจากดนตรีเร็กเก้สกาได้อย่างชัดเจน

ในปี ค.ศ. 1985 ซึ่งเป็นช่วงที่หลายประเทศในทวีปแอฟริกา ประสบกับสภาวะแร้นแค้น
 “We are the world” เพลงเอกของโครงการ United Support of Artists for Africa ได้กำเนิดขึ้น
 จากความตั้งใจของราชาเพลงป๊อป Michael Jackson ที่ได้ชักชวนเพื่อนศิลปินในวงการ เช่น
 Dionne Warwick, Willie Nelson, Bob Dylan, Tina Turner, Diana Ross และอีกหลายสิบคน
 มาร่วมร้องเพลงและจัดคอนเสิร์ตเพื่อระดมทุนไปช่วยเหลือเด็กผู้หิวโหยในแอฟริกา⁴

“We are the world, we are the children

We are the ones who make a brighter day so let's start giving

There's a choice we're making, we're saving our own lives

It's true we'll make a better day just you and me”

เพลงปลุกใจ : ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และการต่อสู้ผ่านท่วงทำนอง

แม้ว่าในทางหนึ่ง ผลของดนตรีจะมีอำนาจในเชิงบวกต่อสังคมมากมายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว
 แต่ในทางกลับกัน ดนตรีก็เป็นเสมือนอาวุธที่มนุษย์ใช้ประหัตประหารกัน ดังตัวอย่างที่ปรากฏในอดีต
 เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม เถลิงอำนาจ ได้มีการปลุกกระแสชาตินิยมขึ้นอย่างชัดเจน และดนตรี
 ได้กลายมาเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อของรัฐ หลังจากเปลี่ยนชื่อสยามมาเป็นไทย เพลงชาติ

³ “เร็กเก้-สกา ท่วงทำนองแห่งภราดรภาพอันเป็นนิรันดร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

<http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9510000003388>, 2557.

⁴ “We are the world – MJ.”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=465631>, 2557.

ก็ถูกเปลี่ยนจากฉบับของขุนวิจิตรมาตราที่ขึ้นต้นว่า “แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง” มาเป็นฉบับปัจจุบันที่ประพันธ์โดยหลวงสารานุพันธ์ ขึ้นต้นประโยคแรกว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย” ที่แสดงให้เห็นความใฝ่ฝันอันแรงกล้าของจอมพล ป. ที่ต้องการให้เกิดลัทธิไทยรวมไทย โดยรวบรวมชนเชื้อชาติไทยในดินแดนต่าง ๆ เพื่อสร้างอาณาจักรไทยแบบเดียวกับที่ฮิตเลอร์ฝันถึงอาณาจักรไรค์ของชาวอารยัน และในวรรณคดีก่อนสุดท้าย เนื้อเพลงก็สะท้อนอารมณ์โรแมนติกแบบชาตินิยมสุดขีดที่คนสามารถสละชีวิตเพื่อปกป้องได้ด้วยประโยค “สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี” (อติภพ ภัทรเดชไพศาล, 2556)

นอกจากนี้ทางการยังได้ออกอากาศเพลงปลุกใจอื่น ๆ เช่น เพลงปลุกใจของหลวงวิจิตรมาตรา ซึ่งความรักชาติที่ก่อตัวขึ้นได้นำไปสู่การเดินทางของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อเรียกร้องดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงที่เสียไปในสมัยรัชกาลที่ 5 คืบ ส่งผลให้กองทัพไทยบุกเข้าไปในกัมพูชาช่วงสงครามอินโดจีน และได้ดินแดนต่าง ๆ คืบมาเป็นลำดับด้วยความช่วยเหลือของญี่ปุ่น แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบ การเจรจาของไทย และฝ่ายสัมพันธมิตร ก็มีข้อตกลงว่า ไทยจะต้องขอใช้ค่าปฏิกรรมสงคราม และถูกบังคับให้คืนดินแดนที่ยึดมาทั้งหมดแก่กัมพูชา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2502 เมื่อเจ้านโรดมสีหนุ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกัมพูชาเยือนฟ็องต่อศาลโลกว่า ไทยได้เข้ายึดครองดินแดนเขาพระวิหาร และประเทศไทยต้องส่งนายความไปสู่คดีกระแสรักชาติที่คุกรุ่นนี้จึงส่งผลให้เกิดความเคลื่อนไหวในวงการดนตรี งานเพลงเกี่ยวกับเขาพระวิหารเกิดขึ้นหลายชิ้น ตัวอย่างบทเพลงในสมัยนั้น ได้แก่ งานของชัยชนะ บุญนะโชติ ที่ชื่อว่า “ของเขาไม่เอา ของเราไม่ให้” แต่งโดยครูพยงค์ มุกดา อีกเพลงหนึ่งคือ “เขาพระวิหารต้องเป็นของไทย” ของก้าน แก้วสุพรรณ ส่วนเพลงของคำรณ สัมบุญณานนท์ ที่ชื่อว่า “เขาพระวิหารแห่งความหลัง” นั้น ลงท้ายด้วยลูกคู่แสบ ๆ ที่ยกความจริงเรื่องทางขึ้นเขาพระวิหารมาเป็นอาวุธในการสื่อสารได้อย่างแหลมคม

ขี้ตุ๊กกลางนา ขี้ตาตุ๊กแก ของเราแท้ ๆ แล้วจะมาแย่งเอาไป

ขี้ตุ๊กกลางนา ขี้ตาตุ๊กแก เป็นของขะแม แล้วไงมาขึ้นทางไทย

ในช่วงก่อนที่ศาลโลกจะมีคำพิพากษาชี้ขาดในปี พ.ศ. 2505 เล่ากันว่า บริเวณสะพานพุทธฯ ช่วงเย็นค่ำ อันเป็นจุดรวมความบันเทิงของกรุงเทพฯ นั้น มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกรณีนี้อย่างคึกคัก เสียงเพลงเขาพระวิหารได้ปลุกเร้าความเป็นชาติไทย ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมของผู้ฟังเป็นอย่างดี โดยเฉพาะก้าน แก้วสุพรรณ ได้สละเงินทุกบาทจากการร้องเพลงให้กับทีมทนายความเพื่อเดินทางไปสู้คดีที่ศาลโลก อย่างไรก็ตาม หลังคำพิพากษาของศาลโลก ที่ชี้ขาดให้ปราสาทพระวิหารตกเป็นของกัมพูชา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ก็ได้สั่งห้ามบรรเลงเพลงทุกเพลงที่เกี่ยวข้องกับเขาพระวิหาร (อดิภพ ภัทรเดชไพศาล, 2553)

**วงออร์เคสตรา : ความท้าทายในการประยุกต์ใช้วงดนตรีเพื่อสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดกับเยาวชน
ณ ปลายด้ามขวานแห่งแดนสยาม**

จังหวัดยะลา เป็นหนึ่งในพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ความรุนแรงที่เกิดขึ้นนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลต่อสภาพจิตใจของประชาชนในพื้นที่ ความหวาดกลัว ก่อให้เกิดความหวาดระแวง ประกอบกับสภาพทางภูมิศาสตร์ในอำเภอเมืองที่แบ่งชุมชนออกขาวพุทธและมุสลิมออกเป็น 2 ฝั่งอย่างชัดเจน ทำให้พื้นที่ในการติดต่อสื่อสารและการร่วมกิจกรรมกันของคนต่างศาสนาเหมือนเช่นในอดีตหดแคบลง ร่องรอยของความไม่เข้าใจ ความไม่เชื่อใจจึงเกิดขึ้นและนำไปสู่การแบ่งฝ่ายในที่สุด

สำหรับผู้ใหญ่ในพื้นที่ภาพทรงจำที่ดีในอดีตยังหวนรำลึกถึงได้อยู่เสมอ แต่สำหรับเยาวชนที่เติบโตมากับสภาพความรุนแรง ประกอบกับการปลูกฝังความเกลียดชังจากการรับรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์และสภาพสังคมที่ผิดเพี้ยนไปจากความจริง รวมทั้งการขาดโอกาสทางการศึกษา การว่างงานและความยากจน อาจเป็นสาเหตุให้เยาวชนบางส่วนเข้าเป็นแนวร่วมในการก่อความไม่สงบเทศบาลนครยะลาจึงขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ เพื่อสร้างความสมานฉันท์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่ตกเป็นเป้าหมายหลักของขบวนการ

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเป็นหนึ่งในโครงการที่ พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา มีนโยบายก่อตั้งขึ้น และเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2551 โดยในระดับปัจเจกหวังให้สุนทรียภาพทางดนตรีช่วยกล่อมเกลาจิตใจเยาวชนให้มีจิตใจอ่อนโยนและห่างไกลจากความรุนแรง รวมทั้งปลูกฝังจิตสาธารณะและความรู้สึกสำนึกรักแผ่นดินเกิดเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันไม่ให้เยาวชนละทิ้งถิ่นฐานและช่วยพัฒนาบ้านเกิดของตน ยิ่งไปกว่านั้น สำหรับความสัมพันธ์ระดับบุคคล นายกเทศมนตรีคาดหวังว่า การมีพื้นที่ให้เยาวชนต่างศาสนาได้ทำกิจกรรมร่วมกัน จะช่วยลดความหวาดระแวง การแบ่งพรรคแบ่งพวก สร้างเครือข่ายเยาวชนและนำไปสู่การสร้างสันติภาพในระยะยาว

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า วงออร์เคสตราเป็นวงดนตรีตะวันตก และเป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินการสูง บทเพลงที่บรรเลงในการแสดงก็มักจะเป็นบทเพลงคลาสสิก และมีกลุ่มผู้ฟังเฉพาะ ซึ่งในประเทศไทยวงออร์เคสตรา โดยเฉพาะออร์เคสตราเยาวชนที่เกิดขึ้น และดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องก็มีเพียงวงออร์เคสตราในกรุงเทพมหานครที่เป็นเมืองหลวงเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดวงออร์เคสตราเยาวชนขึ้นในพื้นที่จังหวัดยะลาซึ่งมีความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเริ่มดำเนินการด้วยงบประมาณกว่า 4 ล้านบาท เพื่อจัดซื้อเครื่องดนตรี 109 ชิ้น เปิดรับสมัครเยาวชนที่สนใจอย่างเปิดกว้าง โดยไม่จำกัดเรื่องเพศ ศาสนา ความรู้พื้นฐานทางดนตรี โดยมีสมาชิกประมาณ 140 คน อายุระหว่าง 7-15 ปี ความโดดเด่นของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เมื่อเทียบกับวงออร์เคสตราโดยทั่วไปคือการผสมผสานความเป็นตะวันตกเข้ากับความเป็นตะวันออก โดยเพลงที่ใช้บรรเลงมิได้เป็นเพลงคลาสสิกทั้งหมด แต่สอดแทรกเพลงไทยเดิม เพลงพระราชนิพนธ์ และที่สำคัญคือเพลงท้องถิ่นของภาคใต้ไว้ใน การแสดง

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา จัดการแสดงดนตรีคอนเสิร์ตเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประจำทุกปี ในเดือนธันวาคม ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และยังได้รับเชิญให้ไปเปิดการแสดงยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ตึกสันติ

ไมตรี ทำเนียบรัฐบาล, รัฐปิ่น ประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์ และยังได้รับเกียรติสูงสุด ในการแสดงดนตรีเฉพาะพระพักตร์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาดำเนินการฝึกซ้อมและเปิดแสดงมาอย่างต่อเนื่องนับเป็น เวลา 7 ปี (พ.ศ. 2551 – 2558) ปัจจุบันมีอดีตสมาชิกของวงที่เข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรีกลับมา เป็นผู้ฝึกสอนในวง อีกทั้งในอนาคต เทศบาลนครยะลายังมีความตั้งใจจะเปิดโรงเรียนดนตรีของ เทศบาล เพื่อรองรับเยาวชนให้มีโอกาสเข้าร่วมวงดนตรีอย่างต่อเนื่อง

ด้วยความมุ่งหวังของผู้ริเริ่มประกอบกับลักษณะพิเศษที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความ สนใจที่จะศึกษาบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด ให้กับเยาวชน โดยศึกษาจากมุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มในการใช้วงออร์เคสตราเป็นสื่อกลางในการสร้าง สำนึกรักแผ่นดินเกิด ประกอบกับมุมมองของกลุ่มเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราและมุมมองของ กลุ่มผู้ชมต่อแผ่นดินเกิดและบทบาทของวงออร์เคสตรา รวมทั้งช่องทางการสื่อสารของเยาวชนในการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับดนตรีและแผ่นดินเกิดซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของวง ออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

ความท้าทายในการประยุกต์ใช้วงดนตรีของตะวันตกในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งของประเทศ ตะวันออก งบประมาณ บทเพลงที่บรรเลง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา การเปิดแสดงดนตรี อย่างต่อเนื่อง สิ่งใดคือเงื่อนไขเฉพาะที่ทำให้วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาดำเนินการมาได้ กว่า 7 ปี และสิ่งที่ผู้ริเริ่มมุ่งหวังให้ออร์เคสตรามีบทบาทในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน จะประสบความสำเร็จแค่ไหน เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อหาบทสรุปจากการวิจัยในครั้งนี้

ปัญหำการวิจัย

1. กลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลามีมุมมองต่อการใช้วง ออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิดอย่างไร
2. สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลามีมุมมองต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดอย่างไร

3. สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลามีการใช้ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา และความผูกพันกับแผ่นดินเกิดมากน้อย เพียงใด
4. กลุ่มผู้ชมมีมุมมองต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงดนตรีออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิด
2. เพื่อศึกษามุมมองของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด
3. เพื่อศึกษาการใช้ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีออร์เคสตราและการแสดงความผูกพันกับแผ่นดินเกิดของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา
4. เพื่อศึกษามุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราเทศบาลนครยะลาในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

กลุ่มผู้ริเริ่ม หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีส่วนคิด สนับสนุน หรือดำเนินการก่อตั้งวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารเทศบาลนครยะลา กลุ่มข้าราชการท้องถิ่น และกลุ่มผู้ฝึกสอน

วงออร์เคสตรา หมายถึง วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องสาย รวมกับเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องตี ในที่นี้หมายถึง วงออร์เคสตรา เยาวชนเทศบาลนครยะลา

เยาวชน หมายถึง เยาวชนชาวพุทธ และมุสลิม ที่เป็นสมาชิกในวงออร์เคสตราเยาวชน เทศบาลนครยะลา โดยหมายรวมทั้งกลุ่มเยาวชนที่เป็นสมาชิกในปัจจุบัน และกลุ่มเยาวชน ที่เป็นอดีตสมาชิก

กลุ่มผู้ชม หมายถึง กลุ่มผู้ชมของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่ได้ชมการแสดงสดหรือได้ชมการแสดงผ่านเทปบันทึกการแสดง โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้ชมชาย ยะลา และกลุ่มที่ไม่ใช่ชายยะลา

บทบาทของวงออร์เคสตรา หมายถึง การทำหน้าที่ของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลาง ที่ส่งผล กำลังส่งผล หรือจะส่งผลต่อความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมาย ในกรณีนี้มุ่งเน้น การสร้างความรู้สึกลำบากแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน และกลุ่มผู้ชม ซึ่งวัดได้จากมุมมอง ของกลุ่มผู้ริเริ่ม กลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ชม

สำนึกรักแผ่นดินเกิด หมายถึง ความรู้สึกรัก ภาคภูมิใจและห่วงใยในแผ่นดินที่เป็น ภูมิภาคและอาศัยอยู่ รวมทั้งความรู้สึกผูกพันและความต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และพัฒนาแผ่นดินเกิด ตลอดจนความรู้สึกที่จะอยู่ร่วมกันกับความ หลากหลายทาง วัฒนธรรมได้อย่างสันติภาพ

การใช้ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ หมายถึง การที่กลุ่มเยาวชนแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรี การฝึกซ้อม หรือความผูกพันต่อแผ่นดินเกิดต่อบุคคลต่าง ๆ ผ่านการพูดคุย การแสดง หรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สื่อกลาง หมายถึง ช่องทางที่ทำหน้าที่ส่งผ่านข้อมูลจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยในที่นี้ สื่อกลางหมายถึงวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาซึ่งทำหน้าที่ส่งผ่านข้อมูลจาก กลุ่มผู้ริเริ่มไปยังกลุ่มเยาวชน และถ่ายทอดผ่านกลุ่มเยาวชนไปสู่กลุ่มผู้ชมที่เป็นชาว ยะลาและไม่ใช่ชาวยะลา ทั้งทางตรงจากการชมการแสดง และทางอ้อมผ่านวิดีโอ และ ข่าวสารของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในสื่อต่าง ๆ

มุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่ม หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนทัศนคติของกลุ่ม ผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลาง ในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิด

มุมมองของเยาวชน หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนทัศนคติของเยาวชน ต่อแผ่นดินเกิด และต่อบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

มุมมองของกลุ่มผู้ชม หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนทัศนคติของกลุ่มผู้ชม ต่อแผ่นดินเกิด และต่อบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

ขอบเขตในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษา “บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด” ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของวงออร์เคสตรา ในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการ วิเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตรา โดยในส่วนนี้จะเป็นการศึกษา มุมมองต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิดและ เก็บข้อมูลจากกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ชม เพื่อศึกษามุมมองต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของ

วงออร์เคสตราในการเป็นสื่อกลางเพื่อสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด รวมทั้งศึกษาช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเยาวชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา นอกจากนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด ตลอดจนการขยายสู่การสื่อสารเพื่อสร้างสันติภาพในชุมชนและบริบทอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของสื่อดนตรีในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด กรณีศึกษาวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา” ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับดนตรีเพื่อการสื่อสาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพใน 3 จังหวัดชายแดนใต้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด
4. แนวคิดเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสาร
5. ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับดนตรีเพื่อการสื่อสาร

การสื่อความหมายทางสังคมมีอยู่หลายช่องทาง ดนตรีเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เป็นภาพสะท้อนสังคมได้เป็นอย่างดี จากการสื่อความหมายที่สั้นและตรงประเด็นทำให้ดนตรีถูกใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายสังคมที่ทรงพลังมาก (ณัฐนันท์ ศิริเจริญ, 2552) โดยทั่วไป ดนตรี มักถูกมองว่า มีหน้าที่เพียงการให้ความบันเทิง แต่แท้จริงแล้ว ความบันเทิง และ สาระ เป็นสิ่งที่สามารถอยู่ร่วมกันได้

ปารีชาต สถาปิตานนท์ สโรบล (2543) กล่าวว่า เอดูเทนเมนต์ (Edutainment) เป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมสมัย โดยเกิดจากการรวมศัพท์คำว่า เอดูเคชัน (Education) ซึ่งหมายถึง สาระความรู้ หรือ การศึกษาเล่าเรียน กับคำว่า เอนเตอร์เทนเมนต์ (Entertainment) หมายถึง ความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ แล้วกลายเป็นคำศัพท์ใหม่ว่า เอดูเทนเมนต์ ซึ่งอาจแปลเป็นไทยว่า สาระบันเทิง โดยการผนวกคำว่า สาระความรู้ กับคำว่า บันเทิงเข้าด้วยกัน

กระบวนการเอคูเทเนเมนต์ที่ผสมข้อมูลข่าวสาร และสาระความรู้เข้ากับความบันเทิง ก่อให้เกิดพลังทวีคูณของการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายให้บุคคลได้คิดคำนึง รับรู้ และมีการประพฤติ ปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงประสงค์ และเป็นกลไกที่จะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย อาทิ โทรทัศน์ เพลง ภาพยนตร์และการ์ตูน

ดนตรี: ความบันเทิงที่ไม่ไร้สาระ

เพลงเป็นความบันเทิงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ Huizinga (อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ, 2545) อธิบายว่า กิจกรรมที่ตั้งใจหรือดำเนินไปโดยอาชีพ มักถูกจำกัดด้วยเวลา และสถานที่ เมื่อมนุษย์ยอมรับและผูกมัดตนเองเข้ากับกฎเกณฑ์นั้นอย่างเข้มงวด ทำให้เกิดอารมณ์ตึงเครียด มนุษย์จึงต้องการความสนุกสนานรื่นเริงซึ่งเป็นจิตสำนึกที่แตกต่างไปจากชีวิตปกติและสังคมจะเห็นได้ว่าภายใต้กิจกรรมหลักจะมีกิจกรรมเบา ๆ แทรกอยู่ โดยเพลงได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์อยู่เสมอ

นอกจากหน้าที่ในการให้ความบันเทิงและลดความตึงเครียดแล้ว ดนตรีก็เป็นตัวบ่งชี้ทัศนคติต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคมมนุษย์ เพียงแต่ถูกใช้ในรูปแบบของเสียงธรรมชาติที่น่ารื่นรมย์ (อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ, 2545) เนื่องจากดนตรีหรือเพลงถูกสร้างขึ้นจากความคิดของคนซึ่งได้รับการหล่อหลอมประสบการณ์จากสังคม จะเห็นว่า เนื้อหาของเพลงหลายเพลงเป็นเรื่องราวที่สะท้อนความจริงเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำ อำนาจในสังคม อำนาจทางการเมือง แต่เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาที่มาพร้อมกับท่วงทำนอง ที่ทำหน้าที่ในเชิงสาระและบันเทิงในเวลาเดียวกัน ดังนั้นการทำความเข้าใจดนตรีจะสามารถช่วยให้เข้าใจมนุษย์และสังคมในระดับหนึ่ง

อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ (2545) ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับดนตรีไว้ดังนี้

A.R.Radcliffe Brown ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของดนตรี โดยเข้าไปสังเกตการณ์การเต้นรำของชาวเกาะ Andaman ในมหาสมุทรอินเดีย ที่เรียกว่า Andamanese dance เพื่อศึกษาถึงหน้าที่ของการเต้นรำนั้น การเต้นรำนี้มีจังหวะและท่วงทำนองที่รุนแรง สมาชิกทั้งหมดของชุมชนจะแสดงอย่างประสานและสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียว ชาว Andaman ทุกคนจะมีส่วนร่วมในการ

เต้นรำนี้ โดยเด็ก และผู้สูงอายุหรือคนที่ร่างกายไม่แข็งแรงจะเป็นผู้ดู ผู้ใหญ่จะเป็นผู้เต้นรำ และผู้หญิงจะเป็นผู้ร้องประสานเสียง การศึกษานี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญว่า บทบาทหน้าที่เบื้องต้นทางสังคมของดนตรีคือ การเต้นรำภายใต้การประสานและสอดคล้องของชุมชนที่เกิดจากการร่วมกิจกรรม ความรู้สึกของพวกเขาเกิดจากการประสานความสัมพันธ์กันทางสังคมและอารมณ์ซึ่งสังคมเอาไว้ บทบาทหน้าที่ประการที่สอง คือ การเต้นรำและดนตรีได้ทำหน้าที่ปลดปล่อยความเครียดและทำให้มีแต่ความชื่นชมยินดี

การศึกษาวิจัยของ Alan P. Merriam ที่มองว่าเสียงดนตรีเป็นผลผลิตของพฤติกรรมทางศิลปะของมนุษย์ซึ่งเกิดจากแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบทางดนตรีที่อยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม โดยมีการสะท้อนไปมาระหว่างผู้เล่นและผู้ฟัง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบทางดนตรีนั้นอาจเปลี่ยนแปลงหรือสอดคล้องกันได้ รูปแบบทางดนตรี ในที่นี้หมายถึงลักษณะเสียงดนตรีที่เกิดจากพฤติกรรมทางดนตรีของผู้เล่นและผู้ฟัง ซึ่งแต่ละพฤติกรรมจะมีอิทธิพลต่อแนวคิดทางดนตรี ตัวอย่างเช่น ลักษณะเสียงดนตรีหรือลักษณะเพลงแบบหนึ่ง ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยผู้เล่นนั้น เกิดจากแนวคิดที่ก่อตัวขึ้นจากประสบการณ์การฟังเพลงและการเล่นดนตรีที่สะสมมาตั้งแต่วัยเด็ก จนเกิดเป็นพฤติกรรมทางดนตรีเฉพาะบุคคล เมื่อนำเสนอผลงานเพลงนั้นสู่ผู้ฟังและได้รับการตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันก็ส่งผลให้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบดนตรี หรือเพลงนั้นดำรงอยู่ แต่หากได้รับการสนองตอบในเชิงตรงกันข้ามจากผู้ฟังก็อาจส่งผลให้ผู้เล่นปรับเปลี่ยนแนวคิดทางดนตรีนั้น โดยคิดหาลักษณะเสียงดนตรีใหม่ ๆ ได้ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างผู้เล่นและผู้ฟังนั่นเอง

Robin Horton ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของดนตรีในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและแต่ละสถานะสังคม โดยวิเคราะห์ถึงการละเล่นที่เรียกว่า ระเบบาสวมหน้ากาก (Ekine masquerade plays) ของชาว Kalabari ในประเทศไนจีเรีย จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของดนตรีในการเต้นระเบบาสวมหน้ากาก 5 ประการดังนี้

1. หน้าที่ทางศาสนา เนื่องจากตำนานดั้งเดิมระบุว่า การเต้นระเบบาสวมหน้ากาก มีวัตถุประสงค์เพื่อบูชาภูตแห่งสายน้ำ
2. หน้าที่ในการโต้ตอบ (reaction) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่ง

3. หน้าที่ในการพัฒนาระบบสัญลักษณ์ โดยใช้เสียงจากเครื่องดนตรีและท่าทางการเต้นเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย
4. หน้าที่ในการนำเสนอกิจกรรมทางการเมืองหรือการสงคราม
5. หน้าที่ในการนำเสนอความสุนทรีย์

งานวิจัย บทบาทหน้าที่ของเพลง และดนตรี ของ Herbert Gans พบว่าเพลงและดนตรี เป็นการแสดงออกซึ่งรสนิยมทางวัฒนธรรม ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ และได้สรุปหน้าที่พื้นฐานของเพลง 3 ประการ ได้แก่ ข่าวสาร (Information) ศิลปะ (Art) และบันเทิง (Entertain) ซึ่งสามารถเห็นบทบาทหน้าที่เหล่านี้แสดงออกทางการสื่อสาร (Communication) สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) และการละเล่น (Play) Gans อธิบายว่า มนุษย์ใช้เพลงในการสื่อสารติดต่อกับพระเจ้า เช่น การร้องเพลงประกอบพิธีบวงสรวง มนุษย์ใช้เพลงในการนำเสนอเรื่องราวในสังคม และการเมือง เช่น Blowing in the wind ของ Bob Dylan เพลงต่อต้านการเหยียดผิวของ John Baez เช่น Joe Hill ส่วนการใช้เพลงในการระบายความกดดัน ตัวอย่างเช่น การขับร้องและเต้นรำของชาวอินเดียแดงเผ่า Flathead เป็นการระบายความกดดันจากวัฒนธรรมของชาวผิวขาวหรือเพลงแจ๊สเพลงบลูส์ของชาวผิวดำที่กำเนิดขึ้นในยุคทาส

จอห์น พอล เลเตอร์ค (2555) ได้พูดถึงพลังแห่งดนตรีในการตั้งคำถามเพื่อสร้างสันติภาพว่า ในปี ค.ศ. 1992 กลางกรุงซาร์ชัว ผู้เข้าคิวซื้อขนมปังถูกกระสุนปืนใหญ่และผู้ที่เข้าไปช่วยถูกข่มขู่ยังมีผู้เสียชีวิต 22 คน จากเหตุการณ์นี้ นักเซลโลชื่อสไมโลวิกูร์รู้สึกสะเทือนใจมาก ในวันรุ่งขึ้นเขาจึงเดินทางไปยังที่เกิดเหตุและเล่นเซลโลติดต่อกัน 22 วัน ที่ตรงนั้นท่ามกลางกระสุนที่ระดมยิงตัวเมือง นักข่าวถามว่า “คุณบ้าหรือที่มานั่งเล่นดนตรีเมื่อเขายังกัน” เขาตอบว่า “คนบ้าคือคนยังไม่ใช่คนเล่นดนตรี”

วงออร์เคสตราในฐานะเครื่องมือการสื่อสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาบทบาทของสื่อดนตรีในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด โดยใช้กรณีศึกษา วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทบทวน

วรรณกรรมเกี่ยวกับประวัติและลักษณะของวงออร์เคสตราเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ ข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์ (2554) กล่าวว่า วงออร์เคสตรา (Orchestra) หรือวงดุริยางค์ มีประวัติ มาช้านาน และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเพื่อสนองความต้องการของผู้ประพันธ์ในการถ่ายทอด ความรู้สึกของดนตรีในแต่ละยุคแต่ละสมัย ออร์เคสตราเป็นภาษากรีก ตามความหมายรูปศัพท์ หมายถึง พื้นที่เต้นรำที่อยู่ส่วนหน้าเวทีของโรงละคร สมัยกรีกโบราณ สำหรับดนตรีตะวันตก ออร์เคสตรา หมายถึง วงซิมโฟนีออร์เคสตรา ได้แก่ วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ประเภท เครื่องสาย รวมกับเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องตี

ในช่วงกลางศตวรรษที่ 18 ออร์เคสตรามีรูปแบบมาตรฐานและมีลักษณะคล้ายคลึงกับวง ออร์เคสตราในปัจจุบัน เนื่องจาก บทเพลงประเภทซิมโฟนีเป็นรูปแบบขึ้นมาในยุคนี้ จึงทำให้ต้อง มีการจัดวงออร์เคสตราให้มีมาตรฐาน เพื่อใช้เล่นเพลงซิมโฟนี ต่อมากลางศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็น ยุคโรแมนติก ได้มีการเพิ่มจำนวนเครื่องดนตรีเข้าไปทำให้ออร์เคสตราเป็นวงใหญ่ขึ้น โดยนักประพันธ์ แนวโรแมนติก เช่น บราห์มส์ (Brahms) ชูมานน์ (Schumann) ล้วนต้องการวงออร์เคสตราขนาดใหญ่ เพื่อแสดงพลังของบทเพลงที่ตนประพันธ์ ทั้งนี้ ในช่วงเวลาดังกล่าว ความนิยมในบทเพลง ประเภทการบรรยายเรื่องราว (Symphonic Poem) มีมากขึ้น ซึ่งบทเพลงประเภทนี้มีส่วนทำให้ ขนาดของวงออร์เคสตราเพิ่มขึ้น เพราะจำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ บรรยายเรื่องราว ตามที่ผู้ประพันธ์ตั้งใจไว้

ขนาดของวงออร์เคสตราในยุคปัจจุบันมีความแตกต่างกันไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งจุดมุ่งหมายในการบรรเลงเพลง โดยปกติอาจจะแบ่งวงออร์เคสตราได้เป็น 2 ลักษณะ คือ วง ออร์เคสตราขนาดเล็ก มักจะมีผู้เล่นไม่เกิน 60 คน และวงออร์เคสตราขนาดใหญ่ จะมีผู้เล่น ประมาณ 80-100 คน ซึ่งสองในสามของนักดนตรีจะเป็นกลุ่มเครื่องสาย หนึ่งในสี่จะเป็นนักดนตรี กลุ่มเครื่องลมไม้และเครื่องลมทองเหลือง ส่วนเครื่องตีจะใช้นักดนตรีประมาณ 4-5 คน อัตราส่วน การจัดวงออร์เคสตราเช่นนี้ทำให้เสียงดนตรีที่ได้มีความสมดุลและเหมาะสม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ วงออร์เคสตราไม่ได้มีบทบาทเพียงการเป็นช่องทางถ่ายทอดบทเพลง ไปสู่ผู้ชมเท่านั้น แต่วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ยังเป็นพื้นที่ที่ทำให้เยาวชนได้มาอยู่ ร่วมกันกับความหลากหลาย โดยมีดนตรีเป็นกิจกรรม ดังนั้น ในที่นี้วงออร์เคสตรา จึงถือเป็นสื่อ กิจกรรมประเภทหนึ่ง

เกศินี จุฑาวิจิตร (2542) กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญของการใช้สื่อกิจกรรมเป็นสื่อเฉพาะกิจ เพื่อการพัฒนา ได้แก่ การเลือกกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ โดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมายและผู้ ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมได้รับสาระตามวัตถุประสงค์ และสื่อกิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องมีความสอดคล้อง กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มเป้าหมาย สื่อกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดการพบปะและการประชุม (meetings and conferences) เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้ได้รับทราบปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น และได้มีโอกาสสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันระหว่างทีมงาน

อีกนัยหนึ่งวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ถือเป็นกิจกรรมนันทนาการที่จะช่วย ส่งเสริมศักยภาพของเยาวชนที่เป็นสมาชิก สำหรับแนวคิดเรื่องนันทนาการนั้น สมบัติ กาญจนกิจ (2540) กล่าวว่า นันทนาการ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ แล้วก่อให้เกิด การพัฒนาอารมณ์สุขรวม ทั้งความสุขสนุกสนานหรือความสุขสงบ และกิจกรรมนั้น ต้องเป็นกิจกรรม ที่สังคมยอมรับ นอกจากนี้ กิจกรรมนันทนาการยังส่งเสริมให้เกิดการสร้างมนุษยสัมพันธ์ โดยทำให้ ผู้ที่มีส่วนร่วม หรือสมาชิกมีความผูกพัน และความสนใจร่วมกัน

กิจกรรมนันทนาการจะพัฒนาศักยภาพของผู้เข้าร่วม โดยกระบวนการนันทนาการให้คุณค่า และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลและชุมชน ฝึกให้รู้จักการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการเป็นพลเมือง ดีแก่เยาวชน เป็นการฝึกให้รู้จักสิทธิ หน้าที่ ระเบียบวินัย ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเองสังคม และผู้อื่น ป้องกันพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปสู่ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ กิจกรรมนันทนาการ ประเภทดนตรี ยังส่งเสริมให้บุคคลได้แสดงออกในด้านความนึกคิด การสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้และ เข้าใจตนเองมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือกัน และช่วยสืบทอดศิลปวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับดนตรีเพื่อการสื่อสาร สามารถนำมาวิเคราะห์บทบาทของวงออร์เคสตรา ในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้กับเยาวชนและผู้ชม โดยในส่วนของผู้ชมออร์เคสตรามีบทบาทเป็น ช่องทางในการถ่ายทอดบทเพลงไปสู่ผู้ชม และในส่วนของเยาวชนที่เป็นสมาชิกในวง นอกจากหน้าที่ ในการเป็นช่องทางการสื่อสารแล้ว วงออร์เคสตราก็ยังทำหน้าที่เป็นสื่อกิจกรรมอีกด้วย ในการศึกษา วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับดนตรีเพื่อการสื่อสาร มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์เอกสาร และการสังเกต เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1, 2 และ 4

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

วชิรยา บัวศรี และเฉลา บุรีภักดี⁵ (2526, เมตตา กฤตวิทย์ และคณะ, 2533) ให้คำจำกัด ความของ “สันติภาพ” ไว้ว่า สันติภาพ หมายถึง อิสรภาพจากภาวะสงครามหรือความทุกข์ยาก ของประชาชน ความขัดแย้งหรือการทะเลาะเบาะแว้งกัน รวมทั้งความยุ่งเหยิงหรือไม่เป็นระเบียบ ในสังคม และเป็นภาวะแห่งการผสมกลมกลืนเข้าหากัน การเห็นพ้องต้องกัน และความมั่นคง ปลอดภัยของสาธารณชน

โดยอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ โดยลักษณะทั้งสามจะมีความข้องเกี่ยวซึ่งกันและกัน

1. สันติภาพภายในตัวบุคคลเอง หมายถึง การมีสภาวะจิตใจที่สงบสุขปราศจากสิ่งรบกวนใจ สะท้อนจากความพึงพอใจ (Contentment) ความเข้ากันได้ (Consonance compatability) ระหว่างความเชื่อ ความชอบพอ และการกระทำ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย (Security) และความ สุข (Happiness)

2. สันติภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การปราศจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล มีสันติภาพ ภายในกลุ่มของตน สะท้อนจากรักใคร่ชอบพอนี้มีต่อผู้อื่น (Love) ความเชื่อถือ ความชื่นชม และความเคารพต่อบุคคลอื่น ๆ (Respect) ความไว้วางใจต่อผู้อื่น (Trust) การแบ่งปันสิ่งที่เป็น ประโยชน์ร่วมกัน (Common Benefit) ความเชื่อร่วมกัน (Common Faith) การปราศจากการ

⁵ เอกสารเรื่อง “การเปิดรับสื่อมวลชนและความคิดเห็นด้านสันติภาพของเด็กไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร”

โดย เมตตา กฤตวิทย์ และคณะ

ทะเลาะเบาะแว้งอย่างโกรธแค้น (Absense of Quarrel)

3. สันติภาพระหว่างกลุ่ม หมายถึง การปราศจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เช่น การไม่มีความขัดแย้งระหว่างครอบครัว เชื้อชาติ ประเทศชาติ ซึ่งหมายรวมถึงสันติภาพในโลก โดยสะท้อนจากลักษณะเช่นเดียวกับสันติภาพระหว่างบุคคล แต่เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่ม

สำหรับความท้าทายเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ และแนวทางในการสร้างสันติภาพ สุริชัย หวันแก้ว (2550) กล่าวว่า จุดอ่อนประการหนึ่งคือ การละเลยความใส่ใจต่อประชาชนมุสลิมในพื้นที่ เช่น การแสดงออกถึงการเห็นคุณค่า การเคารพให้เกียรติ ความแตกต่างหลากหลายทางวิถีชีวิตวัฒนธรรม การขาดความระมัดระวังในการแสดงออก ซึ่งควรเปิดพื้นที่สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะประชาชนมุสลิมในพื้นที่ โดยต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง นอกจากนี้ สุริชัย ยังได้รวบรวมทัศนะของบุคคลจากวงการต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

อานันท์ ปันยารชุน⁶ (2548) กล่าวว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดภาคใต้เป็นผลมาจากสาเหตุหลายด้าน ด้านหนึ่งมาจากการขาดความเข้าใจหรือไม่ยอมรับในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่าง ซึ่งการคิดว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมเดียว หรือเป็นชนชาติเดียว เป็นความเข้าใจผิด วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บังคับกันไม่ได้ และวิวัฒนาการของทุกสังคมจะลงเอยด้วยการผสมผสานวัฒนธรรม โดยการผสมผสานมิใช่การกลืนหรือปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมอื่น แต่จะผสมผสานด้วยการรับความแตกต่างได้โดยไม่มีอคติ ไม่มีการทำลายล้าง และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยใช้หลักการที่อยู่ในทุกศาสนา คือความเอื้ออาทร เมตตาธรรม และขันติธรรม การพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ โดยมีใช่เป็นการไปบอกแนวทาง แต่เป็นการร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อแสดงออกถึงวัฒนธรรมของชนกลุ่มต่าง ๆ ของพื้นที่ต่าง ๆ การส่งเสริมความหลากหลายคือผลลัพธ์ของการไว้วางใจในสังคม นโยบายสู่สันติสุข

⁶ อานันท์ ปันยารชุน, (2548) *สมัชชาแห่งชาติ: คนไทยกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม และมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.

ต้องใช้ความกล้าทางจิตใจ ความแน่วแน่ ชัดเจนในวิธีปฏิบัติ ซึ่งอาจจะไม่ส่งผลทันที แต่ผลลัพธ์ที่ได้นั้นจะเป็นผลลัพธ์ที่ตอบปัญหาของสังคมอย่างแท้จริง และยั่งยืน

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์⁷ (2531) กล่าวถึง เอกสารวิจัยของวิโรจน์ ราชรักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ซึ่งได้นำเสนอทางออกระดับของนโยบายโดยอาศัยทฤษฎียอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของมนุษย์ (Cultural Pluralism) อันมีสาระสำคัญอยู่ที่ถือว่ามนุษย์อาจมีความแตกต่างในทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา การแต่งกาย และอื่น ๆ แต่สามารถจะครองชีวิตอยู่ในสังคมเดียวกันได้อย่างสันติ หากตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีใจกว้างยอมรับความหลากหลายของพฤติกรรมระหว่างกลุ่มชนที่แตกต่างกัน การยอมรับในความแตกต่างจะนำไปสู่การไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันจะมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของรัฐ สำนักจุฬาราชมนตรีสรุปว่า “นอกจากจะต้องยอมรับในความแตกต่างของกันและกัน และเปิดโอกาสให้ทั้งสองศาสนาปฏิบัติไปตามความเชื่อจากคำสอนของศาสนา วิธีนี้เท่านั้นที่รักษาความมั่นคงของสังคมไว้ได้”

ประเวศ วะสี⁸ (2548) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของแนวทางดับไฟได้มี 2 ประการ คือ การระงับความรุนแรงเฉพาะหน้า และการสร้างสันติภาพถาวร โดยทั้งสองสิ่งนี้ต้องทำพร้อมกันและอยู่ในกันและกัน เพราะเรื่องนี้เป็นสงครามจรยุทธ์ในเมืองที่ผู้ก่อความไม่สงบมีจำนวนน้อยซ่อนตัวอยู่ในแนวร่วมและมวลชน การกระทำที่รุนแรงจะกระทบมวลชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเพิ่มแนวร่วมและระดับความรุนแรง ดังนั้น การจะจำกัดพื้นที่และจำนวนของผู้ก่อความไม่สงบได้จึงต้องสมานฉันท์กับมวลชน กับแนวร่วม กับคนทั้งประเทศ และกับประชาคมโลก นอกจากนี้ยังได้เสนอวิธีการดับไฟได้โดยมีองค์ประกอบประการหนึ่งคือ แนวทางการรักษามวลชน ซึ่งเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเอาชนะสงครามจรยุทธ์ มวลชนที่เข้าใจและเข้มแข็งจะลดความสามารถและจำนวนของผู้ก่อความไม่สงบและแนวร่วม ซึ่งต้องอาศัยสันติวิธีและการสื่อสารที่ดี โดยการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำของชุมชนให้เต็มพื้นที่ ซึ่งสามารถบูรณาการแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันหลากหลายของ

⁷ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, (2531) *รอยร้าวในสังคมไทย? บูรณาการกับปัญหาความมั่นคงของชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

⁸ “สามเหลี่ยมดับไฟได้”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

http://www.thaiislamiccenter.com/thaitic/index.php?option=com_content&task=view&id=1022&Itemid=7, 2548.

ชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนรวมทั้งการสร้างความเข้าใจกับประชาคมอิสลาม และประชาคมโลก ซึ่งการขับเคลื่อนการพัฒนาเช่นนี้จะทำให้พื้นที่ที่มีภูมิคุ้มกันจากเหตุการณ์

แนวคิดเรื่องเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ จะเป็นแนวทางในการศึกษา วิจัยครั้งนี้ โดยในส่วนของแนวคิดเรื่องสันติภาพ จะสามารถนำมาศึกษาบทบาทของวงออร์เคสตรา ในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด โดยวิเคราะห์จากผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย ด้วยมุมมองที่มีต่อแผ่นดินเกิด ซึ่งสันติภาพจะเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งต่อความรู้สึกสำนึกรักแผ่นดินเกิด ทั้งในกลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ชม

ส่วนการสร้างสันติภาพใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ นั้น จะเห็นได้ว่ามิติเชิงวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น โดยแนวคิดในการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม ที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย และวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ก็เป็นเสมือนพื้นที่ที่สนับสนุนให้เกิดการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ความสอดคล้องกับมุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุน ให้เยาวชนสำนึกรักแผ่นดินเกิด ประกอบกับบทบาทของวงออร์เคสตราในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด โดยวิเคราะห์จากมุมมองของกลุ่มเป้าหมายทั้งเยาวชน และกลุ่มผู้ชมเพื่อตอบ วัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 1, 2 และ 4

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

ธนศร เจริญเมือง (2553) กล่าวว่า ท้องถิ่นนิยม หมายถึง ความรู้สึกรัก ผูกพัน ห่วงแทน และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เช่นเดียวกับชาตินิยมที่มีความรู้สึกเช่นเดียวกันต่อชาติของคน ความรู้สึกเช่นนี้ย่อมมิได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เช่น คนที่อยู่ในพื้นที่แห่งหนึ่งเป็นเวลานานย่อมผูกพันกับพื้นที่นั้น แต่จะผูกพันลึกซึ้งเพียงใดย่อมต้องอาศัยปัจจัยอื่น เช่น ความรู้สึกตักตวงต่อแผ่นดินดังกล่าว ความรู้สึกที่ว่าแผ่นดินนั้นมีสิ่งดีงามมากมายพอที่จะอาศัยและใช้เป็นประโยชน์ได้ต่อไป ความรู้สึกที่เกิดจากการได้ยินเรื่องเล่าในอดีต เกี่ยวกับบรรพบุรุษและความเป็นมาของแผ่นดินผืนนั้น นอกจากนี้ อาจารย์รวมถึงความรู้สึกของผู้คนที่ได้เดินทางไปเห็นแผ่นดินอื่น ๆ รอบ ๆ เกิดการเปรียบเทียบและพบว่า แต่ละพื้นที่มีจุดแข็งจุดอ่อนที่แตกต่างกัน และตัดสินใจว่าแผ่นดินผืนนี้ที่บรรพบุรุษได้เลือกไว้ให้ หรือ (ในอดีต) ตนเองได้ตัดสินใจพวยพามาตั้งหลักแหล่งที่นี่ จะขอตัดสินใจดำเนินชีวิตบนแผ่นดินนี้ตราบนาน

วาระสุดท้ายของชีวิต ท้องถิ่นนิยมยอมทำให้ผู้มีที่ศนะดังกล่าวมีความกระตือรือร้นที่จะปกป้องท้องถิ่นของตนห่วงใยปัญหาและผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อท้องถิ่นนั้น และพร้อมที่จะลงมือทำการใด ๆ เพื่อท้องถิ่นของตน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) กล่าวว่า แนวคิดชุมชนนิยม หมายถึง สังคมที่คนเห็นประโยชน์และรู้จักใช้ประโยชน์จากชุมชน อีกทั้งให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ชุมชน โดยแต่ละชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นผลดีต่อสมาชิกทั้งทางด้านกายภาพจิตใจ และก่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ชุมชนที่กล่าวถึงนี้รวมตัวกันเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือรวมกลุ่มตามความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เหมือนกัน เช่น งานอดิเรก วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกทุกคนรู้จักและมีความยึดโยงรับผิดชอบต่อกัน (accountability) มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่งในชุมชนนั้น อีกทั้งเพื่อให้ชุมชนเป็นที่ที่ทุกคนพอจะรู้จักกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความรับผิดชอบต่อกัน มีความไว้วางใจกันถึงระดับหนึ่ง ชุมชนจะเป็นผู้ริเริ่มรวมตัวเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สมาชิกและต่อสังคมส่วนรวม ชุมชนจะเป็นผู้ที่พยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนมากกว่าที่จะรอรับความช่วยเหลือจากภายนอก การรวมตัวของชุมชนจะเป็นการรวมตัวที่ไม่หละหลวมเพียงชั่วคราวหรือชั่วคราว แต่เป็นการรวมตัวอย่างมีวัตถุประสงค์มีเป้าหมายที่ชัดเจนและปรารถนาจะทำให้สำเร็จร่วมกัน ชุมชนนิยมจะมีเป้าหมายเพื่อหล่อเลี้ยงจิตใจและตอบสนองความต้องการทางใจ ของสมาชิกทำให้สมาชิกไม่รู้สึกเหงา แต่มีความมั่นใจว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รู้สึกมั่นคงปลอดภัยยามต้องเผชิญอันตราย เชื่อมั่นว่าตนเองจะไม่ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง เน้นย้ำในเรื่องการเติมเต็มจิตใจของสมาชิกเป็นสำคัญ สมาชิกจะได้รับการพัฒนาตนเองและถูกปลูกฝังค่านิยมจิตสาธารณะ เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยในข้อที่ 1, 2 และ 4

4. แนวคิดเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสาร

พีชนี เซยจรรยาและคณะ (2541)กล่าวว่า ช่องทางการสื่อสาร คือ ตัวกลางที่ช่วยในการ นำส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ช่องทางเปรียบเสมือนทางหรือพาหะระหว่างผู้ร่วมสื่อสาร การแบ่งประเภทของสื่อหลากหลายและต่างกันออกไป ดังแนวการแบ่งตามเกณฑ์ เช่น

- แบ่งตามยุคสมัย จะแบ่งได้เป็น สื่อดั้งเดิม (primitive) สื่อร่วมสมัย (contemporary) สื่ออนาคต (future)
- แบ่งตามระดับการสื่อสารหรือจำนวนผู้รับสาร จะแบ่งได้เป็น สื่อระหว่างบุคคล (interpersonal) สื่อในกลุ่ม (group) สื่อสารมวลชน (mass)

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ ได้กล่าวถึง ช่องทางการสื่อสารด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมว่า แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ช่องทางในการสื่อสารผ่านกิจกรรมในพื้นที่เชิงกายภาพ เช่น เวทีการฝึกอบรม เวที การดูงานต่าง ๆ กิจกรรมการสื่อสารผ่านสื่อพื้นบ้าน สื่อการแสดงแขนงต่าง ๆ ช่องทางนี้มีจุดเด่น ในการมีปฏิสัมพันธ์แบบเห็นหน้ากัน การเปิดโอกาสให้ซักถามและโต้ตอบได้ทันทีและการได้สัมผัส อารมณ์ความรู้สึกร่วมของผู้อื่น แต่ก็มีข้อจำกัดในแง่ของพื้นที่และโอกาสของ แต่ละฝ่ายในการ แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันภายใต้เวลาที่จำกัด
2. ช่องทางในการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทำให้เกิดช่องทางการสื่อสารใหม่ ๆ ในการแสดงเสรีภาพของกลุ่มบุคคลได้ง่ายขึ้น โดยสามารถแสดง ความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย และสามารถมีส่วนร่วมรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร เสนอแนะความคิดเห็น และตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ ได้คล่องตัวขึ้น สิ่งที่สำคัญที่สุด ของช่องทางการสื่อสาร คือปรัชญาในการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยปรัชญาพื้นฐานสำคัญในการ สื่อสารช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ การเน้นหนักการสื่อสารสองทางแบบสมดุล การเปิดให้ทุกฝ่ายเข้าถึง ข้อมูล และร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และโอกาสในการแพร่กระจายข้อมูลไปยังวงกว้าง การมี วิธีในการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมและแสดงความคิดเห็น การสร้างบรรยากาศ เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ทั้งในเชิงสถานที่ปริมาณคน ความหลากหลายของคน ภาษาโอกาสในการ เห็นหน้า และความบ่อยครั้งในการสื่อสาร ตลอดจนเป็นช่องทางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ บุคคลในพื้นที่

กระบวนการมีส่วนร่วมจะเป็นกระบวนการที่นำไปสู่ผลิตผลที่สำคัญ จุดหมายคือการเปลี่ยนแปลงภายในระดับภายในบุคคล และการเปลี่ยนแปลงระดับกลุ่มบุคคล

1. การเปลี่ยนแปลงภายในบุคคล การสื่อสารด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมนำไปสู่การที่คู่สื่อสารได้มีโอกาสคิด วิเคราะห์ตรรกะตรงประเด็นปัญหา หรือสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบคอบ อันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนทัศนคติในการมองปัญหา ได้กว้างขวาง ครอบคลุม และลุ่มลึก การเห็นคุณค่าของตน การมั่นใจในการตัดสินใจของตน การค้นพบตนเอง การสร้างแรงบันดาลใจ และการพัฒนาศักยภาพในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปลี่ยนแปลงระดับสื่อสารและกลุ่มบุคคล การสื่อสารด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การที่กลุ่มบุคคลได้มีโอกาสร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ในการดำเนินการต่าง ๆ ร่วมกัน ได้เรียนรู้ และสัมผัสมุมมองกัน พัฒนาสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นระหว่างคู่สื่อสาร การฝึกทักษะการรับฟังกันและกัน การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และการเกิดสำนึกในการคำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นที่ตั้ง

ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ 3

5. ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม

Rogers (1995, อ้างถึงใน ปาริชาติ สถาปิตานนท์⁹, 2557) ให้นิยามของนวัตกรรมว่า คือ วัตถุ แนวคิดหรือพฤติกรรมที่มีความใหม่ในสายตาบุคคลหรือในมุมมองของสังคมที่รับนวัตกรรมนั้น ซึ่งหมายความว่า สิ่งที่สังคมหนึ่งให้นิยามว่าเป็นนวัตกรรมในสังคมตน อาจไม่ใช่นวัตกรรมในสังคมอื่น ๆ ในกรณีที่สมาชิกในสังคมอื่น ๆ ไม่ได้สังเกตเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นเรื่องใหม่ การแพร่กระจาย หมายถึงกระบวนการเผยแพร่ผ่านนวัตกรรมผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ไปสู่สมาชิกในสังคมหนึ่ง ๆ ในช่วง

⁹ ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2557) เอกสารประกอบการสอนวิชาการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม

เวลาหนึ่ง ๆ การแพร่กระจายนวัตกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นการสื่อสารทางเดียว แต่สามารถอธิบายในลักษณะของการสื่อสาร 2 ทาง ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่บุคคลได้ร่วมกันสร้างและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจร่วมกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับนวัตกรรม

1. องค์ประกอบต่าง ๆ ของนวัตกรรมในสายตาของผู้รับนวัตกรรม ได้แก่
  - ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ หมายถึง ประโยชน์ของนวัตกรรม หรือประโยชน์จากการยอมรับนวัตกรรม ซึ่งผู้รับนำไปเปรียบเทียบกับข้อเสนออื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานภาพ, ความง่ายในการนำไปใช้ หรือราคาถูก
  - ความเข้ากันได้ หมายถึง การที่ผู้รับนวัตกรรมเห็นว่านวัตกรรมมีความสอดคล้องเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม
  - ความไม่ซับซ้อน หมายถึง การที่ผู้รับนวัตกรรมไม่ต้องทุ่มเทเวลายาวนานในการทำความเข้าใจหรือเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น
  - โอกาสในการทดลองใช้ หมายถึง โอกาสที่ผู้รับนวัตกรรมจะได้ทดลองใช้นวัตกรรม โดยไม่มีเงื่อนไขผูกมัดที่จะต้องรับนวัตกรรม
  - โอกาสในการสังเกตเห็นได้ หมายถึง การที่ผู้รับนวัตกรรมสามารถสังเกตเห็นการใช้ นวัตกรรมของบุคคลอื่น ๆ ได้ ทั้งในเชิงรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ได้รับ และผลกระทบต่าง ๆ ก่อนที่ตนจะตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม
2. ช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับนวัตกรรม ระดับในการยอมรับเกี่ยวข้องกับปริมาณและความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน การสื่อสารระหว่างบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่อสมัยใหม่
3. ความพยายามของนายหน้าการเปลี่ยนแปลง นายหน้าการเปลี่ยนแปลง มักได้แก่ บุคคลภายนอกที่มีอิทธิพลในการชักจูงให้ผู้อื่น ตัดสินใจรับนวัตกรรม โดยนายหน้าการเปลี่ยนแปลง มักเป็นบุคคลที่มีความพยายามความอดทนสูง มีความสามารถในการแสดงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของนวัตกรรม และชี้ให้เห็นความสอดคล้องของนวัตกรรมและความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ นายหน้าการเปลี่ยนแปลงยังเป็นบุคคลที่สามารถเข้ากันได้กับชุมชนเป็นอย่างดีและ

อาจทำงานร่วมกับผู้ช่วยด้านการเปลี่ยนแปลง ได้แก่บุคคลที่เป็นสมาชิกในสังคมเช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ และมีคุณลักษณะต่าง ๆ คล้ายคลึงกับสมาชิกในสังคม โดยผู้ช่วยด้านการเปลี่ยนแปลงมักทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือในการจูงใจสมาชิกอื่น ๆ ให้สังคมยอมรับนวัตกรรม ภายใต้สมมติฐานว่าสมาชิกในสังคมมีแนวโน้มจะเชื่อบุคคลที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับตนมากกว่าบุคคลที่แตกต่าง โดยเฉพาะด้านสถานภาพทางสังคมและพื้นฐานวัฒนธรรม โดยจะทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมในระดับพื้นฐานของสังคม ชักจูงเพื่อ คนในเครือข่าย ให้ยอมรับซึ่งนำไปสู่ความไวใจในหมู่ผู้รับนวัตกรรมมากกว่าการให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้สูงกว่าเป็นผู้เผยแพร่ นอกจากนี้ผู้ช่วยด้านการเปลี่ยนแปลงยังเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงสมาชิกในสังคมได้ง่ายกว่าผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะในจังหวะเวลาที่สมาชิกในสังคมต้องการของคำแนะนำต่าง ๆ Rogers เชื่อว่าในการเผยแพร่ ต้องอาศัยทั้งผู้มีความคล้ายคลึงกับสมาชิกในสังคม และบุคคลที่มีความแตกต่างจากสมาชิกในสังคมควบคู่กันไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเรื่องการสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ของ ทศนาวดี แก้วสนิท (2552) ผลการวิจัยพบว่า สื่อพิธีกรรมการบวชมิมบทบาทระดับตัวบุคคลคืออบรมบ่มเพาะคุณธรรม/จริยธรรม เป็นเครื่องมือให้การศึกษา และระดับชุมชน คือสร้างปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ สร้างความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของชุมชน ส่วนสื่อพิธีกรรมบุญเดือนสิบมีบทบาทระดับตัวบุคคล คือ สืบรากเหง้า การสืบต่อความเชื่อด้านวิญญาณ สะท้อนภาพในจินตนาการระดับเครือญาติ คือ การเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม เป็นพื้นที่สังสรรค์ของเครือญาติ และระดับชุมชนคือ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดมพลังชุมชน สร้างความทรงจำร่วมกัน สร้างอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีแก่ชุมชน

2. งานวิจัยเรื่องผู้หญิงมุสลิมท่ามกลางความขัดแย้ง: การเปลี่ยนผ่านจากเหยื่อสู่ผู้ขับเคลื่อนงานสันติภาพ ของ ฮาฟิสสา สาและ (2553) พบว่า บริบทเงื่อนไขสำคัญทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านจากเหยื่อสู่การทำงานสันติภาพของผู้หญิงมุสลิม ประกอบด้วย การใช้ทุนที่มีอยู่เดิมจากการยึดถือและปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามและการมีความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างสมาชิกในครอบครัวและชุมชน การใช้ทุนทางสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นจากการมี

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่ต่าง ๆ ท่ามกลางความรุนแรง อันนำไปสู่การเป็นเครือข่ายทางสังคมกับ กลุ่มองค์กรภายนอกกลุ่มภาคประชาสังคม และเจ้าหน้าที่ทหาร และการได้รับโอกาสหรือมีพื้นที่ สาธารณะเพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบสามารถตระหนักและแสดงศักยภาพของตนเอง ในขณะที่ความ ชัดแย้งและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงดำเนินอยู่ และยังคงส่งผลให้ผู้หญิงหลายคน ต้องสูญเสียสมาชิกเพศชายในครอบครัว อย่างไรก็ตาม บทบาทการทำงานสันติภาพของผู้หญิงเหล่านี้ ก็ส่งผลต่อการขับเคลื่อนความขัดแย้งไปสู่การสร้างสันติภาพ ทั้งจากการปรับเปลี่ยนตนเองในระดับ ปัจเจกจากเหยื่อมาเป็นผู้ให้ การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมถึง การปรับเปลี่ยน บทบาทและความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน มาสู่การเป็นผู้นำครอบครัว รวมทั้ง เป็นผู้นำชุมชน ในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐและองค์กรภาคประชาสังคม

3. งานวิจัยเรื่องการสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย ของ ENREF_5 ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) พบว่า การสื่อความหมายในเพลงมหาวิทยาลัยมีการใช้คำเพื่อสร้าง อารมณ์รักในมหาวิทยาลัยมากที่สุด รองลงมาคืออารมณ์ภาคภูมิใจและอารมณ์สนุกสนาน และยัง พบว่าในทุกเพลงมีการสร้างอารมณ์ให้เป็นที่ไปตามจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์ในการสื่อความหมาย โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อเพื่อความสอดคล้องในการสื่อความหมาย ในส่วนของวงนักร้องมีวงนักร้อง ประเภทบรรยายข้อมูลและการแสดงความรู้สึกมากที่สุดเพื่อสร้างความรู้สึกรักและผูกพันใน มหาวิทยาลัยแรงจูงใจที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้มากที่สุดคือ ความต้องการผูกพันกับสถาบันและเป็น ที่รักของสังคม รองลงมาคือความมีคุณภาพและความมีชื่อเสียงและนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความ เข้าใจในความหมายและอุดมการณ์ของเพลงมหาวิทยาลัยของตนในระดับดีและมีทัศนคติต่อเพลง มหาวิทยาลัยของตนในเชิงบวก สื่อที่ถูกนำมาใช้เป็นช่องทางการสื่อสารบทเพลงมหาวิทยาลัยมาก ที่สุดคือสื่อบุคคล

4. งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาเพลงพื้นบ้านหมอลำเพื่อการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ของ (นิทรพร ทิพา (2539)) พบว่าเพลงพื้นบ้านหมอลำเป็นสื่อท้องถิ่นที่มีบทบาทในการสื่อสาร โดยอาศัยหลักการให้ความบันเทิงผสมผสานกับความรู้ และมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยจาก ลำกลอนเป็นลำซิ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสาระทางธรรมและ ข่าวสารความเป็นไปของโลกและสังคม เพลงพื้นบ้านหมอลำมีบทบาทในการทำหน้าที่ด้านการให้

ข่าวสารโดยบทเพลงที่พรรณนาถึงปัญหาอาจสามารถกระตุ้นให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือมากขึ้น, การกระตุ้นให้ประชาชนปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง, การส่งเสริมวัฒนธรรม และ การให้ความบันเทิง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของสื่อดนตรีในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด กรณีศึกษา วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Intergrated Research) ระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) ประกอบกับการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) โดยสามารถระบุรูปแบบการวิจัยได้ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ เป็น 3 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้ริเริ่ม 8 คน กลุ่มเยาวชน 12 คน และกลุ่มผู้ชม 9 คน รวมทั้งสิ้น 29 คน

1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการณ์ในพื้นที่เชิงกายภาพทั้งหมด 3 ครั้ง โดยเป็นการสังเกตประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สังเกตการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาทั้งช่องทางไลน์และเฟซบุ๊ก ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และการสื่อสารสาธารณะ

1.3 การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ประกอบด้วยหนังสือพิมพ์ วารสาร เทศบาลนครยะลา สูจิบัตรการแสดงดนตรี และสื่อออนไลน์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ซึ่งสามารถจำแนกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนเก็บข้อมูล

2.2 เครื่องบันทึกเสียง

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ วารสารเทศบาลนครยะลา สื่อบัตรการแสดงดนตรี และสื่อออนไลน์

2.4 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างครบถ้วนและครอบคลุม ผู้วิจัยจึงได้ใช้คำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ในการสัมภาษณ์ โดยแบ่งคำถามเป็น 3 ชุด ตามกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ดังนี้

2.4.1 แนวคำถามของกลุ่มผู้ริเริ่ม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุล
2. ตำแหน่ง
3. บทบาทในวงออร์เคสตรา
4. ภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 มุมมองต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้เยาวชน และการบริหารจัดการวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

ประเด็น

1. มุมมองต่อดนตรี
2. มุมมองต่อแผ่นดินเกิด
3. มุมมองต่อวงออร์เคสตรา
4. มุมมองต่อเยาวชน
5. การเชื่อมโยงเยาวชน และความสำนึกรักแผ่นดินเกิด โดยใช้วงออร์เคสตราเป็นสื่อกลาง
6. การบริหารจัดการวงออร์เคสตรา

- สาเหตุที่เลือกใช้ดนตรีในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้กับเยาวชน
- สาเหตุที่เลือกใช้วงออร์เคสตราซึ่งมีความท้าทายสูงกว่าวงดนตรีไทย/ลูกทุ่ง
- การอธิบายเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจ/สนับสนุนการก่อตั้งวงออร์เคสตรา
  - กลุ่มผู้ปกครอง/กลุ่มครูดนตรี/กลุ่มเยาวชน/กลุ่มทุน
- การคัดเลือกสมาชิกในวง
  - สัดส่วนเป็นอย่างไร/ศาสนา/พื้นฐานทางดนตรี
- แหล่งทุนในการก่อตั้ง และแหล่งทุนหมุนเวียนในการบริหารจัดการวง
- กระบวนการในการฝึกซ้อมวงออร์เคสตรา
  - พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเด็ก/อยู่ร่วมกันมากน้อยแค่ไหน
  - กระบวนการฝึกซ้อมเป็นอย่างไร
- การจัดการเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้ชม
  - การจัดการเป็นไป (การจัดคอนเสิร์ต) อย่างต่อเนื่องหรือไม่
  - วิธีการในการเข้าถึงกลุ่มผู้ชม และการขยายฐานเพื่อการสนับสนุนวง
  - การเลือกเพลงที่ใช้ในการฝึกซ้อม/การแสดง
- วิธีการในการระดมความร่วมมือของชาวยะลา โดยเฉพาะชาวยะลาในต่างถิ่น
- ความสำเร็จในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด
  - เยาวชน/ผู้ปกครอง/กลุ่มผู้ชม
- ความยั่งยืนของในอนาคต

2.4.2 แนวคำถามของกลุ่มเยาวชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุล
2. บทบาทในวงออร์เคสตรา
3. ระยะเวลาในการเข้าร่วม
4. ภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 มุมมองต่อแผ่นดินเกิด และการมองบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลาง

1. ความผูกพันต่อแผ่นดินเกิด

- ความผูกพันกับจังหวัดยะลา/มุมมองต่อจังหวัดยะลา
- 2. มุมมองต่อวงออร์เคสตรา
  - กระบวนการการฝึกซ้อม
    - ระยะเวลา/สถานที่
    - การอยู่ร่วมกัน/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนที่มีความแตกต่าง
  - ความรู้สึกต่อดนตรี
    - ความรู้สึกเมื่อได้ฝึกซ้อม/แสดงออร์เคสตรา
    - ความรู้สึกต่อเพลงที่ใช้ฝึกซ้อม/การแสดง
    - ความรู้สึกต่อปฏิกริยาและการตอบรับของผู้ชม
    - ความคาดหวังในอนาคต
  - ความรู้สึกของคนรอบข้าง ได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน
    - การสนับสนุน/ความคาดหวัง
  - ออร์เคสตราและความผูกพัน
    - ออร์เคสตราทำให้รู้สึกผูกพันกับเพื่อนร่วมวงอย่างไร
    - ออร์เคสตราทำให้รู้สึกผูกพันกับยะลาทั้งในวันนี้และวันหน้าอย่างไร
  - ความยั่งยืนของวงในอนาคต

ส่วนที่ 3 ช่องทางการติดต่อสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

- ช่องทางติดต่อสื่อสารในการติดต่อสื่อสาร
- ประเด็นในการพูดคุย
  - การฝึกซ้อม/การแสดงดนตรี/ความผูกพันต่อแผ่นดินเกิด / การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2.4.3 แนวคำถามของกลุ่มผู้ชม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุล
2. ภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 มุมมองต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลาง

- มุมมองต่อแผ่นดินเกิด
  - มุมมองต่อจังหวัดยะลา
  - นิยาม “สำนึกรักแผ่นดินเกิด” และความสำคัญในการปลูกฝังการสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้เยาวชน
- มุมมองต่อบทบาทของออร์เคสตรา
  - มุมมองต่อการแสดงออร์เคสตราของเยาวชนยะลา
  - มุมมองต่อบทเพลงที่ใช้บรรเลงในการแสดงดนตรี
  - มุมมองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็กเมื่อผ่านการเข้าร่วมวงออร์เคสตรา (ระยะสั้น/ระยะยาว)
  - มุมมองต่อบทบาทของวงออร์เคสตราที่เกิดกับผู้ชมในจังหวัดยะลา
  - มุมมองต่อบทบาทของวงออร์เคสตราที่เกิดกับผู้ชมชาวยะลาที่อยู่ต่างถิ่น
  - มุมมองต่อบทบาทของวงออร์เคสตราที่เกิดกับผู้ชมต่างถิ่น
  - ความยั่งยืนของวงในอนาคต

2.5 แบบบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สร้างแบบบันทึกการสังเกตในการวิจัยเมื่อลงพื้นที่เพื่อให้การสังเกตเป็นไปอย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ โดยบันทึกรายละเอียดที่ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สถานที่
2. วันเวลา
3. สถานการณ์ที่สังเกต
4. ช่องทางการสื่อสารที่สังเกต (กรณีสังเกตผ่านสื่อออนไลน์)
5. ข้อความที่บันทึกจากการสังเกต
6. สรุปข้อคิดเห็นจากการสังเกต

2.6 แบบวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยคัดเลือกประเด็นด้วยการค้นหาคำว่า “วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา” จาก <http://www.google.com> ประกอบกับการค้นหาผ่านเว็บไซต์ฐานข้อมูลข่าวหนังสือพิมพ์ <http://www.iqnewsclip.com> และการค้นหาคลิปวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาใน <http://www.youtube.com> แล้วจึงคัดเลือกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อประกอบกับวิธีการเก็บข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview)

ผู้วิจัยได้นำแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาเรียงเรียงและให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ในแบบบันทึกการสังเกตแล้วจึงให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบประเด็นในการบันทึกเพื่อให้การสังเกตมีความเที่ยงตรงและความครบถ้วนของข้อมูล

3.3 การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์เอกสารตามปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นจึงให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา

4. ขั้นตอนการทำวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจกับประเด็นที่ต้องการศึกษาในเบื้องต้น

2. ผู้วิจัยประสานกับกลุ่มผู้ริเริ่มเพื่อขอสัมภาษณ์และเข้าพื้นที่สังเกตการณ์ โดยใช้วิธีติดต่อกับผู้ดูแลวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาตามข้อมูลที่ปรากฏในเว็บไซต์ รวมทั้งได้ใช้การประสานด้วยความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเพื่อเข้าถึงนายกเทศมนตรีนครยะลาโดยตรง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตทั้งทางวาจา และได้จัดทำจดหมายเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเริ่มเข้าพื้นที่เก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยเข้าพื้นที่ครั้งที่ 1 ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2557 ซึ่งตรงกับการจัดกิจกรรมเข้าค่ายดนตรีของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา โดยการเข้าพื้นที่ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนะนำตัว และทำความรู้จักกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความคุ้นเคยในเบื้องต้น และเริ่มเก็บข้อมูลบางส่วน
4. ผู้วิจัยลงพื้นที่ครั้งที่ 2 ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นกิจกรรมฝึกอบรมดนตรีของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา โดยระหว่างการลงพื้นที่ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้ติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอผ่านสื่อออนไลน์ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความใกล้ชิด ซึ่งส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลในเชิงลึกได้มากยิ่งขึ้น โดยในการลงพื้นที่ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มผู้ริเริ่ม เยาวชน และกลุ่มผู้ชม ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ปกครองในจังหวัดยะลา
5. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเติมเต็มคำตอบให้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัยจากการสื่อสารออนไลน์ โดยเฉพาะกับกลุ่มเยาวชน ซึ่งช่องทางการสื่อสารดังกล่าวทำให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกใกล้ชิดและเป็นกันเอง ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เติมเต็มข้อมูลด้วยการเข้าร่วมสังเกตกิจกรรมที่เยาวชนบางส่วนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่ง เช่น การเข้าค่ายฝึกอบรมและการแสดงคอนเสิร์ตเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “Pro Musica Junior Concert” ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557
6. ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 เพื่อชมการแสดงคอนเสิร์ตของเยาวชนเทศบาลนครยะลา ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 และได้ขอสัมภาษณ์ผู้เข้าชม รวมทั้งได้ประกาศผ่านทางสื่อออนไลน์เพื่อตามหากลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลาและชาวยะลาที่อยู่นอกพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอในการตอบวัตถุประสงค์

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และการสัมภาษณ์ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ซึ่งส่งผลให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ริเริ่ม ประกอบไปด้วย

1. พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2557
2. สุนีย์ วัฒนชนม์ รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา
และผู้ดูแลวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2557
3. ธีรรัตน์ ชุมช่วย เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีเทศบาลนครยะลา
และผู้ดูแลวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2557 และ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2557
4. จินห์จุฑา ศุภศรี หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ เทศบาลนครยะลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2557
5. กัลยาณี กาญจนธานี หัวหน้าศูนย์บริการข้อมูล ฝ่ายประชาสัมพันธ์เทศบาลนครยะลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2557
6. วีระศักดิ์ อักษรถึง คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้อำนวยการเพลงและผู้ฝึกสอนวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2557
7. สมพงษ์ พรหมสว่าง อาจารย์โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)
และผู้ฝึกสอนเครื่องสายวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2557

8. อุดมพันธ์ มณีรัตน์ อาจารย์โรงเรียนบันนังสตาอินทร์
และผู้ฝึกสอนเครื่องเป่าวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2557

2. กลุ่มเยาวชน ประกอบไปด้วย

กลุ่มสมาชิกปัจจุบัน

1. กรกมล ภาณุศรี อายุ 17 ปี นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นักไวโอลินประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2551
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2557
2. สุประวีณ์ จันทร์สว่าง อายุ 14 ปี นักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา
นักไวโอลินประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2552
สัมภาษณ์เมื่อ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2557
3. ลภัสสรดา บุญรอด อายุ 14 ปี นักเรียนโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง
นักไวโอลินประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2554
สัมภาษณ์เมื่อ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2557
4. อริสรา หิมสุรี อายุ 17 ปี นักเรียนโรงเรียนสตรียะลา
นักไวโอลินประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2554
สัมภาษณ์เมื่อ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2557
5. กิตตินันท์ ส่งสุข อายุ 18 ปี นักเรียนโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง
นักเบสไฟฟ้าประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2556
สัมภาษณ์เมื่อ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2557
6. ชิติมาริย์ม โตะแปเราะ อายุ 15 ปี นักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)
นักไวโอลินประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2556
สัมภาษณ์เมื่อ 29 เมษายน พ.ศ. 2557
7. ก้องภพ สุขสวัสดิ์ อายุ 13 ปี นักเรียนโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง
นักไวโอลินประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2555
สัมภาษณ์เมื่อ 12 มีนาคม พ.ศ. 2558

กลุ่มอดีตสมาชิก

1. วราวุฒิ ศรีนวล อายุ 23 ปี อาจารย์โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) และผู้ฝึกสอนเครื่องสายวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา อดีตนักไวโอลินประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2556

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2557

2. วรากุล ศรีนวล อายุ 18 ปี นักเรียนโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก อดีตนักไวโอลินประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2551

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2557

3. วรุสิริ คารวพงศ์ อายุ 19 ปี นักศึกษาสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา อดีตนักดับเบิลเบสประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2551

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2557

4. นครินทร์ ยี่สุนดนตรี อายุ 16 ปี นักเรียนโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก อดีตนักแซ็กโซโฟนประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2555

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2557

5. อphan อาลีลาเต๊ะ อายุ 22 ปี นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เริ่มเข้าร่วมวงในปี พ.ศ. 2551 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2558

3. กลุ่มผู้ชม ประกอบไปด้วย

กลุ่มผู้ชมชาวยะลา

กลุ่มผู้ชมชาวยะลาในพื้นที่

1. เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2557

2. ปาลิกา พุกษาพิทักษ์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2557

กลุ่มผู้ชมชาวยะลาที่อยู่ต่างถิ่น

1. นพรัตน์ มุณีรัตน์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2558

2. เกศราพร พรหมนิมิตกุล สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2558

3. สวรรยา จารีมิตร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2558

กลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลา

1. ขนิษฐา สุขสง นิสิตระดับปริญญาเอก คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อดีตสมาชิกวง KU Band สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2558
2. ณัชชา โชคพิทักษ์กุล นิสิตระดับปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558
3. สรรชัย หนองตรุด หัวหน้าฝ่ายสื่อและสารคดี สถาบันรามจิตติ สัมภาษณ์เมื่อวันที่
11 พฤษภาคม พ.ศ. 2558
4. ประทับจิตร์ นีละไพจิตร อาจารย์ประจำสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อเก็บข้อมูล

ประกอบกรสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์เอกสาร โดยสังเกตการเข้าค่ายฝึกซ้อมและการแสดงคอนเสิร์ตของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลในเดือนเมษายน พ.ศ. 2557, การฝึกซ้อมและการเข้าค่ายฝึกซ้อมในจังหวัดยะลาในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557, การแสดงคอนเสิร์ต ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยผู้วิจัยได้สังเกตจากพื้นที่เชิงกายภาพ รวมทั้งสังเกตการสื่อสารผ่านทางสื่อออนไลน์ ทั้งไลน์ และเฟซบุ๊กทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และการสื่อสารสาธารณะ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการ

สัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยเฉพาะการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารของเยาวชน ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เอกสารในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นหลัก สำหรับข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยค้นหาจากคำสำคัญว่า “วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา” จากเว็บไซต์ <http://www.iqnewsclip.com> พร้อมทั้งค้นหาคคลิปวิดีโอที่เกี่ยวข้องจาก <http://www.youtube.com> ซึ่งปรากฏพบคลิปวิดีโอบันทึกการแสดงต่าง ๆ รวมทั้งคลิปวิดีโอรายการ “คุณพระช่วย” ซึ่งเยาวชนแนะนำว่าวงออร์เคสตราเคยได้ร่วมออกอากาศ

6. แนวการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ประกอบกับการวิเคราะห์เอกสารมาผสมผสานเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของข้อมูล แล้วจึงนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) และเรียงเรียงข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และปัญหาคำวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด” เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อตอบปัญหาคำถามวิจัยและครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอผลวิจัยออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา
- ส่วนที่ 2 มุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิด
- ส่วนที่ 3 มุมมองของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด
- ส่วนที่ 4 ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีออร์เคสตราและการแสดงความผูกพันกับแผ่นดินเกิดของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา
- ส่วนที่ 5 มุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

ผลการวิจัยในส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีรายละเอียดดังนี้

พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา ได้มีนโยบายในการจัดตั้งวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2549 โดยต้องการให้วงออร์เคสตราเป็น

กระบวนการหนึ่งที่จะสร้างมิติใหม่ให้กับยะลาจากสุนทรียะทางดนตรีเพื่อให้เห็นว่าท่ามกลางความรุนแรงก็ยังมีแสงสว่างที่จะช่วยกล่อมเกลาคิดใจของเยาวชนให้อ่อนโยนลง นอกจากนี้เยาวชนที่เข้าร่วมวงออร์เคสตร้าก็จะเรียนรู้การอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างทำให้รู้จักการเคารพกติกา ความอดทน ความสามัคคี ความรับผิดชอบทั้งต่อตัวเองและเพื่อนร่วมวงเพื่อเป้าหมายที่มีร่วมกัน ซึ่งจะเกิดเครือข่ายของเยาวชนที่เมื่อเติบโตก็จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้กติกาสังคมได้ และเยาวชนก็เปรียบเสมือนต้นกล้าที่จะเติบโตเป็นรากฐานสำคัญของบ้านเมืองต่อไป ทั้งนี้ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีฐานะยากจนได้สัมผัสกับวงออร์เคสตร้า อีกทั้งทักษะทางดนตรีที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมก็อาจนำไปสู่การต่อยอดเพื่อสร้างอาชีพในอนาคต นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา ได้ปรึกษากับรองศาสตราจารย์ ดร. สุกรี เจริญสุข ผู้อำนวยการวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และกิตติรัตน์ ณ ระนอง อธิการบดี สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นเทศบาลนครยะลาจึงส่งครูสอนดนตรีของโรงเรียนในจังหวัดยะลา เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการฝึกสอนวงออร์เคสตร้า ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และได้จัดซื้อเครื่องดนตรี จำนวน 109 ชิ้น แบ่งเป็น เครื่องสาย เครื่องเป่า และเครื่องตี รวมเป็นเงินกว่า 4,000,000 บาท ด้วยการก่อตั้งวงออร์เคสตร้าโดยปกติจะต้องใช้งบประมาณที่สูง นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลาจึงมีวิธีการที่จะลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อเครื่องดนตรีโดยการประสานกับวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีอำนาจต่อรองในการต่อรองราคาเครื่องดนตรีสูงเพื่อร่วมจัดซื้อ ทำให้ประหยัดงบประมาณลง ทั้งนี้ ผู้บริหารเทศบาลนครยะลาได้เชิญผู้ฝึกสอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดยะลา สงขลา และพัทลุง มาเป็นผู้อำนวยการและผู้ฝึกซ้อมให้กับเยาวชน

เมื่อเตรียมความพร้อมในส่วนของเครื่องดนตรีและผู้ฝึกสอนแล้วกระบวนการต่อมาก็คือการสร้างความร่วมมือกับประชาชน ความท้าทายประการหนึ่งของวงออร์เคสตร้าที่จะก่อตั้งขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือประเด็นเรื่องศาสนาซึ่งอยู่ท่ามกลางการถกเถียงกันว่าผิดหลักศาสนาหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ผู้ริเริ่มเห็นว่าควรเคารพและให้เกียรติกับความคิดของแต่ละฝ่าย ถึงแม้ว่าสังคมจะไม่เห็นด้วยทั้งหมด แต่ในระยะแรกก็อาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เห็นด้วยกับวิธีการที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการยุติความรุนแรงนี้แล้วจึงขยายแนวร่วมออกไป ในส่วนของผู้ปกครอง กลุ่มผู้ริเริ่มได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสรับรู้กระบวนการตั้งแต่วันแรกของการเปิดตัววงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลา โดยกลุ่มผู้ริเริ่มได้จัดนิทรรศการเครื่องดนตรีเพื่อให้ผู้ปกครองและเยาวชนรู้จักกับเครื่องดนตรีในวงออร์เคสตร้า และมีการแสดงเป็นตัวอย่างด้วยวง String Quartet จากนั้นจึงเปิดรับสมัครเยาวชนได้ใช้การประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียนต่าง ๆ ด้วยการแจกใบปลิว และเมื่อมีเยาวชนรุ่นแรกแล้ว วิธีการรับสมัครจะใช้เยาวชนในวงเปิดแสดงตามโรงเรียนที่ตนศึกษาอยู่พร้อมแจก

ใบสมัครซึ่งเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้เพื่อนและรุ่นน้องในโรงเรียนสนใจเข้าร่วมวง การเปิดรับสมัครของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีขึ้นปีละ 1 ครั้งเพื่อทดแทนสมาชิกที่ออกจากวงเนื่องจากการเข้าศึกษาต่อนอกพื้นที่จังหวัดยะลาซึ่งเปิดโอกาสให้เยาวชนอายุ 7 – 15 ปี ที่สนใจเข้าร่วม โดยไม่ปิดกั้นทั้งเรื่องเพศ ศาสนา และความรู้พื้นฐานทางดนตรี ส่วนการเลือกเครื่องดนตรีจะดูจากความเหมาะสมด้านสรีระ เช่น ไวโอลินเหมาะกับคนที่มีรูปร่างเล็ก เชลโลเหมาะกับคนที่มีรูปร่างใหญ่ ทั้งนี้ก็ได้พิจารณาประกอบกับความสนใจของเยาวชน อย่างไรก็ตาม เยาวชนมักจะเลือกสมัครในตำแหน่งไวโอลินเพราะเป็นที่รู้จักมากที่สุด แต่ผู้ฝึกซ้อมก็ได้อธิบายให้ฟังว่า วงออร์เคสตราที่สมบูรณ์เกิดจากเครื่องดนตรีหลายชิ้นที่สอดประสานกันและได้บรรเลงสาธิตเป็นตัวอย่างให้เยาวชนชม เพื่อให้เยาวชนเห็นคุณค่าในเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีสมาชิกประมาณ 140 คน เริ่มฝึกซ้อมตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 โดยจะฝึกซ้อมในวันเสาร์เต็มวันและอาทิตย์ครึ่งวัน ณ ห้องซ้อมดนตรีในอาคารพระเศวตสุรคชาธาร (สนามโรงพิธีช้างเผือก) เมื่อฝึกซ้อมได้สองเดือนก็เปิดแสดงเพื่อให้ผู้ปกครองได้เห็นพัฒนาการของเยาวชน เริ่มจากการบรรเลงบทเพลงง่าย ๆ จนกระทั่งสามารถเปิดการแสดงดนตรีเต็มรูปแบบครั้งแรกได้ในคอนเสิร์ตเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งนายกเทศมนตรีได้กำหนดให้มีการแสดงคอนเสิร์ตเป็นประจำทุกปี โดยในการแสดงคอนเสิร์ตจะมีการคัดเลือกจากอาจารย์แต่ละส่วนเพื่อประเมินความสามารถของเยาวชนซึ่งผู้ที่ผ่านการคัดเลือกจะมาร่วมแสดงในวงใหญ่ แต่เพื่อเป็นกำลังใจให้เยาวชนที่ไม่ผ่านการคัดเลือก กลุ่มผู้ริเริ่มก็มีการจัดวงออร์เคสตราขนาดเล็กเพื่อให้ร่วมบรรเลงต้อนรับแขกหน้าห้องประชุมที่ใช้ในการจัดแสดงคอนเสิร์ต นอกจากนี้ ในกระบวนการฝึกซ้อมของวงยังมีการเข้าค่ายดนตรีในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนในเดือนเมษายน - พฤษภาคมของทุกปี ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งนับเป็นสถาบันทางดนตรีที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ และเป็นสถานที่เดียวกันกับที่ใช้ถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง Season Change เพราะอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย ซึ่งมีตัวเอกเป็นนักเรียนดนตรีคลาสสิก การเข้าค่ายฝึกซ้อมจึงเป็นทั้งการเก็บเกี่ยวประสบการณ์และการสร้างความประทับใจซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เยาวชนมุ่งมั่นฝึกซ้อมดนตรีมากยิ่งขึ้น วงออร์เคสตรามีงบประมาณดำเนินการหลักในแต่ละปีจากงบของเทศบาล โดยในปี พ.ศ. 2558 มีงบประมาณทั้งสิ้น 5,500,000 บาท ซึ่งจะมีการเบิกจ่ายรายเดือนตามกิจกรรมที่ได้ดำเนินการในเดือนนั้น ๆ นอกจากนี้ วงออร์เคสตรายังมีงบประมาณจากการเปิดแสดงในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดจะนำเข้ากองทุนคอนเสิร์ตออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ที่ใช้สำหรับเป็นทุนการศึกษาให้เยาวชนที่เข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรีและมีฐานะยากจน

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้รับเชิญให้เปิดการแสดงคอนเสิร์ตในหลากหลายสถานที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น การร่วมแสดงคอนเสิร์ตในงานรักเมืองไทย เดินหน้าประเทศไทย ณ ดิสน์ดิไมตรี ทำเนียบรัฐบาล, การได้รับเชิญจากกงสุลใหญ่ปีนัง ประเทศมาเลเซียเพื่อร่วมแสดงกับวง Penang Philharmonic ในเทศกาล Georgetown Festival 2011 ซึ่งจัดขึ้นเพื่อฉลองที่เมืองปีนังได้รับคัดเลือกให้เป็นมรดกโลกและได้รับเชิญไปร่วมบรรเลงที่ปีนังอีกครั้งในปีถัดมา เนื่องในงานตรุษจีน โดยได้รับเชิญจากสมาคม Penang Chinese Clan Council, การรับเชิญจากกระทรวงต่างประเทศเพื่อไปแสดงดนตรีที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ นอกจากนี้เยาวชนในวงออร์เคสตรายังได้รับเกียรติอย่างสูงสุดในการแสดงเฉพาะพระพักตร์สุลต่านอัชลิ้นชะห์ และพระชายาแห่งรัฐประะ ประเทศมาเลเซีย และอีกครั้งกับการแสดงเฉพาะพระพักตร์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ความโดดเด่นประการหนึ่งของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่แตกต่างจากวงออร์เคสตราทั่วไปคือการผสมผสานการบรรเลงเพลงประเภทอื่น ๆ ร่วมกับเพลงคลาสสิก ซึ่งเป็นผลให้วงออร์เคสตราสามารถเข้าถึงผู้ชมได้หลากหลายกลุ่มมากขึ้น โดยในแต่ละครั้งที่เปิดแสดงจะคัดเลือกเพลงจากกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก เช่น คอนเสิร์ตเทิดพระเกียรติก็จะมีสัดส่วนของเพลงพระราชนิพนธ์เป็นลำดับต้น และที่สำคัญคือการสอดแทรกความรู้สึกสำนึกรักบ้านเกิดผ่านบทเพลงท้องถิ่นซึ่งถ่ายทอดผ่านเยาวชนผู้ผู้ชม ทั้งนี้บทเพลงท้องถิ่นยังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น บทเพลงที่มีกลิ่นอายของมุสลิมอย่าง Bengawan solo โดยกลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่า การเปิดแสดงนอกพื้นที่จังหวัดยะลาจะช่วยลบภาพความรุนแรงของจังหวัด และหากในอนาคตภาครัฐหรือหน่วยงานจากส่วนกลางให้การสนับสนุน เช่น เยาวชนมีโอกาสดำเนินการแสดงในการประชุมอาเซียนก็จะเป็นการส่งนัยยะต่าง ๆ ทั้งเรื่องการแก้ปัญหาภาคใต้ ประเด็นการเมืองระหว่างประเทศ อีกทั้งเป็นการสร้างกำลังใจให้กับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดทั้งหมดอีกด้วย สำหรับความยั่งยืนในอนาคต เทศบาลนครยะลาได้กำหนดให้มีแผนการแสดงคอนเสิร์ตของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในจังหวัดอย่างน้อย 2 ครั้ง/ปี นอกพื้นที่อย่างน้อย 6 ครั้ง/ปี และยังมี ความพยายามในการสร้างบุคลากรทางด้านดนตรี โดยหวังให้เยาวชนที่เคยร่วมเป็นส่วนหนึ่งในวงออร์เคสตราและเข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรีกลับมาสานต่อและยกระดับวงออร์เคสตรา ทั้งนี้ เทศบาลนครยะลา มีความตั้งใจที่จะเปิดโรงเรียนดนตรีของเทศบาลเพื่อรองรับและให้โอกาสเยาวชนต่อไป

ส่วนที่ 2 มุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิด

ผลการวิจัยในส่วนที่ 2 เกี่ยวกับมุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อการใช้วงออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิด ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ริเริ่ม ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา กลุ่มข้าราชการประจำ และกลุ่มผู้ฝึกสอน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็นประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

- บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน
- บทบาทการสร้างความสัมพันธ์
- บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน
- บทบาทการส่งต่อความรู้สู่ถึงผู้ชม

ประเด็นที่ 2 วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลากับความยั่งยืนในอนาคต

ประเด็นที่ 1 มุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มต่อบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

1. บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน

บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในมุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มประกอบไปด้วย การเปิดโอกาสทางดนตรีและการสร้างอาชีพในอนาคต, การสร้างระเบียบวินัย และการพัฒนาทางด้านจิตใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การเปิดโอกาสทางดนตรีและการสร้างอาชีพในอนาคต

กลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่า ท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดยะลา วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลานั้นเป็นโอกาสของเยาวชนในพื้นที่ที่จะได้สัมผัสกับดนตรีคลาสสิกและความ เป็นสากล

“ผมอาจจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ได้ แต่สิ่งหนึ่งที่ผมทำได้ ผมจะไม่ยอมให้เยาวชนของผมนั้นด้วยโอกาสเหมือนกับบ้านเมืองของผมที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบ” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, เวทีพลังบวก อีไนท์หาดใหญ่)

“ที่นี้เด็กได้เรียนฟรี ท่านนายกดูแลเอาใจใส่ อาหารเที่ยง อาหารว่างก็มีให้ เด็กยากจนในวง ก็เยอะ เขาไม่คิดว่าจะมีโอกาสได้จับไวโอลิน ตอนนี้เขาได้จับแล้ว มันเป็นสวรรค์ของเขา” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

“ออร์เคสตราเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ เพราะบางทีเด็กลำบากเรื่องเงินทอง เขาก็ไม่เห็นอะไรที่เป็นสากล แต่นี้เป็นโอกาสของเขาที่จะได้เปิดหูเปิดตาเห็นโลกกว้าง” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

โอกาสทางดนตรีอีกอย่างหนึ่งที่เยาวชนได้รับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงออร์เคสตรา เยาวชนเทศบาลนครยะลา คือการได้เปิดแสดงดนตรีในต่างประเทศ และได้มีโอกาสรู้จักกับเพื่อนใหม่ ในต่างแดน

“เราเริ่มจากไม่มีอะไร แต่โอกาสก็เข้ามาเรื่อย ๆ อ.สุกรี จะพูดทุกครั้งทีไปเข้าค่ายที่มิดลว่า เราอาจไม่ได้เล่นดนตรีเก่งทุกคน แต่ถ้าเรารักดนตรี ดนตรีจะพาไปในที่ที่อยากไป และพี่ก็เห็นว่า เป็นจริงอย่างนั้น วันหนึ่งพวกเขาก็ได้ไปต่างประเทศ เด็กบางคนตัวเล็ก พูดอังกฤษไม่ได้ แต่นั่งติดกับพี่ที่ต้องเล่นโน้ตตัวเดียวกัน เขาก็ไปกันได้ เพราะใช้ภาษาดนตรีคุยกัน” (จินห์จุฑา ศุภศรี, สัมภาษณ์)

“เขามีโอกาสได้ไปป็นิ่งด้วยคำเชิญแบบเป็นทางการ เขาก็หัวใจฟองโต ภูมิใจและตื่นเต้น แต่ก็แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ ไปที่โนน เขาก็ได้เพื่อนเป็นคนป็นิ่ง ได้ไลน์ ได้เฟซบุ๊กกันมา ตอนนี้ก็เห็นว่าเขายังคุยกันอยู่” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

กลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่า โอกาสทางดนตรีของเยาวชนจะนำไปสู่เส้นทางอาชีพในอนาคต โดย ปัจจุบันเยาวชนในวงออร์เคสตราส่วนหนึ่งได้เข้าศึกษาต่อทางดนตรีซึ่งทำให้ผู้ปกครองมองเห็นคุณค่าของดนตรี รวมทั้งเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนคนอื่น ๆ อีกด้วย

“ผมมองว่าเล่นดนตรีให้รวยต้องเล่นคลาสสิกเหมือนประเทศเวเนซุเอลา เขาแก้ปัญหาความยากจน ด้วยการเป็นประเทศที่ผลิตนักดนตรีคลาสสิกมากที่สุดในโลก ตอนนี้ก็มีเด็กในวงหลายคนไปเรียนต่อทางด้านดนตรี รุ่นพี่ก็เป็นไอดอลของรุ่นน้อง น้องเห็นพี่ไปเล่นต่างประเทศ ไปเรียนต่อก็อยากไปบ้าง” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

“พอเด็กเข้ามา มีโอกาสไปฝึกฝนในสถาบันดนตรี เขาก็เห็นโอกาสว่า ดนตรีสามารถทำเป็นอาชีพ เลี้ยงครอบครัวและสามารถมีเกียรติอยู่ในสังคมได้ ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะวงพาไปเปิดโลกทั้งเด็กและผู้ปกครอง” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

1.2 การสร้างระเบียบวินัย

ผู้ฝึกสอนประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เล่าว่า กระบวนการฝึกซ้อมของวงออร์เคสตราจะช่วยให้อาสาสมัครที่เข้าร่วมวงมีระเบียบวินัย เข้าใจบทบาทหน้าที่ และกติกาการอยู่ร่วมกันในสังคม

“ตรงนี้คล้าย ๆ โรงเรียน คนสอนก็เป็นครู จะคอยอบรมสั่งสอนเขาว่า ถ้ามาเรียนดนตรีแล้วอยากประสบความสำเร็จ ต้องมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา และรู้จักหน้าที่ เขาต้องตั้งเป้าหมายและแบ่งเวลาให้ดี ที่นี่เหมือนตะแกรงที่คัดกรองคนตั้งใจจริง มีระเบียบวินัย และจัดการตัวเองให้อยู่ในกรอบกติกาได้” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

“เด็กที่อยู่ในวงจะมีความเป็นระเบียบวินัย และเข้าใจกติกาในการอยู่ร่วมกัน ถึงเวลาเล่นก็เล่น แต่เวลาซ้อมก็ต้องซ้อม อย่างน้อยพวกนี้เข้าไปอยู่ในสังคม เขาก็น่าจะเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ กติกาของสังคม เพราะเขารู้ว่าเขาไม่สามารถเป็นเอกเทศได้ตลอด” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

นอกเหนือจากกระบวนการฝึกซ้อม โอกาสในการเปิดแสดงดนตรีในสถานที่ต่าง ๆ ก็ส่งผลให้อาสาสมัครได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และความเป็นระเบียบของสังคมจากสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาได้เห็น

“เวลาเขาไปเล่นในที่ดี ๆ เขาก็ได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม เด็กพวกนี้ไปอยู่ที่ไหน ก็เหมือนเป็นผู้นำไปโดยอัตโนมัติ เขาจะสามารถนำสังคมได้ เพราะเขาเห็นมาเยอะ เขาก็จะมีวิธีคิด และเติบโตมาแบบที่รู้ว่าต้องรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคมต้องเป็นระเบียบ” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

1.3 การพัฒนาทางด้านจิตใจ

กลุ่มผู้ริเริ่มให้ความเห็นว่า ความไพเราะสวยงามของดนตรีจะช่วยกล่อมเกลাজิตใจเยาวชน และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาช่วยสร้างกำลังใจให้เยาวชนที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงโดยตรงอีกด้วย

“ที่นี้ไกลปืนเที่ยง อยู่ภาคใต้ และโดยเฉพาะยะลาที่มีเหตุการณ์ เด็กได้รับข่าวสาร มีระเบิด มีคนบาดเจ็บล้มตาย พอมีวงขึ้นมาได้ก็เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ทำให้เด็กคิดว่า ในขณะที่บ้านเมืองเป็นอย่างนี้ เราก็ยังมีอะไรสวย ๆ งาม ๆ อย่างน้อยความสุนทรีย์และความไพเราะสวยงามของดนตรีก็ช่วยกล่อมเกลাজิตใจเขา” (อุดมพันธ์ มณีรัตน์, สัมภาษณ์)

“มีเด็กคนหนึ่ง เขามาเล่นดนตรีกับเราได้สองสามปี ก็มีเหตุเกิดขึ้นกับครอบครัวเขา ดนตรีก็ช่วยได้เยอะ เพราะขณะที่เกิดเหตุเขาอยู่ในทีม มีครูบาอาจารย์ มีเพื่อน มีรุ่นพี่รุ่นน้อง เขาก็มีกำลังใจ ซึ่งทำให้เขารู้สึกว่า เขาไม่ได้หมดไปทุกอย่าง แต่ยังมีคนอื่นที่คอยเป็นเพื่อน” (วิระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

ในอีกด้านหนึ่งการพัฒนาทางด้านจิตใจยังหมายถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของวงออร์เคสตรา

“เด็กเขาก็เห็นว่าได้รับการยอมรับ จากเด็กธรรมดาาก็กลายเป็นคนสำคัญขึ้นมา เพราะเขาจับเครื่องดนตรี พอวงมีชื่อเสียงแล้วเขาได้เป็นส่วนหนึ่งเขาก็ภูมิใจมากขึ้นก็เป็นวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของการจัดตั้งวงด้วยว่าให้เขามีความภาคภูมิใจในตัวเอง” (กัลยาณี กาญจนธานี, สัมภาษณ์)

เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เทศบาลนครยะลาเห็นว่า การเปิดแสดงดนตรีในต่างประเทศได้สร้างความภาคภูมิใจให้เยาวชนที่ได้มีโอกาสทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนประเทศไทย

“ตอนไปปีนัง เขาขึ้นป้าย Amazing Thailand เด็กทุกคนก็รู้ว่าเขาไม่ได้ไปเอนามเด็กยะลา แต่ไปเอนามตัวแทนประเทศไทย เขาก็ภูมิใจ และพยายามทำหน้าที่ของเขาอย่างเต็มที่” (จินห์จุฑา ศุภศรี, สัมภาษณ์)

2. บทบาทการสร้างความสัมพันธ์

ในมุมมองของผู้ริเริ่มบทบาทการสร้างความสัมพันธ์ของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้เกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชนในแง่ของการสร้างปฏิสัมพันธ์, การสร้างความสามัคคี และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา นอกจากนี้ บทบาทในการสร้างสัมพันธ์ยังส่งผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองที่ถูกกระชับให้แน่นขึ้นอีกด้วย

2.1 การสร้างสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน

2.1.1 การสร้างปฏิสัมพันธ์

นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลาเห็นว่า สันติภาพเกิดจากการมีกิจกรรมให้คนในพื้นที่ได้ปฏิสัมพันธ์กัน โดยวงออร์เคสตราถือเป็นพื้นที่หนึ่งที่ทำให้เยาวชนได้อยู่ร่วมกัน

“การจะทำให้เกิดสันติภาพขึ้นคนในพื้นที่จะต้องอยู่ร่วมกันได้ ความรู้สึกแปลกแยกหวาดระแวงต้องไม่เกิด ซึ่งการที่จะทำให้คนเข้าใจกัน สิ่งแรกต้องทำให้เขามีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน ปฏิสัมพันธ์ และเรียนรู้กัน” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

“ที่มาทำออร์เคสตรา เพราะวันหนึ่งเป็นประธานกีฬาโรงเรียนเทศบาล ได้เห็นวงโยธวาทิตก็อุจคิดว่าถ้าเราเอาวงโยธวาทิตจากทุกโรงเรียนในเขตเทศบาลมารวมกัน น่าจะเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่และสวยงาม ขณะเดียวกันก็ตอบโจทย์ที่เราคิด คือเป็นพื้นที่ให้เด็กมาอยู่ร่วมกัน” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับผู้อำนวยการเพลงประจำวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่เห็นว่าวงออร์เคสตราเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์สิ่งดี ๆ และเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปให้สังคมปัจจุบันด้วยการสร้างโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กัน

“เดี๋ยวนี้ความสุนทรีย์ ความละเมียดละไมขาดหายไป กลายเป็นสังคมก้มหน้า การทำวงออร์เคสตราก็เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ที่ช่วยเติมเต็มส่วนที่พร่องไป ด้วยการให้คนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

2.1.2 การสร้างความสามัคคี

วงออร์เคสตร้ามีลักษณะของความสอดคล้อง ทำให้นักดนตรีในวงต้องรวมพลังเป็นหนึ่ง ออร์เคสตร้าจึงเป็นกิจกรรมที่มีส่วนช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่เยาวชน

“ออร์เคสตร้าต้องอาศัยความสอดคล้องและไปพร้อมกัน รับกันพอดีจึงจะเกิดความสวยงาม ประสานกันอย่างไพเราะ ก็พยายามพูดเพื่อสร้างจินตนาการให้เขา เด็กที่เข้ามาปัญหาการทะเลาะ เบาะแว้งแทบไม่มีเลย” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

“การเล่นดนตรีต้องรวมพลังเป็นหนึ่ง ออร์เคสตร้าสอนการวางแผน การรอคอย เพราะสมมติ ผมเล่นเครื่องเป่า แล้วเครื่องสายเล่นอยู่ ผมก็ต้องรอ ต้องวางแผนคิดต่อ อดทนใจเย็นคิดอย่างเป็น ระบบ และสอนให้รับผิดชอบร่วมกัน” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

“เราพยายามชี้ให้เขาเห็นคุณค่าว่า เราเป็นวงใหญ่ มีเพื่อนจากต่างโรงเรียน ต่างศาสนา มาทำ กิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดความรักความสามัคคี แทนที่จะอยู่แต่ละโรงเรียนไม่รู้จักกัน ตอนนี่ก็ กลายเป็นเพื่อน เป็นอีกสังคมหนึ่ง” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา เห็นว่าออร์เคสตร้ามีปรัชญาแฝงคือความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อผู้อื่น เปรียบได้กับการอยู่ร่วมกันในสังคม

“ผมคิดว่าความเป็นออร์เคสตร้า มีปรัชญาที่ยิ่งใหญ่แฝงไป เพราะมันสอนเยาวชน นอกเหนือ จากการเป็นทีมแล้ว เยาวชนที่เล่นดนตรีแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบต่อที่โน้นตัวเอง แล้วก็ต้อง รับผิดชอบต่อคนที่เหลือที่อยู่ในวงเดียวกัน ถ้าเปรียบในสังคมก็เหมือนกับทุกคนต้องรับผิดชอบต่อ สังคมที่เหลือ ในทำนองกลับกันนั้น คนในสังคม ถ้าเหมือนกับวงออร์เคสตร้าก็ต้องรับผิดชอบต่ออีกหนึ่ง ชีวิตของคนในการเล่น ก็เปรียบเสมือนคนในสังคมที่ไม่ใช่หนึ่งดูตาย แม้กระทั่งหนึ่งคนในสังคมก็ต้อง หันกลับมาดูกัน” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, เวทีปลูกพลังบวก อีกไนท์หาดใหญ่)

นอกเหนือจากกระบวนการฝึกซ้อม ความสามัคคีของสมาชิกในวงออร์เคสตร้าเยาวชน เทศบาลนครยะลา ยังเกิดจากการใช้ชีวิตร่วมกัน ส่งผลให้เยาวชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและ รู้จักการช่วยเหลือดูแลกัน

“เด็ก ๆ ได้มาอยู่ด้วยกัน นอกจากเขาจะรับผิดชอบตัวเองแล้วก็ต้องรับผิดชอบต่อเพื่อนในกลุ่มด้วย มาเข้าค่ายก็ให้พี่น้องกับน้องจะได้ช่วยเหลือกัน เช่น ช่วยสอนดนตรีตอนกลางคืน” (สุนีย์ วัฒนชนม์, สัมภาษณ์)

“เด็กในวงจะช่วยกัน อย่างเรื่องเครื่องดนตรี เราไม่มีคนคอยรับส่งเหมือนวงใหญ่ ๆ ในกรุงเทพ เล่นเสร็จเขาก็ต้องช่วยกันแบบช่วยกันขน เริ่มแรกไปกรุงเทพรถไม่พอ เด็กบางคนก็นอนกับพื้น แต่เด็กเรามีความอด เขาไม่ได้รู้สึกว่าเป็นความลำบาก แต่เป็นสิ่งที่ช่วยกันทำได้” (จันทจุฑา ศุภศรี, สัมภาษณ์)

2.1.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา

กลุ่มผู้ริเริ่มเชื่อว่า กระบวนการฝึกซ้อมดนตรีและการอยู่ร่วมกันของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาจะทำให้เกิดความกลมกลืนขึ้นระหว่างเยาวชนต่างศาสนา

“พอเข้ามาก็มีรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง มาเข้าค่ายกัน ก็เกิดความกลมกลืน แรก ๆ ก็มีระแวงกัน แต่สักพักก็คุยกันเอง” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

“ตอนนี้เขาผูกพันกัน เขาอยู่ด้วยกันทุกเสาร์อาทิตย์ ด้วยความเป็นเด็ก เขาไม่ได้คิดอะไรเรื่องปัญหาไทยมุสลิม เขารักกัน มีอะไรก็ช่วยกัน ได้โน้ตก็เอามาแบ่งกัน ภูมิใจอะไรร่วมกัน” (ธิดารัตน์ ชุมช่วย, สัมภาษณ์)

“เขาก็สนิทสนมกัน คือเรื่องศาสนาไม่ได้คำนึงเลย คิดแต่ว่าจะเล่นดนตรีออกมาอย่างไรให้ไพเราะ เราพูดถึงดนตรีเป็นแกนหลัก ดนตรีทำให้ผสมกลมกลืนโดยประเด็นศาสนาไม่มีผลว่า จะเล่นกันไม่ได้ เขาก็กลายเป็นเพื่อนกันอัตโนมัติ” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

2.2 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ไม่เพียงแต่สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในหมู่เยาวชนเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาทไปถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองต่างศาสนาซึ่งเกิดจากการพูดคุย และการช่วยเหลือดูแลเยาวชนร่วมกัน

“ผู้ปกครองที่เป็นไทยพุทธ เขามาดูแลเด็กมุสลิม ผู้ปกครองที่เป็นมุสลิมก็มาดูแล ลูกของคนไทยพุทธ ความรู้สึกในเชิงเชื้อชาติก็จะหายไป” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

“พอลูกมาอยู่ในวง เขาก็ได้เจอกัน ตอนเข้ามาส่ง ไทยพุทธมุสลิมก็ถามกัน ลูกเป็นยังไง เรียนหนังสือเป็นยังไง จบแล้วไปต่อที่ไหน พี่ไม่รู้ปัญหาข้างนอกเกิดขึ้นมาอย่างไร แต่ในวงเราไม่มีเขากลั่นกันหมด ไม่ใช่ลูกเธอเป็นอิสลามอย่ามาเล่นกับลูกฉัน” (จิราวัฒน์ ชุมช่วย, สัมภาษณ์)

3. บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน

บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชนของวงออร์เคสตราในมุมมองของผู้ริเริ่มคือการสร้างสำนึกรักผ่านบทเพลงท้องถิ่น โดยเนื้อเพลงช่วยชี้ให้เยาวชนเห็นถึงคุณค่าของแผ่นดินเกิด นอกจากนี้ บทบาทการสร้างสำนึกรักยังเกิดจากการที่เยาวชนได้เข้าร่วมวงออร์เคสตราและได้รับประโยชน์ต่าง ๆ ส่งผลให้เยาวชนรู้สึกผูกพันกับวงและแผ่นดินเกิด

3.1 การสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดผ่านบทเพลงท้องถิ่น

บทเพลงท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้กับเยาวชน โดยกลุ่มผู้ริเริ่มได้เลือกใช้เพลงท้องถิ่นในการแสดงดนตรีและผู้ฝึกสอนได้สอดแทรกประวัติของเพลงในกระบวนการฝึกซ้อมเพื่อให้เยาวชนได้เห็นและซึมซับถึงคุณค่าก่อนจะถ่ายทอดออกมาผ่านการแสดง

“เราพยายามดึงเพลงเก่ามาเล่นแล้วพูดให้เขารู้สึกหน่อยว่า เพลงนี้มีประวัติยังไง ทำไมถึงเลือกมา อย่างเสน่ห์ยะลา ก็มีอาจารย์โรงเรียนคณะราชานุบาลรุ่งเป็นคนแต่ง เพลงนี้ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของบ้านเราน่ารัก ยะลาก็น่ารัก ส่วนโกตาบารู มีเนื้อทั้งภาษาไทยและยาวี ก็เป็นเพลงอมตะสำหรับบ้านเรา เป็นเพลงที่มีคุณค่ามีสำเนียงบ้านเรา แต่เอามาเล่นแบบออร์เคสตราสมัยใหม่ได้” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

“เอาเพลงพื้นบ้านที่เรามีอยู่ เช่น ร่องเง็ง มาทำใหม่เพื่อให้เล่นได้กับวงออร์เคสตรา ก็กลายเป็นความน่าสนใจ บอกเด็กว่า นี่เป็นเพลงพื้นบ้านเรา มันสามารถที่จะทำเป็นวงใหญ่ ๆ เพื่อไปเล่นให้ต่างชาติฟังได้ ทำเนียบเราก็ได้ไป ทิวก็เคยออกมาแล้ว” (อุดมพันธ์ มณีรัตน์, สัมภาษณ์)

“หลาย ๆ เพลงที่เราคัดเลือก เชื่อว่าเด็กกว่าจะเล่นได้ขนาดนี้ต้องซึมเข้าไปอยู่แล้ว ก่อนจะถ่ายทอดออกมาได้” (จินห์จุฑา ศุภศรี, สัมภาษณ์)

3.2 การสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดผ่านการเป็นสมาชิกวงออร์เคสตรา

กลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่า ความผูกพันกับวงออร์เคสตราของเยาวชนเกิดจากความรู้สึกในการร่วมสร้างและความเป็นเจ้าของวงออร์เคสตรา และความผูกพันกับวงออร์เคสตราของเยาวชนยังสะท้อนจากความสมัครใจในการช่วยเหลือกิจกรรมของวง

“เราสร้างวงด้วยกันมา มันเป็นชีวิตของเขา เป็นสมบัติของเขา” (กัลยาณี กาญจนธานี, สัมภาษณ์)

“เขาไปกับเราบ่อย ๆ เขาก็ผูกพัน โตขึ้นก็ยิ่งอยากเจอ อย่างงานที่กรุงเทพ ถ้าเราเอาเด็กจากพื้นที่ไป ก็มีค่าใช้จ่ายเยอะ เลยประสานเด็กที่อยู่กรุงเทพ มีกิจกรรมอะไรเขาก็อยากมาช่วยด้วยใจ” (จินห์จุฑา ศุภศรี, สัมภาษณ์)

นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลาเห็นว่าโอกาสที่เยาวชนได้รับจากวงออร์เคสตราจะทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกผูกพันกับท้องถิ่น

“รุ่นแรกบางคนไปเรียนดนตรีจบ ก็กลับมาสอนเด็กต่อ บางคนมาจากครอบครัวที่ยากจน แต่เขาเกิดจากตรงนี้ กลายเป็นมีดนตรีเป็นอาชีพ ความผูกพันต่อท้องถิ่นของเขาก็สูง” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

ผู้อำนวยการเพลงเห็นว่า ประสพการณ์การเป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา และการเป็นผู้รับจากสังคม จะทำให้เยาวชนรู้จักการตอบแทนส่วนรวมและสนับสนุนคนรุ่นหลัง

“เรามีประสบการณ์จากการเป็นสมาชิกวงออร์เคสตรา เขารู้สึกว่าได้รับความเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ และความปรารถนาดีจากคนส่วนรวม เขาก็จะรู้จักสนับสนุนคนรุ่นหลัง ต่อไปก็จะเกิดการทำอะไรเพื่อคืนให้สังคมส่วนรวมมากขึ้น” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเยาวชนที่เป็นสมาชิกในวงออร์เคสตรา จะส่งผลถึงการช่วยเหลือกันในอนาคตซึ่งจะเป็นผลดีต่อท้องถิ่น

“ลองคิดว่าถ้าทำไป 20 ปี เฉลี่ยแบบต่ำ ๆ ปีละ 50 คน 20 ปี ก็ 1,000 คน ที่ผ่านวงนี้ 50% กลับมาทำงานที่ยะลา เขาก็เป็นเพื่อนกันหมด ต่อไปหัวหน้าหน่วยงานแต่ละหน่วยงานที่ประกอบกันเป็นเมือง มีอะไรก็สื่อสารเข้าใจ และช่วยเหลือกัน เมืองก็น่าอยู่” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

4. บทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม

สำหรับบทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม ผู้ริเริ่มได้นำเอาบทเพลงท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงด้วยเหตุผลว่า แม้ชาวยะลาจะมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน แต่สิ่งที่เป็นคุณค่าร่วมของพวกเขาก็คือ ความเป็นคนยะลา ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาสามารถเข้าถึงผู้ชมที่เป็นชาวยะลาได้ใกล้ชิดมากขึ้น และสำหรับผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลา บทเพลงที่ถ่ายทอดผ่านเยาวชนก็ได้ก่อความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับจังหวัดยะลาให้กับผู้ชม รวมทั้งเป็นการเผยแพร่เอกลักษณ์และวัฒนธรรมของจังหวัดยะลาอีกด้วย

4.1 กลุ่มผู้ชมที่เป็นคนยะลา

บทเพลงนับเป็นส่วนประกอบสำคัญในการแสดงดนตรี สำหรับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา บทเพลงท้องถิ่นได้ถูกนำมาบรรเลงร่วมกับเพลงคลาสสิก และเพลงสมัยนิยม นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลาให้ความเห็นว่า แม้ชาวยะลาจะมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน แต่สิ่งที่เป็นคุณค่าร่วมของพวกเขาก็คือ ความเป็นคนยะลา

“ผมเห็นว่าแม้เขาจะมีความแตกต่างทางศาสนา วัฒนธรรม ฐานะ และความเชื่อ แต่เขามี common value คือความรักท้องถิ่น ความเป็นคนยะลา ก็ไปเอาเพลงรุ่นเก่ามาเล่น” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

ด้านผู้ฝึกสอนเห็นว่า การเลือกบรรเลงเพลงท้องถิ่นภาคใต้ ทำให้วงออร์เคสตราสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ชมชาวยะลามากขึ้นเพราะความคุ้นเคยและบทเพลงท้องถิ่นยังช่วยสร้างเสน่ห์และเอกลักษณ์ให้กับวงอีกด้วย

“เนื่องจากออร์เคสตราเล่นเพลงคลาสสิก คนทั่วไปก็คิดว่าฟังยาก เขาไม่คุ้น เล่นแต่ทำนอง
 อย่างเดียว ไม่ร้องสักที ก็เลยคุยกันในระดับผู้สอนว่าจะสอดแทรกวัฒนธรรมเข้าไป มีเพลง มีการ
 แสดงพื้นบ้านของเราที่เรียบเรียงใหม่ในแบบออร์เคสตรา นำเสนอให้ใกล้เคียงกับที่เขารู้จักก็เป็นเสน่ห์
 เป็นเอกลักษณ์” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

“สิ่งที่ทำให้วงเข้าใกล้ผู้ชม ผู้ปกครองมากขึ้นก็คือบทเพลง เพราะเรามีเพลงพื้นบ้านภาคใต้
 ที่ใกล้ชิดผู้ฟัง เช่น ร่องเง็ง บุหรารำไป Bengawan solo ที่เกี่ยวกับมุสลิมมาผสม แล้วก็มีการเต้น
 เพื่อสนับสนุนนาฏศิลป์และการแสดงพื้นบ้าน เขาก็ฟังกันได้” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

4.1.1 กลุ่มคนยะลาในพื้นที่

วงออร์เคสตราถือเป็นการแสดงความคิดวิไลซ์ของเมือง และเป็นความโดดเด่นของจังหวัด
 ยะลา

“ต่างประเทศความคิดวิไลซ์ของเขาแสดงออกด้วยออร์เคสตรา ทุกเมืองใหญ่ ๆ ต้องมีวง
 ประจำ” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

“ที่ว่าตอนนี้วงเป็นหน้าเป็นตาของเทศบาล ถ้าเอ่ยถึงเทศบาลนครยะลาก็ต้องออร์เคสตรา
 อย่างงานชักพระ งานสงกรานต์ที่ไหนก็มี แต่จะมีสักที่เทศบาลที่มีออร์เคสตรา” (ธิดารัตน์ ชุมช่วย,
 สัมภาษณ์)

ไม่เพียงเท่านั้น วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ยังสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้ชม
 ในจังหวัดยะลา ด้วยผลงานต่าง ๆ ทั้งการเปิดแสดง และการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนซึ่งส่งผลต่อ
 ภาพลักษณ์ของจังหวัดยะลาในทางที่ดี

“มันเป็นหน้าเป็นตา ไม่เฉพาะของเทศบาล แต่เป็นหน้าตาของพี่น้องชาวยะลา เขารู้ว่า
 เป็นวงของลูกหลานเรา เขาก็ภูมิใจ คอยติดตามความเคลื่อนไหวว่าวงเราไปถึงไหนแล้ว ตั้งแต่ปีหน้า
 ก็อยากเพิ่มการแสดงที่ยะลาอีก เพราะคอนเสิร์ตเทิดพระเกียรติในหลวงที่จัดปีละครั้ง ไม่พอต่อ
 ความต้องการ” (อุดมพันธ์ มณีรัตน์, สัมภาษณ์)

“แรก ๆ คนยะลาไม่รู้จักออร์เคสตรา เขาก็ไม่ค่อยอยากไป เพราะรู้สึกต้องแต่งชุดหู แต่พอบอกว่าป็นวงของยะลา ของลูกหลานเรา ขอให้ทุกคนเป็นกำลังใจ เขาก็เริ่มไป แล้วก็มากขึ้น ทุกปี ตอนนี้เขาก็อยากให้เด็กไปแสดงหลาย ๆ ที่ ไปออกทีวี เพราะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดเรา” (จินห์จุฑา ศุภศรี, สัมภาษณ์)

ความรู้สึกภาคภูมิใจสำหรับกลุ่มผู้ชมที่เป็นผู้ปกครองยังรวมไปถึงโอกาสต่าง ๆ ที่เยาวชนได้รับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

“ผู้ปกครองดีใจ และภูมิใจที่ลูกเขามีโอกาส บางคนเดินเข้ามาขอบคุณครู ขอบคุณท่านนายก เพราะถ้าลำพังแค่เขาเอง ลูกอาจจะไม่มีโอกาสได้ไปมหิดล ได้ร้องเพลงที่กรุงเทพฯ ได้ขึ้นเครื่องบิน คือ ถ้าคนที่ไม่มีเงินเยอะ ๆ ก็คงเป็นเรื่องปกติ แต่กับบางคนสำหรับเขามันเป็นเรื่องใหญ่” (จินห์จุฑา ศุภศรี, สัมภาษณ์)

4.1.2 กลุ่มผู้ชมคนยะลาในพื้นที่

สำหรับผู้ชมคนยะลาที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดยะลา บทเพลงท้องถิ่นจะทำให้พวกเขาหวงรำลึกถึงบ้านเกิด รวมทั้งก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เห็นความสามารถของเยาวชนยะลา

“เมื่อเราได้ยินเพลงพื้นบ้าน เราก็คจะรู้สึกสุขใจว่าดนตรีนี้เราคุ้นเคย ทำให้นึกถึงบ้านเกิด นึกถึงชีวิตของเขาที่ได้ประสบ ความทรงจำดี ๆ เกี่ยวกับท้องที่ที่กลับมา บางทีเราเอาดนตรีพื้นบ้านหรือเรื่องราวของเราไปเผยแพร่ แล้วเจอคนบ้านเราที่ย้ายไปอยู่ที่อื่น เขาก็ภูมิใจมากขึ้น” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

“คนยะลาที่อยู่กรุงเทพ ได้ฟังเด็กพวกนี้บรรเลง เสน่ห์ยะลา โโกตาบารู พุดถึงต้นประดู่ บรรยากาศยะลา คนฟังก็ร้องตามกันเป็นแถว เขาค่อนข้างผูกพันกับเมือง เราก็ขอรายชื่อเขา ทำทะเบียน ทุกวันนี้ก็ยังส่งวารสารของเทศบาลให้ทุกเดือน พอเขาได้เห็นเราไปเล่นงานใหญ่ ๆ อย่าง เดินหน้าประเทศไทยที่ทำเนียบ หรือเล่นต่อหน้าพระพักตร์พระเทพ เขาก็ภูมิใจที่คนยะลา ได้ไปเล่นระดับนั้น” (กัลยาณี กาญจนธานี, สัมภาษณ์)

ความรู้สึกคิดถึงบ้านจากการรับฟังบทเพลงเกี่ยวกับจังหวัดยะลา ส่งผลให้ผู้ชมคนยะลาที่อยู่ต่างถิ่นส่งความช่วยเหลือกลับมาให้เยาวชนชาวยะลาทั้งในรูปแบบของเงินและสิ่งของ

“ผมต้องทำให้คนยะลาซึ่งเกิดและโตยะลา แต่ไปอยู่ที่อื่น กลับมารู้สึกคิดถึงบ้านเพื่อที่จะเข้ามาช่วย ตอนจัดงานรวมพลคนยะลาที่กรุงเทพฯ เราเล่นเสน่ห้ยะลาโดยใช้ซิมโฟนีคนยะลาที่ไม่ได้กลับบ้าน 30 ปี ก็ลุกขึ้นมาเต้น มายืนแบบซึ่งใจ ทุกคนหวนรำลึกถึงการใช้ชีวิตในอดีต” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

“งานรวมพลคนยะลา เป็นการรวมตัวของคนยะลาที่ยังรักและมาช่วยเหลือบ้าน ทุกคนก็พร้อมและยินดีมาก เขาภูมิใจในจังหวัดอยู่แล้ว แต่ก่อนหน้านี้ไม่รู้จะช่วยตรงไหน งานนี้ท่านนายกฯ ระบุว่า เอามาช่วยกองทุนออร์เคสตรา เป็นทุนการศึกษา ความช่วยเหลือก็ไม่ได้มีแค่ตัวเงิน บางคนก็ส่งมาเป็นเครื่องดนตรี” (จินห์จุฑา ศุภศรี, สัมภาษณ์)

4.2 กลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลา

กลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่าวงออร์เคสตราเยาวชนยะลาเป็นการสื่อสารให้ผู้ชมต่างถิ่นมีความรู้สึกในทางที่ดีต่อจังหวัดยะลามากขึ้น

“ถ้ามองจากข้างนอก เขาก็ว่ายะลามากแล้ว เด็กไปเล่นข้างนอกก็เป็นการสื่อให้คนได้รู้ว่าจริง ๆ ยะลาไม่ได้น่ากลัว คือบนพื้นฐานความไม่เหมือน ความแตกต่าง เขาไม่ได้แตกแยก แต่เพราะคนนอกไม่ได้สัมผัสก็จะคิดว่าน่ากลัวไปหมด” (ธิดารัตน์ ชุมช่วย, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ การเปิดแสดงดนตรีที่มีการสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยแนวเพลงและการแสดงยังถือเป็นการเผยแพร่เอกลักษณ์ของภาคใต้ให้ผู้ชมต่างถิ่นเกิดความเข้าใจมากขึ้น

“การแสดงดนตรีเป็นการเผยแพร่เอกลักษณ์ให้คนข้างนอกได้เข้าใจเรามากขึ้น เพราะเมื่อเขาได้ฟังลักษณะและอรรถรสของดนตรีทางใต้ ก็อาจจะเชื่อมโยงไปถึงวิถีชีวิตของคนด้วย” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

“ภาพของวงจะเป็นแนวรักบ้านเกิด ทุกครั้งที่เล่นคอนเสิร์ตจะสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีแนวเพลงและการแสดงของบ้านเรา ผสมผสานอัตลักษณ์พื้นเมืองภาคใต้ลงไป” (กัลยาณี กาญจนธานี, สัมภาษณ์)

ในอนาคตวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา จะเชิญศิลปินมาร่วมเล่นคอนเสิร์ตในพื้นที่จังหวัดยะลา เพื่อดึงดูดให้คนต่างถิ่นมาเยือนจังหวัดยะลามากขึ้น

“คิดว่าตั้งแต่ปีหน้าเป็นต้นไป จะจัดคอนเสิร์ตที่ยะลาเพิ่มในช่วงกลางปี แล้วเชิญศิลปินมาร่วมร้อง เพื่อเรียกแฟนคลับจากที่อื่นมาดู คนก็จะเข้ามาบ้านเราเยอะขึ้น” (อุดมพันธ์ มณีรัตน์, สัมภาษณ์)

ประเด็นที่ 2 วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลากับความยั่งยืนในอนาคต

ผู้ฝึกสอนแสดงความกังวลว่า ความยั่งยืนของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาขึ้นอยู่กับความเห็นความสำคัญของผู้บริหารในอนาคต เพราะวงออร์เคสตราต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง

“อนาคตเป็นความหวังใจของครูและเด็กทุกคน เพราะถ้าเปลี่ยนผู้บริหารก็ไม่แน่ ถ้าหากเขายังเห็นความสำคัญก็ดีไป แต่ถ้าเขาไม่สนใจก็ยาก เพราะต้องใช้งบประมาณเยอะ ทั้งค่าเครื่อง ค่าวิทยากร ค่าข้าวที่เทศบาลรับผิดชอบอยู่” (อุดมพันธ์ มณีรัตน์, สัมภาษณ์)

นายกเทศมนตรีเห็นว่าความภูมิใจของผู้ชมในจังหวัดยะลา จะส่งผลต่อความยั่งยืนของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เนื่องจากคนยะลาเห็นว่าเป็นผลประโยชน์ที่ต้องปกป้อง ดังนั้นผู้บริหารในอนาคตก็ต้องฟังเสียงของประชาชน

“ผมคิดว่าความยั่งยืนมาจากคนยะลา วันนี่วงออร์เคสตร้ากลายเป็นสัญลักษณ์ของยะลา เป็นวงที่คนยะลาภูมิใจ จะถือว่าเป็นวงท้องถิ่นวงแรกของประเทศก็ได้ เราทำตรงนี้ขึ้นมาเป็นของคนยะลา ผมให้อำนาจชุมชน ต้องทำให้เป็น public agenda ออร์เคสตราเป็นวาระของเมือง เขาก็ต้อง protect ผลประโยชน์ที่เป็นของเขา ใครมาเป็นนายกก็ต้องทำ ถ้าไม่ทำ เขาอาจเสียคะแนนเสียงมหาศาล” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ฝึกสอนที่เห็นว่าผลงานที่ผ่านมาของวงออร์เคสตราจะทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของวง และผู้บริหารในอนาคตก็ต้องฟังเสียงประชาชน

“ท่านนายกเป็นคนที่สำคัญที่จะทำให้วงนี้อยู่ ท่านทำมา 7-8 ปีแล้ว ผู้ปกครองก็เห็นอยู่ของมัน มีอยู่แล้วไม่ควรจะหายไป ท่านนายกเก่ง และมีวิธีทำให้คนเข้ามามีส่วนร่วม” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

“ความยั่งยืนขึ้นกับนโยบาย แต่จากผลผลิตที่ทำมา น่าจะทำให้สังคมพอได้รู้คุณค่าของดนตรี คุณค่าของวงนี้ ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนผู้บริหาร แต่ถ้าประชาชนยังเห็นประโยชน์จากที่เราเคยทำมา ผู้บริหารก็ต้องฟังประชาชน” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

“ถ้าจะไม่มี ก็คงต้องส่งเสียงอะไรหน่อย อย่างน้อยคงรวมกลุ่มกันต่อรองว่า ขอให้มีโอกาส มันไม่ได้เสียหายอะไร ผลงานก็ทำไว้เยอะมาก ก็น่าจะเป็นได้ ผมว่าผู้บริหารที่มองการณ์ไกลคงไม่เอาเรื่องดี ๆ แบบนี้ทิ้งไป” (อุดมพันธ์ มณีรัตน์, สัมภาษณ์)

ความหวังอีกประการหนึ่งที่จะทำให้วงออร์เคสตราเกิดความยั่งยืนในอนาคตคือเยาวชนในวงออร์เคสตรา ซึ่งเข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรี และกลับมาสานต่อวง โดยนายกเทศมนตรีวางแผนที่จะสร้างโรงเรียนดนตรีไว้รองรับ

“ท่านนายกพยายามวางรากฐานไว้ โดยการสร้างครูดนตรี คือส่งเด็กไปเรียน เรียนเสร็จ พี่ก็กลับมาสอนน้อง ให้เด็กสานต่อกันเองเพื่อให้วงยังอยู่ได้” (กัลยา กาญจนธานี, สัมภาษณ์)

“เด็ก ๆ เป็นความหวังของเรา พี่ที่ไปเรียนไกล ๆ เวลามีนงานเขาก็เต็มใจมาช่วย ถ้าไม่ผูกพัน เขาคงไม่มา ต่อไปท่านนายกก็จะสร้างโรงเรียนดนตรีรองรับเด็กที่เรียนจบดนตรีแล้ว อยากกลับมาช่วยบ้านเรา” (ธิดารัตน์ ชุมช่วย, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับผู้ฝึกสอนที่เห็นว่าในด้านบุคลากร เยาวชนที่จะเป็นผู้สานต่อวงออร์เคสตรา และจะช่วยยกระดับให้กับวง เนื่องจากเยาวชนเหล่านี้จบการศึกษาทางด้านดนตรีมาโดยตรง

“ในด้านบุคลากร รุ่นผมไม่ใช่สายตรง เราหัดใหม่หมดไม่ใช่ตัวจริง ต้องรอเด็กพวกนี้ไปเรียนจนเชี่ยวชาญโดยตรงแล้วกลับมาก็คงทำให้วงขยับได้อีกระดับหนึ่ง ตอนนี้เรามีเด็กที่อยู่ในวงตั้งแต่วัย 51 เรียนจบกลับไปเป็นครู และมีที่กำลังจะจบ ถ้าวันหนึ่งผมไม่สะดวกลงไปก็มีคนทำงานอยู่” (วีระศักดิ์ อักษรถึง, สัมภาษณ์)

“เด็กที่เป็นผลผลิตของที่นี่ก็ต้องมาสร้างกันต่อไป ตอนนี้ก็มีแล้ว เขามีความตั้งใจ เราก็อยากสนับสนุนให้เขาได้สานต่อ รุ่นผมฝึกตอนโตแล้วอาจก้าวหน้าไม่มาก ต้องอาศัยเด็ก ๆ ที่จบดนตรีมาสร้างกันต่อ” (สมพงษ์ พรหมสว่าง, สัมภาษณ์)

โดยสรุป ในมุมมองของผู้ริเริ่ม แม้ว่าจะมีความกังวลเกี่ยวกับเสถียรภาพของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเมื่อมีการเปลี่ยนขั้วทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ความหวังในอนาคตของวงออร์เคสตราก็คือการสร้างวาระสาธารณะเพื่อให้ผู้บริหารฟังเสียงของประชาชน ประกอบกับความหวังในการที่เยาวชนที่เติบโตจากวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาจะกลับมาสานต่อการดำเนินการของวงต่อไป

ส่วนที่ 3 มุมมองของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

ผลการวิจัยส่วนที่ 3 เกี่ยวกับมุมมองของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเยาวชน ทั้งที่เป็นสมาชิกปัจจุบันและอดีตสมาชิกของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็นประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 มุมมองของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด

ประเด็นที่ 2 บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

- บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน
- บทบาทการสร้างความสัมพันธ์
- บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน
- บทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม

ประเด็นที่ 3 วงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลากับความยั่งยืนในอนาคต

ประเด็นที่ 1 มุมมองของสมาชิกวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด

1. มุมมองต่อจังหวัดยะลา

สมาชิกวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลามีมุมมองต่อจังหวัดยะลาว่า จังหวัดยะลาเป็นเมืองเล็ก ๆ ที่มีความเป็นครอบครัว เมืองสะอาด มีผังเมืองที่ดี และมีความสงบ

“ยะลาถ้ามองในแง่ดีก็เป็นเมืองเล็ก ๆ ที่ทุกคนสื่อสารกันได้ มีความเป็นครอบครัว” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

“ไม่กลัวเพราะว่ามันเป็นเมืองบ้านเกิดเราอยู่แล้ว มันสบายดี อยากรู้อยู่ยะลามากกว่ากรุงเทพ ที่ไปมามันวุ่นวายมาก ไม่ไหวเลย ยะลาเป็นเมืองที่คนคิดว่าน่ากลัว ภาพที่คนอื่นเห็นเป็นภาพตามสื่อ แต่ในทางกลับกันมันก็สงบเรียบร้อย ภูมิใจที่ยะลามีผังเมืองสวย เมืองสะอาด” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

นักบาสซูน อดีตสมาชิกวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาสะท้อนความรู้สึกต่อจังหวัดยะลาว่า เขาต้องการให้ยะลากลับมาสงบสุขเหมือนในอดีต

“ถ้าในอนาคตบอยคิดว่าน่าจะดี บอยอยากให้มันสงบเร็ว ๆ ไม่ต้องกลัวว่า มีข่าวระเบิดทุกวัน ไม่อยากเจอเหตุการณ์แบบนี้ อยากให้ยะลาสงบสุขเหมือนสมัยก่อน ช่วงบอยยังเด็กก็สงบ ผู้คนก็เข้าเมืองมาเที่ยวปกติ อยากรอบรรยากาศเดิม ๆ กลับมาอีกครั้ง” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

2. มุมมองต่อการสำนึกรักแผ่นดินเกิด

นักแซ็กโซโฟนอดีตสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เห็นว่าการตอบแทนแผ่นดินคือการสร้างประโยชน์ให้กับแผ่นดินของตนเอง

“เราเกิดมาก็ต้องตอบแทนแผ่นดินที่เราอยู่ ทำอะไรก็ได้ให้เกิดประโยชน์กับแผ่นดินของเรา ผมมาเรียนที่ดุริยางค์ทหารบกก็พยายามหาความรู้ แนวทางที่แปลกใหม่ ถ้ามีโอกาสก็อยากกลับไปสอน ตอนนั้นก็หาหนังสือส่งไปให้วง เพราะที่ยะลาไม่ค่อยมีขาย ถ้าเจอหนังสือทฤษฎีหรือได้เทคนิคจากที่นี่ก็จะส่งกลับไป” (นครินทร์ ยี่สุนดนตรี, สัมภาษณ์)

การสำนึกรักแผ่นดินเกิดของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ยังสะท้อนผ่านความรู้สึกรู้สึกที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดด้วยการใช้ความสามารถทางดนตรีของตนเอง

“ตอนนี้สอนอยู่โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านตลาดเก่า เป็นครูดนตรี สอนเครื่องสายสากล เรามองว่าที่นี่เป็นบ้านเกิด เราก็อยากทำให้บ้านเกิดเราน่าอยู่ และพัฒนาไปมากกว่าเดิม” (วราวุฒิ ศรินวล, สัมภาษณ์)

“เรียนจบก็อยากกลับบ้าน มาดูแลที่นี่ เพราะมันเป็นบ้านเกิดเรา ต้นน้ำเคยสัญญากับเพื่อนว่า จะมาเปิดโรงเรียนดนตรีที่ยะลาให้คนยะลาได้เรียน แล้วก็ตั้งวงวงหนึ่งไปเล่นต่างจังหวัด เล่นเพลงที่พวกเราแต่งด้วยกัน คืออยากสื่อให้รู้ว่ายะลามีอะไรดี นอกจากความรุนแรง” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

ประเด็นที่ 2 บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

1. บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน

บทบาทของวงออร์เคสตราในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในมุมมองของเยาวชนเอง เห็นว่าวงออร์เคสตราเป็นกิจกรรมใหม่ที่เปิดโอกาสให้พวกเขาได้สัมผัสกับดนตรีคลาสสิก พร้อมกับได้พัฒนาทักษะทางดนตรี และได้รับแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพทางดนตรีในอนาคตจากการเข้าค่ายฝึกอบรม ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

1.1 การเปิดโอกาสทางดนตรีและการสร้างอาชีพในอนาคต

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาถือเป็นกิจกรรมใหม่สำหรับเยาวชนในพื้นที่ และเปิดโอกาสทางดนตรีให้กับเยาวชนทุกคน รวมทั้งผู้ที่ไม่เคยสัมผัสกับดนตรีมาก่อน ดังที่สมาชิกวงออร์เคสตราได้สะท้อนให้เห็นถึงความประหม่าในตอนแรกเริ่มของการฝึกซ้อม

“เขาประชาสัมพันธ์ว่าจะมีวง หนูบอกแม่ว่าอยากเล่น เพราะเห็นว่าเป็นกิจกรรมใหม่ น่าสนุก แม่ก็พามาสมัคร เข้ามาแรก ๆ เขาให้ยืนตามความสูง ว่าใครจะเล่นเครื่องไหน หนูสูงเลยได้เล่นไวโอลา ตอนนั้นยังไม่รู้จักเลยว่าเป็นอะไร” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

“ต้นน้ำชอบเสียงไวโอลิน เพลงคลาสสิก เพลงที่เปียโนไวโอลินเล่นด้วยกันอยู่แล้ว เวลามีคอนเสิร์ตของวง ต้นน้ำจะไปดูทุกครั้ง มีพี่คนหนึ่งเป็นลูกศิษย์ที่โรงเรียนแม่ พอเห็นเขาเล่นแล้ว ต้นน้ำก็อยากเล่น เลยถามเขาว่าจะทำยังไง ตอนแรกเข้ามา เขาให้จับเครื่องก็จับไม่เป็น กลัวจะพัง” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

หนึ่งในสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เล่าถึงเหตุผลในการเข้าร่วมวงว่าเกิดจากความประทับใจในการชมภาพยนตร์ที่มีตัวละครเอกเป็นนักดนตรีคลาสสิก ซึ่งถึงแม้ว่าเขาจะเคยเล่นดนตรีมาก่อน แต่วงออร์เคสตราก็เป็นโอกาสใหม่สำหรับเขา

“เขาส่งใบสมัครไปที่โรงเรียน ครูดนตรีก็มาถามว่าสนใจไหม ตอนนั้นเราอยู่วงเมโลเดียน ก็ถามครูว่าจะมีวงแบบนี้จริงหรือ เราอยากเล่นมานานแล้ว เพราะเคยดูหนัง season change ก็ขอแม่ไปเล่น ตั้งแต่ปี 51” (วรากุล ศรีนวล, สัมภาษณ์)

การเข้าร่วมวงออร์เคสตราทำให้เยาวชนได้พัฒนาความรู้ทางด้านดนตรีจากการฝึกซ้อมและการเข้าค่ายดนตรีที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

“ซ้อม ๆ ไปก็สนุกดี ได้ความรู้ใหม่ ๆ ทางดนตรีทำให้เรารู้จักอะไรมากขึ้น แต่ก่อนรู้จักแต่ว่านี้เป็นตัวโน้ต แต่พอมาเจาะลึกก็รู้ว่ายังมีอะไรให้เรารู้จักอีกเยอะ” (ลภัสรดา บุญรอด, สัมภาษณ์)

“ชอบดนตรีมาตั้งแต่เด็ก พอมีโอกาสเข้ามาอยู่ในวง ก็ได้ไปเข้าค่ายที่มหิดล มีรุ่นพี่มาสอนเราก็ตั้งใจซ้อมและเก็บความรู้ที่มหิดลให้ได้มาก แล้วก็เอามาปรับใช้” (นครินทร์ ยี่สุนดนตรี, สัมภาษณ์)

โอกาสทางดนตรีจากการเข้าร่วมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลายังเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนในวงออร์เคสตราต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง และเข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรีจากการเห็นตัวอย่างของรุ่นพี่และบรรยากาศการเข้าค่ายดนตรีที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

“สนิทกับพี่ธามมาก มีพี่เขาเป็นไอดอล พี่เขาเก่งมาก เล่นไวโอลาเหมือนกัน พี่ธามจะคอยแนะนำว่า วิธีการเล่นเป็นยังไง พอเราไม่เข้าใจตรงไหน ก็ไปถามเขาได้ว่าต้องทำยังไง เขาก็จะแนะนำเขาเป็นคนสนุก เป็นกันเอง ก็เลยสนิทกัน” (อริสรา หิมสุรี, สัมภาษณ์)

“ตอนแรกไม่ได้อยากเป็นนักดนตรี แต่พอเริ่มเข้าวงมาก็มีความฝันหนึ่ง ถ้าเป็นไปได้ก็อยากเป็นดู เพราะเราเห็นรุ่นพี่ที่ YMO จบไปแล้วได้เข้ามหาวิทยาลัยดี ๆ เช่น พี่ตัน อยู่มหิดล พี่พลอย อยู่สถาบันกัลยา เห็นเขาเข้ามหาวิทยาลัยดี ๆ จบมามีงานทำ มีความสุขกับอาชีพที่เขารักก็อยากลองดูบ้าง” (อริสรา หิมสุรี, สัมภาษณ์)

“ไปเข้าค่ายที่มทิดล เนื้อหาจะเข้มข้นกว่า มันทูแปลก แล้วก็สนุก เห็นแล้วอยากเรียนดนตรีต่อ ถ้า ม.3 ก็จะไปสอบมทิดล หรือเรียนดนตรีที่อื่น รุ่นพี่ก็บอกให้ลองไปสอบดู ต้นน้ำอยากเป็นนักดนตรีอาชีพ” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

1.2 การสร้างระเบียบวินัย

การเข้าร่วมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ช่วยปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับสมาชิกในวง โดยต้องกระตุ้นให้ตนเองฝึกซ้อมและรับผิดชอบกับหน้าที่ รวมทั้งวินัยในเรื่องการตรงต่อเวลา

“เรื่องระเบียบวินัย เด็กจะรู้อะไรว่า วันนี้เราต้องซ้อม ถ้าไม่ซ้อม เล่นไม่ได้ก็จะโดนดุ เราต้องฝึกซ้อมกระตุ้นตัวเอง รับผิดชอบกับหน้าที่” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

“เรามีระเบียบมากขึ้น แต่ก่อนเข้าเรียนสายไม่ตรงเวลา ไม่ค่อยมีความรับผิดชอบ แต่พอเข้ามาในวง วงปลูกนิสัยไปในตัวว่า ต้องตรงเวลา บางทีถ้าวงมาไม่ครบ เขาก็จะสอนซ้ำ ๆ เพราะกลัวคนที่ยังไม่มาเรียนไม่ทัน แต่ถ้ามาครบ เขาจะสอนเต็มที่ ถ้าเราเข้าช้า เพื่อนก็เสียเวลาด้วย” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

1.3 การพัฒนาทางด้านจิตใจ

กระบวนการฝึกซ้อมของวงออร์เคสตรา เช่น การอ่านโน้ต การฟังเพลง และการแสดงคอนเสิร์ตช่วยเพิ่มสมาธิให้กับเยาวชนที่เป็นนักดนตรีประจำวง

“วงทำให้เราสมาธิดีขึ้น พอมีคอนเสิร์ตเราก็นั่งนิ่ง ๆ ได้เป็นชั่วโมง เมื่อก่อนนี่ 5 นาทีก็ลุกแล้ว” (สุประวีณ์ จันทรสว่าง, สัมภาษณ์)

“หนูมีสมาธิมากขึ้น จากคนที่ฟังเพลงแบบผ่าน ๆ พอได้เล่นดนตรี ก็จะตั้งใจฟังเพลงมากขึ้น” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

“ตอนที่เข้ามาแรก ๆ ต้นน้ำเหมือนเด็กไฮเปอร์อยู่ไม่นิ่ง แต่พอเราอยู่ในวงออร์เคสตรา มันต้องมีความตั้งใจที่จะอ่านโน้ต พอฝึกไปเรื่อย ๆ ก็อยู่นิ่งขึ้น” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

สมาธิที่ถูกฝึกโดยกระบวนการซ้อมออร์เคสตรา ส่งผลให้เยาวชนมีสมาธิในห้องเรียนเพิ่มขึ้น

“เรามีสมาธิมากขึ้น ออร์เคสตราช่วยได้เยอะ พอมาเรียนดนตรีในมหาลัย เวลาเราซ้อมก็ซ้อมได้นานขึ้น เวลานั่งในห้องเรียนก็ไม่เบื่อมาก” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

ความสุขที่เยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้รับจากกระบวนการฝึกซ้อมและการแสดงดนตรี ก็เป็นพัฒนาการทางด้านจิตใจอย่างหนึ่ง

“เวลาซ้อมก็สบายใจ ชอบเวลาที่ได้รวมวงจะสนุกมาก มันกับจิ้งหะกอลง เวลาหยุดให้พาร์ทอื่นเล่น เราก็นั่งโยกไปด้วย มันมีความสุข” (ลภัสสรดา บุญรอด, สัมภาษณ์)

“ครั้งแรกอยู่ในวงเล็ก เล่นหน้างานคอนเสิร์ตปลายปี แต่ถึงจะเป็นวงเล็ก ก็รู้สึกว่ามีความสุข คือได้เล่นให้คนอื่นเห็นถึงความสามารถ ถึงเราจะเข้ามาได้แค่ปีเดียว” (อริสร่า หีมสุรี, สัมภาษณ์)

พัฒนาการทางด้านจิตใจของเยาวชน ยังรวมไปถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ดังเช่นที่นักวิโอลาประจำวงเล่าว่า เธอค้นพบความสามารถในการเล่นดนตรีของตนเองจากการเข้าร่วมวง

“ครูเขาชมว่าดีมาก เล่นเก่ง ก็ทำให้เรารู้แล้วว่าเราก็มีความสามารถทางด้านดนตรีอยู่ จากแต่ก่อนที่คิดว่าเราไม่เก่งสักอย่าง แต่พอมาเล่นดนตรีก็รู้ว่า แม้การเรียนเราอาจจะไม่ค่อยเก่ง แต่ดนตรีเราก็กังอยู่ ก็จะหาโน้ตเพลงมาซ้อมให้เยอะขึ้น เพราะเราเจอสิ่งที่รักและทำได้จริง ๆ ” (อริสร่า หีมสุรี, สัมภาษณ์)

2. วงออร์เคสตร้ากับบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์

บทบาทการสร้างความสัมพันธ์ของวงออร์เคสตร้าที่เยาวชนมองเห็นคือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนด้วยการปฏิสัมพันธ์กันจากกระบวนการฝึกซ้อมและการเข้าค่าย อีกทั้งยังเป็น การสร้างความสามัคคีด้วยลักษณะของการบรรเลงเพลงของวงออร์เคสตร้าที่ต้องอาศัยการร่วมแรง ร่วมใจกัน ประกอบกับการช่วยเหลือดูแลกันในเรื่องอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ศาสนา โดยเพื่อนต่างศาสนาได้มีโอกาสรู้จักกันซึ่งต่างจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่มักไม่เอื้อ อำนวยให้เยาวชนต่างศาสนาได้พบกัน ทั้งนี้ การได้ใช้ชีวิตร่วมกันทำให้เยาวชนรับรู้และให้เกียรติกับ วิธีการดำเนินชีวิตของเพื่อนต่างศาสนาที่แตกต่างจากตน อนึ่ง เยาวชนยังเห็นว่าบทบาทการสร้างความสัมพันธ์ได้ขยายสู่กลุ่มผู้ปกครองซึ่งจะช่วยคลายความเข้าใจผิดเนื่องจากการขาดสื่อสารกันได้

2.1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน

2.1.1 การสร้างปฏิสัมพันธ์

การเข้าร่วมวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลา เปิดโอกาสให้เยาวชนได้ทำความรู้จัก กับเพื่อนใหม่ และการเข้าค่ายฝึกอบรมดนตรีที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลทำให้ เยาวชนคุ้นเคยและสนิทกันมากขึ้น

“ได้เพื่อนใหม่เยอะขึ้น จากที่ไม่ค่อยคุยกับใคร ตอนนั้นก็พูดมากขึ้น เมื่อก่อนจำได้เข้าวง ใหม่ ๆ ไม่คุยกับใครเลย ชอบอยู่คนเดียว แต่ตอนนี้เพื่อนเต็มวงเลย” (วฐิสิริ คารวพงศ์, สัมภาษณ์)

“เวลาไปอบรมที่มหิดลศาลายา พี่ที่สอนใจดี ก็ได้เสียงหัวเราะมาเยอะ และสนิทกับเพื่อน ๆ มากขึ้น ตอนแรกเข้ามาก็เกาะกลุ่มอยู่กับเพื่อนโรงเรียนเดียวกัน แต่อยู่ ๆ ไปก็ได้เพื่อนเยอะขึ้น มา จากหลายโรงเรียนทั้งรุ่นพี่รุ่นน้อง” (ลภัสสรดา บุญรอด, สัมภาษณ์)

“มีเพื่อนจากคณะราษฎร อยู่ต่างโรงเรียนกัน แต่พอมายูในวงเดียวกันก็สนิทกัน ยิ่งไปเข้าค่ายที่มทิดล ก็รู้สึกว่สนิทกันมากขึ้น เด็กโรงเรียนคณะราษฎร เด็กเล็ก ๆ พวกอนุบาลยะลา โรงเรียนนิบง ก็มาคุยเล่นกันเหมือนพี่น้อง” (อริสรา หิมสุรี, สัมภาษณ์)

2.1.2 การสร้างความสามัคคี

อีกนัยหนึ่งของวงออร์เคสตร้าคือความสามัคคีและการสอดประสานกัน ดังที่สมาชิกของวงให้ความเห็นว่า วงออร์เคสตร้าที่ดีคือวงที่ทุกคนต้องช่วยเหลือและร่วมแรงร่วมใจกัน

“สำหรับต้นน้ำ วงคือความสามัคคีที่ยิ่งใหญ่มาก ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจกัน ถ้าเล่นแค่พอใช้ เล่นให้จบ ๆ ไป ก็จะไม่ออกมาเป็นวงที่ดี” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“ออร์เคสตร้าสอนเราว่าทุกคนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เวลาเล่นโน้ต เวลาประสานเสียงถึงจะออกมาดี เพราะถ้าไวโอลินเล่นได้แค่คนเดียว แต่ที่เหลือเล่นไม่ได้ มันก็ไม่ใช่ออร์เคสตร้าที่สมบูรณ์” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

ความสามัคคีของวงออร์เคสตร้า เกิดจากการทำหน้าที่ของสมาชิกทุกคน ซึ่งอดีตหัวหน้าวงพยายามจะแสดงให้เห็นว่า ทุกหน้าที่มีความสำคัญ และต้องช่วยกันทำเพื่ออนาคตของวง

“เด็กที่เข้ามาใหม่ ส่วนใหญ่จะอยากเล่นไวโอลิน เพราะเขารู้จัก ก็จะพยายามบอกเขาว่า อย่างอื่นก็มีความสำคัญเหมือนกัน เราจะบอกทุกคนว่าเรามีหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันทำ พูดให้เขาเห็นทิศทางในอนาคตของวง” (วรากล ศรินวล, สัมภาษณ์)

ความสามัคคีของสมาชิกในวงยังสะท้อนให้เห็นจากมุมมองของสมาชิกคนหนึ่งที่ว่า ในการบรรเลงเพลง ทุกคนต้องเล่นให้พร้อมเพรียงกัน เพราะออร์เคสตร้าไม่ใช่การแข่งขัน ที่ต้องการผู้แพ้หรือชนะ

“ถ้าครูยังไม่มาสอน แล้วเราไปซ้อมกับกันเองกับเพื่อน เพื่อนเล่นยี่ดเราก็ต้องยี่ดตามเพื่อน จะได้จับพร้อม ๆ กัน เพราะเพลง ไม่มีการแข่งว่าใครจับก่อนชนะ มีแต่จะแพ้กันหมดต้องจับพร้อมกัน” (ลภัสรดา บุญรอด, สัมภาษณ์)

ความสามัคคีของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาอย่างยิ่งรวมถึงกระบวนการฝึกซ้อมที่ทำให้พวกเขาต้องช่วยเหลือกันโดยผู้ที่มีพื้นฐานทางดนตรีมากกว่าจะคอยแนะนำเพื่อน และรุ่นน้องคนอื่น ๆ

“รุ่นแรก ๆ ช่วงนั้นเด็กไม่มีพื้นฐาน มีครูอยู่คนเดียว บางคนที่มาจากวงโย พื้นฐานดีหน่อย เวลาซ้อมเพลง ก็คอยบอกเพื่อนว่าต้องเล่นยังไง เป็นแบบพี่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อนครับ” (อัฟนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

“ตอนแรก ๆ ก็สนุกดี แต่พอเล่นไปเรื่อย ๆ ก็เริ่มท้อเพราะมันยาก ร้องให้เลย รุ่นพี่ก็จะมาหยอก แต่ก็ช่วยสอน” (สุประวีณ์ จันทร์สว่าง, สัมภาษณ์)

“เราได้เจอเพื่อนจากที่อื่น ได้สอนเด็กรุ่นหลัง หรือเพื่อนข้าง ๆ ที่เข้ามาใหม่ ถ้าเขาไม่เข้าใจ เราจะช่วยบอก” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

ไม่เพียงแต่การช่วยเหลือกันทางการฝึกซ้อมดนตรีเท่านั้น แต่เมื่อสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต้องเข้าค่ายฝึกอบรมดนตรีในต่างจังหวัด นักดนตรีรุ่นพี่ก็จะคอยดูแลช่วยเหลือรุ่นน้องในเรื่องอื่น ๆ เช่น การจัดเตรียมห้องพัก

“เวลาไปต่างจังหวัด เขาจะให้พี่ช่วยเหลือน้อง แม่ก็จะฝากพี่ว่า ให้ช่วยดูแลหน่อย พี่ก็จะมาถามว่า เป็นยังไงบ้าง ทำอะไรอยู่ แล้วก็เตือนว่าอย่าออกไปข้างนอกคนเดียว มันอันตราย” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“รุ่นพี่สั่งมาว่าเราโตแล้วต้องดูแลน้อง เวลาไปเข้าค่ายก็จะช่วยจัดห้องให้ จูงมือเขาเวลาไปเที่ยวไม่ให้หลงทาง” (อริสรา ทิมสุรี, สัมภาษณ์)

2.1.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา

การสร้างความสัมพันธ์ยังรวมไปถึงการเปิดโอกาสให้เยาวชนต่างศาสนาได้มารู้จักกันตั้งที่เยาวชนชาวมุสลิมซึ่งเป็นนักไวโอลินประจำวงแล้วว่า การเข้าค่ายดนตรีทำให้เธอได้รู้จักและสนิทกับเพื่อนต่างศาสนามากขึ้น

“ที่ยะลา ในชีวิตประจำวันไม่ค่อยได้เจอเพื่อนต่างศาสนา หนูเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 เป็นโรงเรียนที่มีแต่มุสลิม และอยู่ที่ยะลา เวลาซ้อมก็จะแยกเป็นห้องเล็ก ๆ เลยไม่ได้คุยกัน กับเพื่อนไทยพุทธก็จะเขิน ๆ ไม่กล้าเข้าไปคุย แต่พอเข้าค่ายก็รู้จักและสนิทกันมากขึ้น” (ซีตีมารีย์ม โตะแปเราะ, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับนักบาสซูนชาวมุสลิมที่ให้ความเห็นว่า วงออร์เคสตร้าทำให้คนต่างศาสนาได้มารวมตัวกันซึ่งต่างจากสถานการณ์ทั่วไป

“ถ้าในสถานการณ์ทั่วไป ก็มีอยู่แล้วที่ไทยพุทธมุสลิมจะแยกกันอยู่คนละศาสนา แต่ถ้าพูดถึงดนตรีในวงออร์เคสตร้า ก็มีหลายศาสนา ทั้งพุทธ มุสลิม คริสต์ก็มีบ้าง เรามารวมตัวกัน แต่ไม่มีปัญหา เวลาคบก็ไม่ได้เลือกคบเพราะศาสนา เครื่องเป่ามีสองสามศาสนาก็อยู่ด้วยกัน ไม่แยก” (อัฟนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

ไม่เพียงแต่การทำความรู้จักกันเท่านั้น แต่วงออร์เคสตร้ายังทำให้เยาวชนได้อยู่ร่วมกัน และเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน อดีตหัวหน้าวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้พูดถึงเรื่องนี้ว่าในการเข้าค่ายดนตรี จะมีการแจ้งให้สมาชิกในวงเข้าใจการอยู่ร่วมกัน

“ตอนไปเข้าค่าย จะบอกเด็ก ๆ เรื่องการอยู่ร่วมกัน เช่น บอกเด็กไทยพุทธว่าเพื่อนมุสลิมจะไม่กินหมู ไม่โดนหมา เวลาเขาจะละหมาดก็อย่ารบกวน” (วรากุล ศรีนวล, สัมภาษณ์)

การใช้ชีวิตร่วมกันทำให้เยาวชนที่เป็นสมาชิกของวงออร์เคสตร้ารับรู้และให้เกียรติกับวิถีชีวิตที่แตกต่างของเพื่อนร่วมวง

“การเรียนดนตรีทำให้เราสนิทกัน ได้รู้ว่าเขามีวิถีชีวิตยังไง อาหารก็ต้องเป็นอาหารกลางให้เพื่อนอิสลามกินได้ด้วย ที่โรงเรียน ถึงจะมีเพื่อนอิสลามแต่ก็ไม่สนิทกันเท่ากับเพื่อนในวง มันเหมือนกับว่า เราเล่นดนตรีด้วยกัน ใช้ชีวิตด้วยกัน และเราโตไปด้วยกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน” (วราวุฒิ ศรีนวล, สัมภาษณ์)

“เรื่องอิสลามกินหมูไม่ได้ เล่นหมาไม่ได้ เพื่อนเขาจะรู้แล้วก็ไม่ทำให้เราดู สมมติถ้าเราไปกินข้าวด้วยกัน ก็มีอาหารกลางอยู่แล้ว แต่ถ้าเพื่อนจะกินหมูจริง ๆ เราก็นั่งโต๊ะเดียวกันได้ เรากินของเรา เพื่อนก็กินของเขา ทั้งสามศาสนาในวงให้เกียรติกัน ไม่เคยเจอว่าเพื่อนจะให้ทำอะไรที่ผิด” (อัฟนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

นักไวโอลินวัย 13 ปี ได้พูดถึงวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาว่าเป็นศูนย์รวมและสายสัมพันธ์ลึก ๆ ของคนหลายศาสนาที่มารวมตัวกัน

“YMO เป็นจุดศูนย์รวมของคนทุกคน แล้วก็สายสัมพันธ์ลึก ๆ ของคนหลายศาสนา มารวมกัน แล้วก็ยึดความรุนแรง” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

2.2 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ไม่เพียงแต่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนที่เป็นสมาชิกของวงเท่านั้น หากแต่บทบาทการสร้างความสัมพันธ์นี้ยังแผ่ขยายไปถึงผู้ปกครองของเยาวชนในวงอีกด้วย โดยผู้ปกครองจะมีโอกาสรู้จักกันจากการพบปะและรู้จักกันจากการแสดงคอนเสิร์ต และการเข้าค่ายของเยาวชน

“ผู้ปกครองที่รู้จักกับพ่อแม่ เขาจะรู้จักกันตอนลูกไปเที่ยว ไปมทิดล แสดงคอนเสิร์ตที่ยะลา”
(ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“ส่วนมากพ่อแม่จะเจอกันในช่วงคอนเสิร์ต แล้วก็พูดคุยกัน เวลาเพื่อนมาที่บ้านก็แนะนำให้พ่อแม่รู้จัก” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

นักดับเบิลเบสอดีตสมาชิกวงแรกๆของวง ได้ให้ความเห็นว่า การที่เด็กไทยพุทธและไทยมุสลิมมาเล่นดนตรีด้วยกัน จะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้กลับมาพูดคุยกัน และคลายความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นได้

“เวลามีคอนเสิร์ตเขาก็ได้คุยกันนะ ลูกมาเล่นดนตรีด้วยกัน ไทยพุทธมุสลิม เด็กก็จะไปบอกพ่อแม่ว่า มุสลิมก็เป็นคนดี ก็คงเปลี่ยนความคิดได้ เขาก็กลับมาคุยกัน บางทีการที่ไม่ได้คุยกันก็ทำให้เราคิดไปเอง พวกที่ทำก็คือพวกที่ทำ แต่ไม่ใช่คนกลุ่มนี้” (วรุสิริ คารวพงศ์, สัมภาษณ์)

3. บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน

บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดที่เยาวชนมองเห็นได้แก่การได้ร่วมบรรเลงเพลงท้องถิ่นทำให้พวกเขาได้รู้จักกับท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ทั้งยังสร้างความภาคภูมิใจให้กับพวกเขาเมื่อได้บรรเลงเพลงท้องถิ่นให้ผู้ชมต่างถิ่นได้รับฟัง นอกจากนี้การสำนึกรักแผ่นดินของเยาวชนยังเกิดจาก

การได้รับโอกาสต่าง ๆ เมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกในวงออร์เคสตราซึ่งเยาวชนเห็นว่าเป็นความพิเศษ เมื่อเทียบกับวงดนตรีอื่น ๆ ทำให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของวงและท้องถิ่น

3.1 การสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดผ่านบทเพลงท้องถิ่น

บทเพลงที่ใช้ในการฝึกซ้อมและการแสดงส่วนหนึ่งเป็นบทเพลงเกี่ยวกับจังหวัดยะลา ซึ่งทำให้เยาวชนที่ร่วมบรรเลงรู้จักท้องถิ่นของตนเพิ่มขึ้น

“ตอนแรกไม่รู้จักเลย เพลงมันมีหลายเวอร์ชัน ต้นฉบับกับที่เขาทำโน้ตให้วงไม่เหมือนกัน ความรู้สึกจะคนละแบบ ฟังต้นฉบับแบบหนึ่ง มาเล่นเองก็อีกแบบ รู้สึกว่าเรารู้จักเพลงพวกนี้มากขึ้น ตอนแรกไม่เคยฟัง แต่พอมาเล่น ก็ทำให้เราอยากกลับไปหาฟังดูว่าดนตรีเป็นยังไง เนื้อเพลงเป็นยังไง” (ลภัสสรดา บุญรอด, สัมภาษณ์)

“บางเพลงเพิ่งมารู้จักตอนที่ได้เป่า เพิ่งรู้ว่ามีเพลงอย่างนี้ด้วย น่ารักดี อย่างเพลงโกตาบารู ท่อนแรกก็เหมือนกับเป็นการเปิดประตูเมืองต้อนรับให้คนเข้ามาในยะลา เนื้อเพลงก็จะบอกว่า ตำบลนี้มีดียังไง อย่างเสน่ห์ยะลา ก็จะบอกว่า ยะลามีดียังไง” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

เยาวชนในวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา รู้สึกภาคภูมิใจ เมื่อได้บรรเลงบทเพลงของท้องถิ่นให้ผู้ชมที่อยู่ต่างถิ่นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศได้รับฟัง

“อยู่พาร์ทริทึม ก็ได้เล่นป๊อบเป็นส่วนใหญ่ มีเพลงของภาคใต้ เกี่ยวกับจังหวัดเราก็มี อย่างเสน่ห์ยะลา โกตาบารู ก็เพิ่งเคยฟัง เพราะเพลงนานมาแล้ว แต่เวลาได้ไปเล่นให้คนที่อื่นฟัง ก็ภูมิใจว่าเป็นเพลงของบ้านเรา” (กิตตินันท์ ส่งสุข, สัมภาษณ์)

“ตอนไปสิงคโปร์ เราได้เผยแพร่เพลงบ้านเราให้ต่างประเทศฟัง เพลงพื้นบ้าน ตารีกีปัส มีนางรำ เป็นเพลงเกี่ยวกับแขกเรา” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

หนึ่งในสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้นำแรงบันดาลใจที่ได้จากการฟังเพลงท้องถิ่นของยะลาไปใช้ในการแต่งเพลงที่มีชื่อว่า “ยะล่าน่านอน” ในการเข้าค่ายเล่าเรื่อง “ปั้นเรื่องให้เป็นเสียงเพลง” ซึ่งจัดโดยศิลปิน ศุ บุญเลี้ยง และได้้นำเพลงดังกล่าวไปแสดงในสถานที่ต่าง ๆ

“ไม่เคยฟังมาก่อนเลย ถ้าไม่ได้เข้าวงก็คงไม่รู้ว่ามีเพลงพวกนี้อยู่ พอได้ฟังก็เป็นแรงบันดาลใจให้แต่งเพลง ยะล่าน่านอน ตอนเข้าค่ายของครูศุ บุญเลี้ยง ชื่อค่ายปั้นเรื่องให้เป็นเสียงเพลง แล้วก็ได้อาเพลงนี้ไปเล่นในที่ต่าง ๆ ก็รู้สึกดีใจและมีความสุขนะครับ เวลาได้เล่นให้คนอื่นฟัง” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

3.2 การสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดผ่านการเป็นสมาชิกวงออร์เคสตรา

การเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความรู้สึกสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้กับเยาวชนจากประสบการณ์ที่เขาได้รับ โดยเยาวชนเห็นว่า โอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งพิเศษของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเมื่อเปรียบเทียบกับวงดนตรีอื่น ๆ

“เข้ามาที่นี่ก็มีงานเรื่อย ๆ เต็มวันวันก็มีคอนเสิร์ตใหญ่ ปีนี้ม้งงานเยอะ ผมเพิ่งไปปัตตานีมาเป็นงานต้อนรับแขกต่างชาติ ก็ได้เปลี่ยนสถานที่เล่น บรรยากาศใหม่ คนดูเขาก็ชอบ ได้ขึ้นเวทีใหญ่ ๆ อย่างที่มหิดลก็ภูมิใจ วงอื่นเขาไม่มีโอกาสอย่างนี้” (กิตตินันท์ สงสุข, สัมภาษณ์)

“เรื่องที่ประทับใจที่สุด คือได้ไปแสดงที่มหิดล ฝันว่าสักวันต้องไปเล่นที่มหิดลให้ได้ แต่ไม่คิดว่าจะเป็นจริง เพราะมันยากมาก พอได้เล่นก็ดีใจ คั่นก่อนเล่นก็ตื่นเต้น นอนไม่หลับเลย ถ้าไม่ใช่ YMO คงไม่ได้เล่นแบบนี้ ที่อื่นโอกาสไม่เท่ากับ YMO อย่างดีก็ไปแค่ปัตตานี แต่ YMO ไปถึงต่างประเทศ” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

โอกาสพิเศษซึ่งเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดอีกอย่างหนึ่งของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาคือการได้มีโอกาสเข้าเฝ้าเพื่อเล่นดนตรีถวายเฉพาะพระพักตร์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

“รู้สึกภูมิใจมาก เพราะที่อื่นไม่มีแบบนี้ คือได้ประสบการณ์เยอะ อีกอย่างไม่ต้องเสียเงินด้วย มันดีไปหมด ตอนนี้งก็ประสบความสำเร็จมาก YMO ได้ไปเล่นที่ทำเนียบ แล้วก็เล่นให้พระเทพฟัง นั่นคือที่สุดแล้ว” (อริสรา หิมสุรี, สัมภาษณ์)

“เริ่มเข้าวงตุลาปี 55 ได้เล่นคอนเสิร์ตแรกงานปลายปี แล้วก็มิกงานเรื่อย ๆ ปีก่อนก็ได้เล่นให้พระเทพฟัง ส่วนใหญ่เล่นเพลงพระราชานิพนธ์ แผ่นดินของเรา แล้วก็มิบูหารำไป พอเล่นเสร็จท่านก็บอกให้ถ่ายรูปก่อน ก็ภูมิใจมาก” (นครินทร์ ยี่สุนดนตรี, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ การเป็นส่วนหนึ่งในวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ยังเป็นโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมแสดงดนตรีในต่างประเทศในฐานะที่เป็นตัวแทนประเทศไทย

“ภูมิใจมาก ๆ เลย มีป้ายข้างหลังเขียนว่า thailand เหมือนเราได้เป็นตัวแทนประเทศ ตื่นเต้นมาก แล้วก็มิบูใหญ่ชั้นสูง ๆ สละเวลามานั่งดูเรา ที่อาจไม่ได้เล่นเทียบเท่ากับวงใหญ่ ๆ แต่เขาก็มาดูก็ภูมิใจ เขาก็ชมหัวหน้านาง หนูนั่งอยู่ที่แอบฟัง เขาบอกว่าเก่งนะ เราก็ดีใจที่ได้มาเล่น” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา นับเป็นวงออร์เคสตราเยาวชนท้องถิ่นวงแรกของประเทศไทย และได้รับการสนับสนุนจากสถาบันดนตรีระดับประเทศ ทำให้เยาวชนรู้สึกภูมิใจที่ได้ร่วมเป็นสมาชิกในวง

“ถ้าไม่นับกรุงเทพ เมื่อก่อนยะลาเป็นวงเยาวชนวงเดียว เป็นวงของภุธร เราก็รู้สึก ภูมิใจมาก ท่านนายกู้จัก อ.สุกรี เราก็มีโอกาสได้มาซ้อมและรู้จักกับนักดนตรีมืออาชีพ ในระดับประเทศ” (วรารุณี ศรีนิวล, สัมภาษณ์)

“รู้สึกดีใจ เพราะทั้งประเทศไทย ไม่มีใครที่ได้รับการสนับสนุนเหมือนวงเรา มหิดลที่เขามีชื่อเสียงด้านวิทยาลัยดุริยางค์มานาน ก็สนับสนุนเรา พอมีวงยะลาเกิดขึ้น ตอนนี่ที่อื่นก็เริ่มทำบ้าง อย่างสงขลา พัทลุง ภูเก็ต หาดใหญ่” (วรากุล ศรีนวล, สัมภาษณ์)

“ภูมิใจที่เราถือชื่อ YMO อยู่ เราเป็นสมาชิกคนหนึ่ง เวลาได้ยินใครพูดถึง หรือตามข่าว แล้วมีประกาศของเทศบาล เราก็รู้สึกว่าเป็นหนึ่งในนั้น เราภูมิใจ อยากบอกเขาว่า เราอยู่วงนี้ วงนี้เก่งนะ” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

ความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของวงออร์เคสตร้านำไปสู่ความภาคภูมิใจในจังหวัดยะลา ดังเช่นที่นักบาสซูนประจำวง ซึ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิกตั้งแต่รุ่นแรกในปี พ.ศ. 2551 และปัจจุบันศึกษาวิชาดนตรีสากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เล่าว่าเขาภูมิใจที่ได้เข้าร่วมวง และศึกษาต่อทางดนตรีเพื่อกลับมาสอนในวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลา รวมทั้งความภาคภูมิใจที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชื่อเสียงให้จังหวัด

“รู้สึกภูมิใจมาก เราเป็นเด็กยะลา ไม่ได้ perfect เหมือนกรุงเทพ แต่ทำไมเรามีโอกาสแบบนี้ ถ้าเป็นที่อื่น ไม่น่าจะได้ขนาดนี้ เพราะทางยะลาเขาทุ่มเทให้เด็กของเขา รู้สึกขอบคุณมาก ถ้าไม่มีวงบอยก็ไม่รู้จะไปเรียนต่ออะไร ภูมิใจที่เรียนในวงยะลา ได้ต่อยอดไปเรียนดนตรี แล้วก็กลับมาสอนที่วง” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

“ภูมิใจที่เกิดในยะลา ได้ทำชื่อเสียงให้คนยะลา ให้คนรู้ว่ายะลาไม่ได้น่ากลัว ยะลายังมีเสียงเพลงที่กล่อมให้คนยะลา รู้สึกว่า สถานการณ์ไม่ได้ลำบากกับการใช้ชีวิต” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

4. บทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม

สำหรับบทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม กลุ่มเยาวชนมองว่า สำหรับกลุ่มผู้ชมที่เป็นชาวยะลาในพื้นที่ การเปิดแสดงของพวกเขาทำให้ผู้ชมรู้สึกภาคภูมิใจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้าร่วมวงออร์เคสตร้ายังช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปกครองต่อการเล่นดนตรีให้ดีขึ้น ส่วนกลุ่มชาวยะลาในพื้นที่ เยาวชนมองว่าบทเพลงท้องถิ่นที่บรรเลงโดยพวกเขาสามารถสร้างรอยยิ้มให้กับผู้ชมได้จากการทวนรำลึกความทรงจำดี ๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัดยะลา ส่วนกลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลา กลุ่มเยาวชนเห็นว่า การเปิดแสดงดนตรีจะทำให้คนต่างถิ่นมองจังหวัดยะลาด้วยมุมมองที่ดีขึ้น และยังเห็นอีกว่า มุมมองที่ดีจะช่วยดึงดูดให้คนต่างถิ่นมีความกล้าที่จะมาท่องเที่ยวในจังหวัดยะลาซึ่งจะทำให้จังหวัดยะลาพัฒนามากขึ้น

4.1 กลุ่มผู้ชมที่เป็นชาวยะลา

4.1.1 กลุ่มชาวยะลาในพื้นที่

การเปิดแสดงคอนเสิร์ตออร์เคสตร้าในพื้นที่จังหวัดยะลาสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจให้กับผู้ชมเมื่อได้ฟังการบรรเลงดนตรีจากเยาวชนชาวยะลา

“ที่นี่ไม่เคยมีออร์เคสตร้า เปิดคอนเสิร์ตครั้งแรกที่ราชภัฏยะลา พอเขาได้ยินเด็กเล่นเพลงสรรเสริญพระบารมี เขาก็ทึ่งแล้ว” (วรากุล ศรีนวล, สัมภาษณ์)

“รู้สึกว่าคุณยะลาเขาภูมิใจในเด็กยะลาว่ามีประสิทธิภาพอย่างนี้เลยเธอ พ่อแม่มาดูก็ปลื้มไปด้วย” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

“แม่สนับสนุนค่ะ มีคอนเสิร์ตแม่ก็มาฟัง เขาก็ยิ้ม แล้วบอกว่าเล่นแล้วดูเท่สินะ” (อริสรา หีมสุรี, สัมภาษณ์)

นอกจากความรู้สึกภาคภูมิใจที่เกิดกับผู้ชมในจังหวัดยะลาแล้ว สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลายังเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนคนอื่น ๆ สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งบนเส้นทางดนตรีจากการได้ชมการแสดงดนตรีของพวกเขา

“เพื่อนบอกว่า สูดยอตได้เข้าวงนี้แล้วได้เล่นด้วย เขาก็อยากเข้าบ้างเพราะเขาเห็นว่า เล่นแล้วน่าจะมีความสุข” (อริสรา หิมสุรี, สัมภาษณ์)

“เพื่อนสนิทในกลุ่ม เขาก็บอกปาล์มเก่ง บางทีเพื่อนแม่ หรือเพื่อนปาล์มก็จะมาถามว่า ถ้าจะสมัครต้องทำยังไง” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

“เพื่อนที่รู้จักกันเห็นเราไปเรียนต่อก็มีคนอยากเป็นเหมือนเราบ้าง เราก็จะช่วยแนะนำเขาว่าต้องทำยังไง” (วรุสิริ คารวพงศ์, สัมภาษณ์)

สำหรับผู้ปกครอง วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อดนตรีของพวกเขาให้ดีขึ้น ทั้งจากการที่สมาชิกในวงออร์เคสตราได้มีโอกาสเรียนต่อทางด้านดนตรีในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง และการสร้างรายได้จากการเปิดแสดงดนตรี

“ศิษย์เก่ารุ่นแรก ๆ ตอนนี้อยู่มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนดนตรีดัง ๆ เยอะ มหิดลบ้าง ศิลปากรบ้าง พ่อแม่ก็เปลี่ยนความคิดว่า ดนตรีก็น่ามีประโยชน์ ตอนนี้อยู่วง Yalo string quartet เป็นวงเครื่องสาย รวมตัวกันไปเล่นตามงานต่าง ๆ ในจังหวัดยะลาที่เขาว่าจ้าง เพื่อเป็นกิจกรรมให้เด็กมีรายได้ ใครว่างก็ไป ผัดกันเล่น เงินได้มาก็ให้เด็ก พ่อแม่จะได้ภูมิใจและสนับสนุนมากขึ้น” (วราวุฒิ ศรีนวล, สัมภาษณ์)

4.1.2 กลุ่มผู้ชมชาวยะลาในพื้นที่

บทเพลงที่มีกลิ่นอายของบ้านเกิด ช่วยสร้างความสุขและความระลึกถึงแผ่นดินเกิดให้ผู้ชมชาวยะลาที่โยกย้ายไปอยู่ต่างถิ่น ดังที่นักดนตรีประจำวงเล่าว่า เมื่อบทเพลงเหล่านี้ถูกบรรเลงในงาน

รวมพลคนยะลา ซึ่งเป็นการรวมตัวพบปะของชาวยะลาที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ ก็สามารถสร้างรอยยิ้มให้กับผู้ชมที่หวนนึกถึงบ้านเกิดของตน

“เราเล่นเพลงหลากหลาย เพลงเก่า ๆ ของยะลา ก็มี เช่น เพลงเสน่ห์ยะลา เป็นเพลงที่คนยะลาเขียนขึ้นเอง มีเพลงโกตาบารู คนยะลารักยะลา ซึ่งเนื้อหาดีมาก พอเราเอาไปเล่นในงานรวมพลคนยะลา ที่เป็นการพบปะสังสรรค์ของคนยะลาที่อยู่ที่อื่น เขาก็ชอบ เพราะนึกถึงบ้านเกิด” (วราวุฒิ ศรีนวล, สัมภาษณ์)

“สมัยก่อนมีการรวมตัวคนยะลา ก็จะเล่นเพลงคนยะลารักยะลาในงานนั้น เป็นเพลงจังหวะกลาง ๆ เราสื่อความหมายไปกับเพลง คนก็จะยิ้มเบิกบาน” (อัฟนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

4.2 กลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลา

สำหรับผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลา และมีภาพความคิดเกี่ยวกับยะลาว่าเป็นจังหวัดที่น่ากลัว และมีแต่ความรุนแรง สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เห็นว่า วงออร์เคสตราจะช่วยให้ผู้ชมต่างถิ่นเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อยะลาใหม่

“จากที่เขาคิดว่ายะลาเป็นเมืองที่มีแต่ระเบิดและความโหดร้าย แต่ถ้ามาเห็นวงนี้ เขาก็อาจจะคิดว่า ยะลา ก็มีดีนะ เด็ก ๆ เยาวชนก็ยังรักกันอยู่ และสามารถสร้างความสัมพันธ์กันได้ ถ้าเราได้ออกงานบ่อย ๆ เป็นที่รู้จักของประเทศ คนมาดูงานเราเยอะ ก็อาจเปลี่ยนความคิดเขาได้ว่า เราก็มีดีเหมือนกัน ยะลา ก็มีดีที่ไม่ใช่แค่ระเบิด” (อริสรา หิมสุรี, สัมภาษณ์)

นักไวโอลินวัย 13 ปี เปรียบวงออร์เคสตราเยาวชนยะลาว่าเป็นเหมือนแสงสว่างท่ามกลางความไม่สงบ และเป็นความพยายามของเธอที่จะสื่อสารให้คนทั้งประเทศเห็นว่า ยะลาไม่ได้น่ากลัวอย่างที่พวกเขาคิด

“คนอื่นมองว่ายะลาน่ากลัว ลงมาจะเจอโน่นนี่ เราก็อยู่เหมือนปกติ แต่ต้องระวังตัวเอง เคยอ่าน เขาเปรียบเทียบ YMO เหมือนว่าท่ามกลางความไม่สงบ ก็ยังมีวงเราเป็นแสงสว่างของ ยะลาอยู่ เราก็คิดเหมือนกัน ก็พยายามจะทำให้คนทั้งประเทศเห็นว่า ยะลาไม่ได้น่ากลัวอย่างนั้น” (ลภัสรดา บุญรอด, สัมภาษณ์)

หนึ่งในสมาชิกของวง เล่าว่า การแสดงเป็นการสื่อสารเรื่องราวอีกรูปแบบหนึ่ง ที่แม้ไม่ได้ เล่าเรื่องจากคำพูด แต่ก็สามารถสื่อความรู้สึกด้วยการบรรเลงเพลงให้ผู้ชมมีความสุข และหันมอง ยะลาในอีกมุมหนึ่ง

“เวลาไปแสดง เราอาจจะไม่ได้เล่าจากปาก แต่เราเล่าจากเพลงที่สื่อไป คล้ายกับการสื่อ ความรู้สึกถึงกันและกัน เราบรรเลงให้เขามีความสุข ให้เขามองยะลาในมุมที่ดีขึ้น มองอีกด้าน ที่ไม่ใช่ความรุนแรง” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

ไม่เพียงแต่การสื่อสารเรื่องราวผ่านเสียงเพลงเท่านั้น แต่การเปิดแสดงคอนเสิร์ตนอกพื้นที่ จังหวัดยะลา ยังเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีโอกาสเล่าเรื่องราวความเป็นอยู่ของยะลาให้ผู้ชมได้รู้จัก จังหวัดยะลาเพิ่มขึ้นด้วยตัวของพวกเขาเอง

“เขาถามว่ามาจากไหน ก็บอกไปว่ายะลา แล้วก็เล่าว่า ยะลาเป็นเมืองที่คนคิดว่า น่ากลัว แต่ ในทางกลับกันมันก็สงบเรียบร้อย เมืองสะอาด ผังเมืองดี” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“ไปสิงคโปร์ ตอนกลางคืนได้ไปเดิน Orchard แล้วเขามีเปิดหมวก มีคนเต้นเพลง สบาย สบาย ของพีเบิร์ดอยู่ เราก็เข้าไปเต้นด้วย เขาก็ถามว่ามาจากไหน มาทำอะไร เราก็บอกมาจากยะลา มาเล่นดนตรี” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

การเล่าเรื่องยะลาให้คนต่างถิ่นฟัง อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้คนเปลี่ยนความคิดที่มีต่อยะลา ดังนั้น เมื่อมีคนตั้งคำถามเกี่ยวกับยะลา สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาจึงถือโอกาส เชิญชวนให้คนได้มาสัมผัสกับยะลาด้วยตนเอง

“บางคนคิดว่ายะลาน่ากลัว อยู่ในเหตุการณ์แบบนี้เล่นได้อย่างไร เอาเวลาที่ไหนซ้อม มีแต่เสียงระเบิด ไม่กล้าบ้างเธอ ก็บอกเขาว่า บอกไม่ได้ แต่ถ้ามีโอกาสสัมผัสดีกว่าจะได้รู้ว่ายะลาเป็นยังไง ไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด ก็มีชวน ๆ ครับ” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

“เพื่อนที่โรงเรียนรู้ว่ายะลามีออร์เคสตราเขาก็อึ้ง เขาได้ยินแต่เรื่องระเบิด วงยกระดับยะลาได้มาก เพราะสามจังหวัดภาคใต้ไม่มีออร์เคสตราใหญ่ ๆ อยู่แล้ว แต่ยะลามี บางคนก็บอกว่าอยากลงไปดูวงที่ยะลา เราก็บอกวามาเลย” (นครินทร์ ยี่สุนดนตรี, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ เยาวชนในวงออร์เคสตราเทศบาลนครยะลาเห็นว่า วงออร์เคสตราเป็นการยกระดับจังหวัดยะลาในสายตาของคนต่างถิ่น และเมื่อมีคนเดินทางเข้ามาในยะลามามากขึ้นก็จะทำให้จังหวัดยะลาพัฒนาขึ้น

“ยะลา ถ้ามองในแง่ดีก็เป็นเมืองเล็ก ๆ ที่ทุกคนสื่อสารกันได้ มีความเป็นครอบครัว แต่คนก็จะคิดว่า มีเหตุการณ์เยอะ อันตราย แต่มีดนตรีก็ทำให้เรามองเราดีขึ้น วงออร์เคสตราเป็นวงไฮโซ เป็นวงต่างประเทศ เขาก็จะมองว่า เด็กยะลามันไม่ใช่เด็กบ้านนอกแล้วนะ มันเล่นดนตรีฝรั่ง เล่นซอฝรั่ง ไม่ได้อยู่บ้าน ๆ แบบนั้นแล้ว อยากให้ครูจากที่อื่นไม่ต้องกลัว ให้ลงมาสอนพวกเราเรื่อย ๆ พอมีครูมาสอนเด็กก็มีความรู้มากขึ้น พัฒนาขึ้น ยะลาก็จะดีขึ้น แต่ตอนนี้เราขาดครู” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

“ถ้าโรงเรียนดนตรีเสร็จแล้ว ยะลาก็น่าจะพัฒนาไปมากกว่านี้ น่าจะมีผู้คนจากต่างสถานที่ทั้งในและต่างประเทศเข้ามาเที่ยวยะลา และมาฟังดนตรีของเด็กยะลามากขึ้น” (วราวุฒิ ศรีนวล, สัมภาษณ์)

ประเด็นที่ 2 วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลากับความยั่งยืนในอนาคต

ความผูกพันต่อวงออร์เคสตราของเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับวง หัวหน้าวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา สะท้อนความผูกพันของเธอที่มาต่อวงว่าเธอเดินทางไปกลับยะลาและหาดใหญ่ เพื่อร่วมซ้อมกับวงทุกเสาร์อาทิตย์ และไม่คิดจะลาออกจากวง แม้ว่าจะได้รับตำแหน่งหัวหน้าวงของโรงเรียนที่หาดใหญ่

“หนูเกิดที่ยะลา แต่เรียนที่หาดใหญ่ตลอด เข้าวงมาตั้งแต่อยู่ ป.3 ก็เที่ยวไปมา ตอนนี้โรงเรียนบังคับให้เรียนพิเศษวันเสาร์ ก็ให้แม่ไปทำเรื่องขออนุญาตลา จะได้มาซ้อมที่นี่ หนูเป็นหัวหน้าวงของโรงเรียนด้วย แต่วงนั้นเกิดทีหลัง หนูอยู่วงนี้มานาน ไม่คิดจะออกแล้ว จะออกก็ต่อเมื่อเขาปลด” (สุประวีณ์ จันทรสว่าง, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับสมาชิกรุ่นแรกของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่เล่าว่า เขามีความรู้สึกผูกพันกับวง และเพื่อนร่วมวงมาก

“ผูกพันกับวงมาก รู้สึกว่าไม่อยากทิ้ง กับรุ่นน้องก็ผูกพัน กับเพื่อนตั้งแต่รุ่นแรกก็ผูกพันสนิทกันแบบไม่รู้ตัว ตอนซ้อมก็สนิทกันแค่นินพาร์ท แต่ไปเข้าค่าย นอนด้วยกัน ก็สนิทกัน เหมือนเรามีเป้าหมายเดียวกัน รุ่นบอย ที่ราม ที่อป ต่อดนตรีกันหมด เรามีเป้าหมายเหมือนกันว่าจะพัฒนาวงให้สูงขึ้นไม่อยู่ที่เดิม” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

สมาชิกในวงออร์เคสตรา ต้องการเห็นรุ่นน้องได้รับโอกาสอย่างที่พวกเขาเคยได้รับ และยินดีกลับมาสอนรุ่นน้องของพวกเขาด้วยตนเองเพื่อเป็นการตอบแทนสิ่งที่เขาได้รับจากวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

“ถ้าความสามารถมากพอ ก็จะกลับมาช่วยสอนน้อง ๆ ที่นี่ อยากรู้อยากเห็น ถ้าเขาเก่ง วงเราก็จะเก่งขึ้น ได้เห็นน้องมีพัฒนาการกว่าเรา เราก็จะรู้สึกว่า นี่วงเรา เราเคยอยู่มาก่อน ดีใจที่เห็นวงเราเก่ง” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

“ถ้าเก่งแล้วก็อยากสอนน้อง พอหนูออกไป เขาจะได้เข้ามาอยู่ต่อ อยากให้เขาได้เล่นดนตรี แล้วก็ได้เที่ยวแบบเราบ้าง” (ซีตีมารีย์ม โตะแปเราะ, สัมภาษณ์)

“ถ้าเป็นไปได้ก็อยากมาสอน มาดูแล อยากสร้าง YMO ให้ใหญ่ขึ้นกว่านี้ ก็นึกถึงความหลัง ว่าเรามาเรียนกับเขา มีครูใจดีมาสอนพวกเรา เราก็อยากให้น้องรุ่นหลัง ๆ ได้แบบที่เราเคยได้” (อริสรา ทิมสุรี, สัมภาษณ์)

“วงออร์เคสตราสอนเรามา ถ้าเราประสบความสำเร็จแล้ว ก็ต้องคิดถึงคนที่ผลักดันเรา ตอนเริ่มต้น เราต้องขอบคุณวง วงสอนเรามา เราก็ยินดีกลับไปช่วยสอนน้องเป็นการตอบแทน อยากให้น้องได้ไปเที่ยวแบบเรา แล้วก็สร้างความสำเร็จเหมือนรุ่นก่อน ๆ” (ก้องภพ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

อดีตสมาชิกวงออร์เคสตราที่ศึกษาต่อทางด้านดนตรี และกลับมาเป็นอาจารย์ในพื้นที่จังหวัดยะลาและเป็นผู้ฝึกสอนประจำวง เล่าว่า เขากลับมาสอนที่จังหวัดยะลาเพราะรู้สึกผูกพัน และอยากส่งต่อโอกาสให้กับเยาวชนรุ่นหลัง

“เรียนจบราชภัฏสงขลาแล้วเลือกกลับมาสอนที่บ้าน เพราะเราอยากจะทำหน้าที่เรา เติบโตมา เราผูกพันกับที่นี่ เราได้โอกาสมาจากท่านนายกก็อยากมอบโอกาสให้เด็กยะลาต่อ” (วราวุฒิ ศรีนวล, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับอดีตสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่ปัจจุบันศึกษาต่อด้านดนตรีในสถาบันดนตรีก็ลายณีวัฒนา ซึ่งพร้อมจะพาเพื่อน ๆ ในสถาบันกลับมาช่วยสอนให้รุ่นน้องในวง

“เรื่องคนที่จะช่วยกันทำไม่ใช่ปัญหา คนที่ไปเรียนต่อกรุงเทพฯมีเยอะ เราก็จะกลับมาช่วยเล่น แล้วก็พาเพื่อน ๆ ที่เรารู้จักกลับมาช่วยเล่น กลับมาสอนที่บ้าน” (วรุสิริ คารวพงศ์, สัมภาษณ์)

สอดคล้องกับนักบาสซูนประจำวงซึ่งปัจจุบันศึกษาต่อทางด้านดนตรีที่ให้ความเห็นว่า เขาต้องการพัฒนางานให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการบรรเลงเพลงคลาสสิกซึ่งจะช่วยยกระดับวงให้สูงขึ้น

“ตอนนี้เรารู้จักเพลงคลาสสิกมากขึ้น ก็อยากให่วงพัฒนาเพลงคลาสสิกด้วย เพราะวงเราไม่ค่อยได้เล่นเพลงคลาสสิกใหญ่ ๆ เมื่อไปเรียนต่อ ก็อยากกลับมาสอนเทคนิคต่าง ๆ ที่น้องยังไม่รู้ เราไปมหิตลทุกปีก็อยากให้เขาเห็นว่าเด็กยะลาจบค่ายแล้วก็กลับมาซ้อม อยากรยกระดับวงมากกว่านี้ บอยคิดว่าจะดีขึ้นกว่าเก่าเพราะเราช่วยพัฒนาเด็กรุ่นหลัง ๆ” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้เขายังแสดงความเห็นถึงอนาคตของวงหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารว่า สมาชิกในวงจะต้องช่วยกันทำหน้าที่อย่างเต็มที่เพื่อให้นายกเทศมนตรีคนใหม่มองเห็นผลงานที่เกิดขึ้น และสนับสนุนให่วงมีการดำเนินการต่อ

“สมัยก่อนวงยะลาตั้งมาก แต่ไม่อยากให้เอาแค่ชื่อเสียงสมัยก่อนมาเป็นที่ตั้ง ถ้ามีนายกคนใหม่ เขาอาจสานต่อแต่ไม่เต็มเหมือนนายกเก่า ถ้าเขาไม่เต็มที่ เราก็ต้องเต็มที่ของเราก่อน ให้คนใหม่รู้ว่าวงเป็นอย่างนี้ ตั้งแต่แรกเป็นอย่างนี้ ปัจจุบันดีกว่าเก่าแค่ไหน เราต้องช่วยกันให้มันอยู่ต่อ อย่าเลิกเลย ผูกพันมาก” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

โดยสรุปกลุ่มเยาวชนเห็นว่าในอนาคตวงออร์เคสตราจะยังคงดำเนินการต่อไปได้ด้วย ความรู้สึกผูกพันและความตั้งใจในการที่จะกลับมาร่วมสานต่อของพวกเขา ซึ่งเยาวชนเหล่านี้เชื่อว่าวงจะต้องพัฒนาขึ้น และพวกเขาก็พร้อมที่จะส่งต่อโอกาสที่เขาได้รับให้กับคนรุ่นหลัง ทั้งนี้ เยาวชนระบุว่าร่วมสร้างผลงานในปัจจุบันให้เป็นที่ประจักษ์เพื่อให้ผู้บริหารเทศบาลนครยะลาในอนาคตตระหนักถึงคุณค่าของวงและสนับสนุนการดำเนินการต่อไป

ส่วนที่ 4 ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีออร์เคสตราและการแสดงความผูกพันกับแผ่นดินเกิดของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

ผลการวิจัยส่วนที่ 4 เกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีออร์เคสตราและการแสดงความผูกพันกับแผ่นดินเกิดของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเยาวชนทั้งที่เป็นสมาชิกปัจจุบันและอดีตสมาชิกของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ประกอบกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็นประเด็นดังนี้

- ประเด็นที่ 1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านการสื่อสารเฉพาะหน้า
- ประเด็นที่ 2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์
- ประเด็นที่ 3 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชน

ประเด็นที่ 1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านการสื่อสารเฉพาะหน้า

1. การสื่อสารระหว่างบุคคล

จากการสังเกตพบว่า สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา จะมีการสื่อสารระหว่างบุคคลกัน ในขณะที่พักการฝึกซ้อม โดยเป็นการทักทายและพูดคุยกันในเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น การเรียน การนัดหมายเพื่อสังสรรค์กันนอกเหนือจากเวลาซ้อม และสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ยังได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกซ้อมดนตรีในลักษณะของการช่วยเหลือกัน โดยรุ่นพี่หรือผู้ที่เข้ามาก่อนก็จะให้คำอธิบายเพิ่มเติมและสอนเทคนิคต่าง ๆ ให้กับ รุ่นน้องและผู้ที่ยังเข้ามาทีหลัง ซึ่งสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ก็ได้ให้คำสัมภาษณ์สอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมได้จากการสังเกต

“ช่วงที่พักจากการซ้อม เรียกว่าเราไม้งานมากกว่า ก็คุยกันทั่ว ๆ ไป แล้วก็ใช้เวลาตรงนี้ ซ้อมกัน สมมติว่าเพื่อนเล่นไม่ได้ ก็จะช่วยกันซ้อมเพื่อไม่ให้เสียเวลาที่ครูเขาสอนด้วย” (อัพนาน อาลี ลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ จากการสังเกตยังพบอีกว่า อดีตสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ที่ปัจจุบันได้ศึกษาต่อในสถาบันทางดนตรี เมื่อกลับมาช่วยฝึกซ้อมให้รุ่นน้องในวง ก็มักจะรวมกลุ่ม เพื่อพูดคุยกันเกี่ยวกับประสบการณ์ดนตรีในอดีต และทิศทางในอนาคตของวง โดยทั้งหมดมีความมุ่งมั่นว่า อยากช่วยยกระดับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น และยังมีมองหาสมาชิกปัจจุบันที่จะสามารถสืบทอดบทบาทของตนเองอีกด้วย

“เมื่อก่อนผมให้สัมภาษณ์กับสื่อตลอด ตอนนั้นก็ยังมองหาอยู่ตลอดว่าใครจะมีลักษณะที่จะเป็นแบบเราได้ อย่างงานโปรมิวสิกกา คนก็จะสนใจพระราม เพราะว่ายังเด็กมาก ก็คิดอยู่ว่าจะปั้นพระรามให้เป็นคนช่วยประชาสัมพันธ์วงได้” (วรากุล ศรีนวล, สัมภาษณ์)

2. การประชุม

จากการสังเกตพบว่า วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา จะมีการประชุมกันก่อนและหลังการฝึกซ้อม โดยผู้ส่งสารหลักได้แก่ ผู้ดูแลวง และผู้ฝึกซ้อม ส่วนเนื้อหาในการพูดคุยจะเป็นไปเพื่อแจ้งข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของวง และการพูดเพื่อให้สมาชิกในวงเห็นคุณค่าของวง ออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา รวมทั้งการสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กมุ่งมั่นกับการฝึกซ้อม เพื่อพัฒนาตนเองและวงต่อไป โดยสมาชิกวงออร์เคสตราได้เล่าถึงการประชุมเมื่อเข้าค่ายดนตรีว่า จะมีการประชุมกันเองระหว่างเยาวชนเพื่อแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องทำ รวมทั้งคำแนะนำในการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม เช่น การเคารพให้เกียรติกับวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่างศาสนา

“ถ้าในกลุ่มเด็ก เราจะคุยกันภายในพาร์ทของตัวเองก่อนว่าการเข้าค่ายจะมีการเรียนวันนี้ มีการเที่ยววันนี้ แล้วทางผู้ใหญ่ก็จะมาบอกซ้ำอีกที ถ้าใกล้คอนเสิร์ตก็จะคุยกันเรื่องคอนเสิร์ตว่า

จะต้องเตรียมตัวยังไง แล้วก็มีสอตแทรกเรื่องความเป็นอยู่ เรื่องการเรียนว่า ไม่ควรมาสาย ไม่ขาดเรียน” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

“เมื่อก่อนมีบ้างที่จะแบ่งพรรคแบ่งพวกเพราะไม่เข้าใจกัน พอไปเข้าค่ายก็จะเรียกมาคุย ปรับความเข้าใจ ส่วนใหญ่ที่ประชุมกันก็จะสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และแก้ไขให้ดีขึ้น จะพูดเรื่องดนตรี และการอยู่ร่วมกันเป็นหลัก เช่น บอกเด็กไทยพุทธว่า เพื่อนมุสลิมจะไม่กินหมู ไม่นอนหมา เวลาเขาจะละหมาดก็อย่ารบกวน” (วรากุล ศรีนวล, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ยังปรากฏพบการประชุมระหว่างผู้ปกครองกับผู้ฝึกสอนเพื่อสอบถามแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับพัฒนาการของบุตรหลานในด้านต่าง ๆ เมื่อเข้าร่วมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

“ถ้าเป็นสมัยก่อนจะใช้วิธีการทำหนังสือให้ผู้ปกครองทราบล่วงหน้าว่า อาทิตย์หน้ามีประชุม แล้วในการประชุมผู้ปกครอง ก็จะคุยเรื่องพัฒนาการของเด็กแต่ละกลุ่ม ว่ามีผลยังไงบ้าง และไม่ได้กระทบการเรียน เหมือนเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างวิทยากรกับผู้ปกครอง ส่วนพ่อแม่ ก็จะถามว่าเวลาเรียน เวลาซ้อม ลูกเขาเป็นยังไงบ้าง” (อัพนาน อาลีลาเต๊ะ, สัมภาษณ์)

ประเด็นที่ 2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์

ผลการวิจัย จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างกัน และสื่อสารกับบุคคลภายนอก ดังนี้

1. การสื่อสารระดับบุคคล

จากการสังเกตพบว่า สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ใช้เฟซบุ๊กในการสื่อสารระดับบุคคลเพื่อสื่อสารกับเพื่อนสมาชิกในการพูดคุยเรื่องทั่วไป เช่น นัดพบปะสังสรรค์กัน

การพูดคุยเรื่องการเรียน การให้กำลังใจเมื่อเพื่อนสมาชิกรู้สึกท้อแท้ ตลอดจนการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับดนตรี เช่น การชักชวนให้เพื่อนฟังและเล่นเพลงที่ตนเองชอบร่วมกัน

จากคำสัมภาษณ์ เยาวชนที่เป็นสมาชิกในวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาใช้เฟซบุ๊กเพื่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมวงในการติดตามความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับวง

“วันไหนที่เพื่อนไม่มาซ้อม เพื่อนก็จะถามว่าวันนี้มีเพลงใหม่ เราก็จะส่งไปทางเฟซบุ๊กให้เพื่อนฟัง” (ลภัสสรดา บุญรอด, สัมภาษณ์)

ส่วนการใช้เฟซบุ๊กกับบุคคลภายนอกสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้โพสต์รูปภาพและคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการแสดง ซึ่งเสียงตอบรับที่เป็นคำชื่นชมก็เป็นกำลังใจให้เยาวชนได้ฝึกฝนตนเองต่อ ในขณะที่เดียวกัน สมาชิกในวงก็เป็นแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนคนอื่น ๆ ในด้านการดนตรี

“เวลาไปแสดงจะถ่ายรูปลง ทั้งตอนพัก ตอนเล่น ส่วนมากคนข้างนอก เช่น ครูที่โรงเรียนก็จะเข้ามาชมว่าเยี่ยมมาก ก็มีกำลังใจอยากจะทำต่อไป” (ลภัสสรดา บุญรอด, สัมภาษณ์)

“บางทีเพื่อนก็มาถามว่าเล่นคอนเสิร์ตขอคลิปได้ไหม ก็เอาให้เพื่อนดู เอาไปแชร์ในเฟซบุ๊กกลุ่มของห้องที่โรงเรียน แล้วบอกให้เพื่อนให้ครูไปดูกันนะ” (อริสรา หิมสุรี, สัมภาษณ์)

“เวลาไปแสดงก็จะโพสต์ภาพ เพื่อนที่เขาเล่นดนตรีก็จะมากดไลค์ มาถามว่าเล่นที่ไหน เป็นยังไงบ้าง รุ่นน้องก็มีมาถามเรื่องอยากเข้าวงบ้าง” (กิตตินันท์ ส่งสุข, สัมภาษณ์)

นอกจากการติดต่อสื่อสารโดยมีเนื้อหาในทางดนตรีแล้ว จากการสังเกตพบว่า การสื่อสารของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ยังมีเนื้อหาที่แสดงถึงความผูกพันกับจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นแผ่นดินเกิดของตน เช่น การโพสต์ข้อความที่แสดงถึงความภาคภูมิใจในจังหวัดยะลา การโพสต์คลิปวิดีโอที่นำเสนอภาพบรรยากาศที่สวยงามของจังหวัดยะลา และจากการสังเกต

เฟซบุ๊กของสมาชิกรวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่ขณะนี้ศึกษาต่ออยู่นอกพื้นที่จังหวัดยะลา ก็จะมีการโพสต์ข้อความ และภาพที่แสดงออกถึงความคิดถึงบ้านเกิด รวมทั้งการแสดงความห่วงใยครอบครัว และเพื่อน เมื่อได้รับทราบข่าวคราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ

2. การสื่อสารระดับกลุ่ม

สมาชิกรวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีผ่านทางไลน์และเฟซบุ๊ก โดยมีประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับการแจ้งข่าวสาร และการสร้างแรงบันดาลใจ

“ตอนนี้ตั้งกลุ่มในเฟซบุ๊ก ไลน์ เวลาซ้อม หรือมีงานก็จะบอกในนั้น ถ้าเป็นเด็กเล็ก ๆ เราก็จะบอกให้ผู้ปกครองช่วยดูให้ ก็คุยกันง่ายขึ้น กระจายเรื่องได้ดีและเร็วขึ้น จากแต่ก่อนที่ต้องโทรไปทีละคน และถ้ามีสื่อเกี่ยวกับดนตรีที่เป็นความรู้ เป็นแรงบันดาลใจก็จะโพสต์ให้หน่อย ๆ ดู” (วารวุฒิศรีนวล, สัมภาษณ์)

“ในกลุ่มจะเข้าไปดูว่ามีอะไรเคลื่อนไหว ไปติดตามงานในนั้น มีกลุ่ม YMO กลุ่มใหญ่ ทั้งในไลน์และเฟซบุ๊ก” (อริสรา หิมสุรี, สัมภาษณ์)

“ปกติจะอ่านในกลุ่มที่พี่ธาม ป้าแดง จะโพสต์ว่าวันนี้ต้องทำอะไร แต่งตัวยังไง มีโน้ตอะไร เราก็จะเข้าไปอ่าน แล้วทำตามนั้น เวลาที่มีใครประสบความสำเร็จ เขาก็จะมาโพสต์บอกว่า พี่คนนี้ประกวดชนะ” (กรกมล ภาณุศรี, สัมภาษณ์)

จากการสังเกตการติดต่อสื่อสารของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งเฟซบุ๊กและไลน์ ในระดับกลุ่ม พบรายละเอียดในการสื่อสาร ดังนี้

2.1 เฟซบุ๊ก

สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีกลุ่มในเฟซบุ๊กที่ใช้ชื่อว่า YMO เป็นกลุ่มหลักในการสื่อสารกัน โดยเนื้อหาของการสื่อสารเป็นเรื่องของการแจ้งข่าวการฝึกซ้อมและการแสดงเป็นหลัก ซึ่งจะประกอบด้วยวัน เวลา สถานที่ รายชื่อนักร้อง นักดนตรี บทเพลงที่ใช้แสดง ตลอดจนเครื่องแต่งกายสำหรับการฝึกซ้อมและการแสดงนั้น ๆ

นอกจากการใช้กลุ่มในเฟซบุ๊กเพื่อแจ้งข่าวการแสดงการฝึกซ้อมแล้ว จากการสังเกตยังพบว่าสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการแลกเปลี่ยนคลิปวิดีโอเกี่ยวกับบทเพลงต่าง ๆ โดยเฉพาะบทเพลงคลาสสิกที่บรรเลงโดยวงดนตรีระดับโลก เพื่อให้เพื่อนสมาชิกได้ฟัง และเกิดแรงบันดาลใจในการที่จะร่วมบรรเลงเพลงดังกล่าวร่วมกัน

การสื่อสารในกลุ่มเฟซบุ๊กยังปรากฏให้เห็นเนื้อหาเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของสมาชิก เช่น การเข้าประกวดในรายการต่าง ๆ หรือการร่วมแสดงคอนเสิร์ตกับวงดนตรีอื่น ๆ ทั้งในรูปแบบของข้อความ ภาพถ่าย และวิดีโอบันทึกการแสดง และเมื่อสมาชิกในวงประสบความสำเร็จจากการแข่งขันหรือการแสดง ก็จะมีการแจ้งข่าวเพื่อแสดงความยินดีต่อกัน นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นว่าสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ได้ใช้กลุ่มในเฟซบุ๊กเพื่อแบ่งปัน ภาพและวิดีโอบันทึกการแสดงของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ในมุมมองของตัวเอง

เนื้อหาอีกประเด็นหนึ่งที่สังเกตได้จากการสื่อสารในกลุ่มเฟซบุ๊กของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ได้แก่ การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อของสถาบันทางดนตรี รวมทั้งการเปิดรับสมัครเข้าค่ายฝึกอบรมทางดนตรี ให้กับเพื่อนสมาชิก โดยผู้ส่งสารในประเด็นนี้ มักจะเป็นอดีตสมาชิกที่ปัจจุบันศึกษาต่ออยู่ในสถาบันดนตรีต่าง ๆ โดยต้องการให้รุ่นน้องที่ยังเป็นสมาชิกในวงได้เปิดประสบการณ์และพัฒนาทักษะทางดนตรีของตนให้มากยิ่งขึ้น

2.2 ไลน์

จากการสังเกตพบว่า สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการตั้งกลุ่มในไลน์ เพื่อแจ้งข่าวการฝึกซ้อม และการแสดง โดยใช้ชื่อว่า YMO เช่นเดียวกับกลุ่มในเฟซบุ๊ก อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ในการสื่อสารผ่านกลุ่มไลน์ สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา จะมีบทบาทเป็นผู้รับสารเป็นหลัก โดยผู้ส่งสารจะได้แก่ ผู้ดูแลวง ผู้ฝึกซ้อม และผู้ปกครอง ซึ่งเนื้อหาในการสนทนาจะเป็นการทักทายปราศรัยกันในแต่ละวัน เช่น มีการส่งภาพและข้อความเพื่อทักทายกันในตอนเช้า และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เช่น ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลเตือนภัย ซึ่งจะมีความถี่ในการพูดคุยสูง โดยมีการพูดคุยกันทุกวัน และความถี่ในการพูดคุยในแต่ละวันจะสูงขึ้นอีกในช่วงที่วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการเปิดแสดงคอนเสิร์ตเต็มรูปแบบ เช่น คอนเสิร์ตประจำปี โดยผู้ปกครอง จะร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน ภาพถ่าย และคลิปวิดีโอในมุมมองของตนเองให้แก่กัน

3. การสื่อสารสาธารณะ

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจชื่อ Yala City Municipality Youth Orchestra เพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก โดยมียอดผู้ติดตาม 865 บัญชี ซึ่งผู้ติดตามส่วนใหญ่ ได้แก่ กลุ่มผู้ชมของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ส่วนเนื้อหาการสื่อสารในแฟนเพจจะเป็นการนำเสนอคลิปวิดีโอบันทึกการแสดง และผลงานของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเป็นหลัก

รูปภาพที่ 1 แสดงหน้าแฟนเพจบนเฟซบุ๊กของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

ประเด็นที่ 3 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชน

1. หนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ได้ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับวงออร์เคสตราและแผ่นดินเกิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 สกู๊ปดนตรีคลาสสิกที่ชายแดนใต้ วงออร์เคสตราเยาวชนยะลา

รูปภาพที่ 2 แสดงสกู๊ปดนตรีคลาสสิกที่ชายแดนใต้

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ได้เล่าถึงความรู้สึกต่อการฝึกซ้อม ประโยชน์ของการเล่นดนตรี และแผ่นดินเกิด ผ่านสื่อบันทึกคลาสสิกที่ชายแดนใต้ วงออร์เคสตราเยาวชนยะลา ในหนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2552 ดังนี้

“ตอนนั้นไม่เคยคิดว่ายะลาจะมีวงออร์เคสตรา นายกเทศมนตรีท่านเก่งมากที่ริเริ่มโครงการดี ๆ ให้เด็ก ๆ ได้เลือกเล่นเครื่องดนตรีที่เหมาะสมกับสรีระตัวเอง ช่วงที่ฝึกแรก ๆ ก็ยาก แต่พอรู้จังหวะก็เล่นได้ ซ้อมกันมา 10 เดือน ช่วงปิดเทอมซ้อมวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่แปดโมงเช้าถึงสี่โมงเย็น ช่วงเปิดเทอมซ้อมทุกเสาร์อาทิตย์เพื่อยะลาของเรา หนูทำได้” (นาเดียร์ ไชอุมา, 2552)

“ผมใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเล่นดนตรี และนำความรู้ที่ได้จากดนตรีมาบูรณาการความรู้ทางวิชาการ การเล่นดนตรีทำให้เรารู้ที่มาที่ไปของแต่ละเพลงว่ามีที่มาอย่างไร และสามารถสะท้อนความรู้สึกจากบทเพลงนั้นให้คนในสังคมได้รับฟัง” (สุนัทธิษฐ์ สุกดสี, 2552)

“รู้สึกดีใจมากที่ได้เรียนรู้และได้รับความรู้พร้อมประสบการณ์มากมายถือเป็นเกียรติแก่ตัวเองมาก และประทับใจที่ได้เล่นในงานเทิดพระเกียรติในหลวง ที่สำคัญสังคมจะเห็นว่าเยาวชนยะลา ก็มีความสามารถไม่แพ้เด็กที่อื่น” (ธัญญา เปาะอีเต, 2552)

1.2 เพลงสมานฉันท์ออร์เคสตราเด็กยะลา

รูปภาพที่ 3 แสดงบทความเรื่องเพลงสมานฉันท์ออร์เคสตราเด็กยะลา

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ได้เผยแพร่บทความเรื่องเพลงสมานฉันท์ออร์เคสตราเด็กยะลา หลังจากทีวงเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้เดินทางไปเปิดแสดง

อย่างเต็มรูปแบบในกรุงเทพมหานคร โดยเยาวชนได้ให้สัมภาษณ์ถึงความประทับใจในโอกาส
ที่ตนได้รับ

“เป็นครั้งแรกที่มีโอกาสขึ้นมากรุงเทพฯ และไม่คิดว่าชีวิตนี้จะได้มา ตื่นเต้นที่ได้มีโอกาส
แสดงคอนเสิร์ตในสถานที่ใหญ่ ๆ ของเมืองหลวง มีคนหลายระดับมานั่งฟัง” (นาเดียร์ โชอูมา, 2552)

1.3 ดร.แซ็กฯ-เด็กยะลา

รูปภาพที่ 4 แสดงบทความ ดร.แซ็กฯ-เด็กยะลา (1)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความ ดร.แซ็กฯ-เด็กยะลา ในหนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2554
ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการร่วมบรรเลงคอนเสิร์ต “The Solo Night No.10 Southern
Suite...เสียงจากแดนใต้” ระหว่างวง ดร. แซ็กแซมเบอร์ออร์เคสตรา จากวิทยาลัยดุริยางค์ศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล และวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา โดยรายได้จากการแสดงทั้งหมด
มอบให้เทศบาลนครยะลาเพื่อจัดตั้งโรงเรียนดนตรี ซึ่งหัวหน้าวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนคร
ยะลาในขณะนั้นได้เป็นตัวแทนเพื่อนมาชกกล่าวถึงการเปิดแสดงว่าคอนเสิร์ตดังกล่าวว่าเป็นโอกาส
ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางดนตรีกับวงดนตรีระดับประเทศ

“ตื่นเต้นมาก เพราะต้องเล่นคอนเสิร์ตกับพี่ ๆ ที่มีฝีมือระดับประเทศ แถมยังคงเป็นแชมป์ในการประกวดดนตรีนานาชาติ แต่พวกเราเยาวชนนครยะลาที่ตั้งใจและทุ่มเทกันเต็มที่ เพื่อเพื่อน ๆ นักดนตรีรุ่นเยาว์ ซึ่งกำลังรอความหวังว่า จะได้เล่นดนตรีในห้องซ้อมดี ๆ และได้ใช้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพที่เพียงพอต่อทุกคน” (วรากุล ศรีนวล, 2554)

“การนำเพลงพื้นบ้านภาคใต้มาบรรเลงในงานครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ดีสำหรับพวกผม เพราะนอกจากเราจะไม่ลืมความเป็นคนใต้แล้ว คอนเสิร์ตครั้งนี้ยังถือเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางดนตรีของเยาวชนทั้ง 2 วง เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ได้แสดงความสามารถและพัฒนาทักษะทางดนตรี” (วรากุล ศรีนวล, 2554)

รูปภาพที่ 5 แสดงบทความ ดร.แซ็กฯ-เด็กยะลา (2)

คอนเสิร์ต "The Solo Night No.10 Southern Suite...เสียงจากแดนใต้" จัดขึ้นในวันอังคารที่ 25 ต.ค.นี้ เวลา 19.00 น. ที่หอประชุมวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล บัตรราคา 200 บาท ทุกที่นั่ง รายได้จากการแสดงทั้งหมดมอบให้เทศบาลนครยะลาเพื่อจัดตั้งโรงเรียนดนตรี

สนใจติดต่อสอบถามและจองบัตรได้ที่โรงเรียนสอนดนตรี อ้อมอารีย์ อาคารเซ็นทรัลพลาซ่า ชั้น 19 โทร.0-2884-8339-4

น้องปิง หัวหน้าวงกรมแซ็กฯ น้องท็อป หัวหน้าวงเยาวชนนครยะลา

1.4 พลังดนตรีเด็กยะลา กระหึ่ม 'สิงคโปร์'

บทความเรื่อง พลังดนตรีเด็กยะลา กระหึ่ม 'สิงคโปร์' ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ข่าวสด เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2555 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา และการเปิดแสดงดนตรีที่ประเทศสิงคโปร์ โดยเยาวชนได้ให้สัมภาษณ์ถึงประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของวงออร์เคสตราที่พวกเขาได้รับเมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิก

“การเล่นดนตรีทำให้เราได้อะไรมากมาย ทั้งการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เกิดความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้เรามีเพื่อนเพิ่มขึ้น และมีสมาธิกับการเรียนอย่างชัดเจน แม้เหตุการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้จะรุนแรง เป็นอุปสรรคทั้งการเรียนและการใช้ชีวิต แต่ผมคิดว่าเสียงดนตรีจะกล่อมเกลาคิดใจทุกคนให้หันมาทำสิ่งดี ๆ ได้” (ณภัทร ศรีสุวรรณ, 2555)

“การมาอยู่ตรงนี้ทำให้เราได้เดินทางไปเล่นดนตรีหลายประเทศ ได้สัมผัสคนหลากหลายรูปแบบหลายเชื้อชาติ ถือเป็นการสะสมประสบการณ์และได้เรียนรู้การใช้ชีวิตของคนในแต่ละที่ แม้บางครั้งจะรู้สึกท้อบ้างถ้ามีงานกะทันหันเกินไป และเราต้องเรียนด้วย แต่จะบอกตัวเองเสมอว่า หากเราผ่านพ้นไปได้ชีวิตเราก็จะดีขึ้นเอง” (วรากุล ศรีนวล, 2555)

สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่นับถือศาสนาอิสลามได้กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางศาสนาในวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาว่าเป็นไปอย่างเคารพและให้เกียรติกัน

“แม้เราจะเป็นมุสลิม แต่ไม่เคยคิดมากที่จะต้องอยู่ร่วมกับศาสนาอื่น เพราะคิดว่าทุกคนก็เป็นคนเหมือนกัน การที่เราคลุมฮิญาบทุกคนจะให้เกียรติมาก ทั้งคำพูดและการกระทำ ส่วนการไปที่ประเทศมาเลเซียหรือมาที่สิงคโปร์ทำให้เราได้ฝึกการอยู่ร่วมกันมากขึ้น ได้ฝึกการใช้ภาษา เรียนรู้สังคมภายนอก วงนี้ให้โอกาสกับทุกคนมาก ๆ เราอยากใช้โอกาสดังนี้ให้คนในจังหวัดอื่นมอง 3 จังหวัดชายแดนใต้ของเราในมุมที่ดีขึ้น” (นาเดียร์ ไชอูมา, 2555)

2. โทรทัศน์

2.1 รายการคุณพระช่วย

ผลการวิจัยพบว่า จากการออกอากาศรายการ คุณพระช่วย ซึ่งใช้ชื่อตอนว่า ออร์เคสตราทูตหมึก วงดนตรีเยาวชนเพื่อความรักความสามัคคีในพื้นที่ จ.ยะลา ในวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2553

สมาชิวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับวงออร์เคสตราและแผ่นดินเกิดไว้ ดังนี้

สมาชิวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เล่าถึงความประหลาดใจ เมื่อได้ฟังการบรรเลงเพลงจากวงออร์เคสตราครั้งแรก และความคิดที่ว่าวงออร์เคสตราไม่น่าจะเกิดขึ้นในภาคใต้

“เคยมาฟังนักร้องตอนโซลโผล่ครั้งแรก ผมยังไม่ได้เป็นสมาชิวงก็ตกใจว่า เครื่องอะไรไม่ต้องเสียบปลั๊กแล้วเล่นได้” (วราวุฒิ ศรีนวล, 2553)

“เครื่องดนตรีที่เราคิดว่า ไม่มีทางที่จะได้เล่นเลย เพราะว่าดนตรีแบบนี้ เคยเห็นแต่ต่างประเทศ แล้วก็ที่กรุงเทพฯ ที่มีวงอยู่ ก็ไม่คิดว่าภาคใต้เราจะมีแบบนี้” (นาเดียร์ ไซอูมา, 2553)

นักวิโกลาของวงกล่าวถึงประโยชน์ของวงออร์เคสตราว่าทำให้เขาได้พัฒนาตนเองในหลากหลายมิติ

“คิดว่า ดนตรีต้องใช้ 3 ด้านในการเล่นแต่ละครั้ง หนึ่งคือใช้ร่างกายในการสี สองคือใช้ความคิดในการดูโน้ต และคิด สามคือใช้อารมณ์เพื่อให้ดนตรีนั้นมีเสียงที่ไพเราะขึ้น ดนตรีทำให้เราพัฒนาหลาย ๆ ด้าน” (วราวุฒิ ศรีนวล, สัมภาษณ์)

นายกเทศมนตรีนครยะลาเล่าถึงความประทับใจของการก่อตั้งวงออร์เคสตราว่าเป็นการได้เปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนเข้าถึงวงออร์เคสตราโดยไม่ปิดกั้นทางด้านฐานะ

“ผมจำได้ว่ามีผู้ปกครองท่านหนึ่งเขาเดินมาหาผมและมาบอกผมว่า ขอบคุณนายกมากที่ให้โอกาสกับลูกเขาเพราะด้วยลำพังฐานะแล้ว เขาไม่มีสิทธิที่จะส่งลูกมาเรียน เขาไม่คิดว่าลูกจะได้ถือไวโอลิน เพราะเขามองว่า ไวโอลิน คือเครื่องดนตรีของคนที่มีฐานะ แต่วันนี้ สิ่งที่เทศบาลให้ ก็คือเราเปิดโอกาสให้ทั้งหมด ใครก็ได้ที่อยากจะมา และก็สิ่งที่สำคัญ ผมคิดว่าจากจุดเล็ก ๆ ของสังคมที่อยู่ร่วมกัน มันจะขยายต่อไปเรื่อย ๆ” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ, 2553)

สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้มีโอกาสบรรเลงบทเพลงในรายการ โดยเพลงที่เลือกมาบรรเลง ได้แก่ โโกตาบารู ซึ่งนายกเทศมนตรีนครยะลาได้ให้สัมภาษณ์ว่าเนื้อเพลง โโกตาบารูเล่าเรื่องตำบลหนึ่งซึ่งเป็นชุมชนเก่าที่อยู่ร่วมกันบนความหลากหลายผ่านภาษายาวีและ ภาษาไทยซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนเกี่ยวกับความรู้สึกรักบ้านเกิด

“โกตาบารู เป็นชื่อตำบลหนึ่งในอำเภอรามัน เป็นชุมชนเก่าอยู่ร่วมกัน มีทั้งไทยพุทธมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน แล้วก็มีวัฒนธรรมของความหลากหลาย มีเรื่องของการอยู่ร่วมกัน มีอาหารการกิน ต่าง ๆ ก็เป็นการประพันธ์เพลงจากในอดีตขึ้นมา เนื้อเพลงมีภาษายาวีแปลเป็นไทย ผมคิดว่ามันจะเป็นสิ่งสะท้อนตั้งแต่เรื่องของความรักบ้านเกิด เรื่องความรักแผ่นดินเกิดด้วย” (พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์ เจริญ, 2553)

สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเห็นว่าการได้ร่วมออกอากาศในรายการ โทรทัศน์จะทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ข้อมูลของจังหวัดยะลาในอีกมิติหนึ่งที่ไม่ใช่ความรุนแรง

“รู้สึกดีใจที่ได้ออกมาโชว์ในรายการนี้ ทำให้เห็นถึงความสามารถของเด็กยะลา และรายการนี้ ก็เป็นรายการที่ถ่ายทอดไปทั่วประเทศ ก็สามารถทำให้คนที่คิดว่ายะลาน่ากลัว ก็ยังมีวงออร์เคสตรา เล็ก ๆ และเด็ก ๆ ที่ตั้งใจซ้อมอยู่ อยากให้ทุกคนทราบไว้ว่า ยะลาเราไม่ได้น่ากลัวอย่างที่ทุกคนคิด เพราะในความน่ากลัวก็ยังมีความบันเทิง ก็อยากจะเชิญชวนทุกท่านไปเที่ยวยะลากันเถอะค่ะ” (นาเดียร์ ไชอูมา, 2553)

รูปภาพที่ 6 แสดงการร่วมออกอากาศในรายการ คุณพระช่วย
ของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

ส่วนที่ 5 มุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด
และบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในฐานะสื่อกลาง ในการสร้างสำนึกรัก
แผ่นดินเกิด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยในส่วนที่ 5 เกี่ยวกับมุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนคร
ยะลา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ชมที่เป็นคนยะลา และกลุ่มผู้ชมที่
ไม่ใช่คนยะลา ประกอบด้วยนักสันติวิธี ผู้ขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชน นิสิตคณะรัฐศาสตร์
และนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งตามประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 มุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด

ประเด็นที่ 2 บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

- บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน
- บทบาทการสร้างความสัมพันธ์
- บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน
- บทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม

ประเด็นที่ 3 วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลากับความยั่งยืนในอนาคต

ประเด็นที่ 1 มุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด

1. มุมมองต่อจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ชมชาวยะลาเห็นว่า จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่มีความสงบ และถึงแม้จะมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นก็ยั่งยืนย่นที่จะอยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่อ เพราะเห็นว่าจังหวัดยะลาเป็นบ้าน

“จริง ๆ ยะลาน่าอยู่ โครงสร้างสวย และสะอาด คุณแม่ไปมาเกือบทุกจังหวัดของไทยแล้ว ไม่มีที่ไหนสบายเท่ายะลา ไม่ว่าจะถนน ตัวอาคาร สาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ” (ปาติกา พฤกษาพิทักษ์, สัมภาษณ์)

“ตอนที่เหตุการณ์รุนแรงก็มีคนบอกพี่ว่า ย้ายออกมา อยู่ไม่ได้หรอก พี่บอกไม่เข้าใจเพราะมันคือบ้าน ที่นั่นคือบ้านไม่ใช่แค่สิ่งปลูกสร้างแต่มันคือบ้านที่มีจิตวิญญาณอยู่ในนั้น ในพื้นที่มีจำนวนไม่น้อยที่บอกว่าไม่ไป แม่พี่ก็เป็นหนึ่งในนั้น” (นพรัตน์ มุณีรัตน์, สัมภาษณ์)

สำหรับกลุ่มผู้ชมชาวยะลาที่โยกย้ายมาอาศัยอยู่ต่างถิ่นยังรู้สึกผูกพันกับจังหวัดยะลา และยังพร้อมส่งความช่วยเหลือกลับไปบ้านเกิด รวมทั้งยังรู้สึกยินดีเมื่อรับรู้ว่าจะจังหวัดยะลา มีสิ่งที่ดีเกิดขึ้น

“คนยะลา ยังผูกพัน แล้วยังอยากกลับไปอยู่ เมืองยะลาสงบ สะอาด อาหารอร่อย หลากหลาย เพราะมีทั้งคนไทยพุทธมุสลิมแล้วก็มีคนเชื้อสายจีน” (สรวรยา จาริมิตร, สัมภาษณ์)

“ถึงพี่ไม่ได้กลับไปใช้ชีวิตตรงนั้น แต่ก็ยังรู้สึกที่นั่นเป็นบ้านตลอด พี่เกิดที่นั่น โตที่นั่น และรักที่นั่น ถ้าไม่เกิดเหตุการณ์คงไม่ได้มาใช้ชีวิตนอกพื้นที่ อะไรที่เกี่ยวกับยะลา ถ้าช่วยได้ก็ยินดี อยากให้ยะลาดี ยะลาสงบ มีสิ่งดี ๆ เกิดขึ้น พอเห็นว่ามีกิจกรรมดี ๆ เกิดขึ้นที่ยะลา เราก็รู้สึกดีไปด้วย” (เกศราพร พรหมนิมิตกุล, สัมภาษณ์)

2. มุมมองต่อการสำนึกรักแผ่นดินเกิด

กลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เห็นว่า การสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของแผ่นดิน และต้องการพัฒนาแผ่นดินเกิดของตนให้ดีขึ้น

“การปลูกฝังการสำนึกรักบ้านเกิดให้เด็กเป็นเรื่องสำคัญ เพราะถ้าเรารักบ้าน รักแผ่นดิน ที่เราเกิด เราก็อยากจะทำอะไรให้มันดีขึ้น แล้วถ้าเราเห็นที่อื่นดี เราก็อยากทำให้ที่ที่เราอยู่มันดี” (สรวรยา จาริมิตร, สัมภาษณ์)

“คำว่าสำนึกรักแผ่นดินเกิดคือ ไม่ลืมว่าเราโตขึ้นมาอย่างไร พุดในฐานะคนทำงานกับเด็ก พี่ว่าจำเป็นมาก เพราะตอนนี้ส่วนใหญ่เด็กโตมาแบบไม่มีราก การสำนึกรักแผ่นดินเกิดจะช่วยให้เขาเห็นคุณค่าของทุกอย่างแล้วก็จะไม่ทำลาย และพยายามจะสร้างสิ่งรอบตัวให้ดีขึ้น การสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดเป็นการช่วยสร้างสังคมร่วมกัน” (สรรัชชัย หนองตรุด, สัมภาษณ์)

“พี่คิดว่าจำเป็นมาก เด็กรุ่นนี้ห่างจากรุ่นพี่มากแล้ว พี่บอกเลยว่า พี่รักบ้านเกิดมาก แต่สังคมเปลี่ยนคนก็เปลี่ยน พี่ไม่แน่ใจว่าเด็กที่อยู่ในโลกเทคโนโลยีจะยังรู้สึกแบบเด็กโบราณเหมือนรุ่นพี่ไหม เพราะฉะนั้นกิจกรรมที่จะสร้างสำนึกรักแผ่นดินก็ยังสำคัญ อย่างน้อยให้เขารู้ว่า เขาอยากให้แผ่นดินเกิดของเขาเป็นไปในทิศทางไหน” (เกศราพร พรหมนิมิตกุล, สัมภาษณ์)

นิสิตนิเทศศาสตร์มองว่า การปลูกฝังสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชนเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม การปลูกฝังควรใช้วิธีการในทางศิลปะมากกว่าการปลูกฝังโดยตรง เนื่องจากวิธีการที่ยืดเยียดอาจส่งผลให้เกิดการต่อต้านขึ้น

“สำนึกรักแผ่นดินเกิดคือความภูมิใจที่เราได้เกิดมาตรงที่ตรงนี้ และอยากทำให้มันดีขึ้นพัฒนาขึ้นด้วยตัวเรา แผ่นดินเกิดให้ชีวิต พ่อแม่บรรพบุรุษทำมาหากินจากสินทรัพย์บนแผ่นดิน เราเลี้ยงชีพด้วยเงินทองที่ได้มาจากตรงนี้ เพราะฉะนั้น แผ่นดินก็อยู่ในตัวเรา การปลูกฝังให้เยาวชนสำนึกรักแผ่นดินเป็นเรื่องจำเป็น แต่เราต้องไม่ปลูกฝังแบบยัดเยียด การพูดอะไรตรง ๆ บางทีก็ไม่ช่วยอะไร อาจเกิดการต่อต้านหรือเกิดคำถามเพิ่มขึ้น เราต้องใช้ศิลปะในการปลูกฝัง ดนตรีเป็นการปลูกฝังทางอ้อม” (ณิชชา โชคพิทักษ์กุล, สัมภาษณ์)

ประเด็นที่ 2 บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

1. บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน

กลุ่มผู้ชมเห็นว่า วงออร์เคสตรามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพเยาวชน โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนในจังหวัดยะลาได้รับประสบการณ์ทางดนตรี ยิ่งไปกว่านั้นคือการทำให้เยาวชนมีความหวังต่ออนาคตของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างระเบียบวินัยโดยกระบวนการฝึกซ้อมจะหล่อหลอมให้เยาวชนมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคม รวมทั้งดนตรียังช่วยกลมเกลียวจิตใจเยาวชนให้อ่อนโยนและผ่อนคลายลงท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบที่ต้องเผชิญ อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจและเมล็ดพันธุ์ทางความคิดที่ดีให้กับเยาวชนอีกด้วย

1.1 การเปิดโอกาสทางดนตรีและเส้นทางอาชีพในอนาคต

กลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเห็นว่า วงออร์เคสตราเป็นสิ่งที่ห่างไกลจากเยาวชนในสามจังหวัด แต่วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้าร่วม และได้รับประสบการณ์ทางดนตรี

“พี่ว่าออร์เคสตราเป็นอะไรที่ไกลตัว คนส่วนใหญ่คิดว่ามันเป็นดนตรีชั้นสูง ไม่ใช่สิ่งที่จับต้องได้ เครื่องดนตรีก็แพง บางทีเด็กในสามจังหวัดเป็นเด็กที่ห่างไกลจากศูนย์กลาง การที่จะไปเรียนก็ลำบาก ถ้าเป็นลูกทุ่งที่ไหนก็มี เด็ก ๆ ก็รู้จัก ร้องเล่นกันในโรงเรียนอยู่แล้ว แต่วงนี้ทำให้เด็ก ๆ ได้เล่นดนตรีอีกแบบหนึ่ง” (เกศราพร พรหมนิมิตกุล, สัมภาษณ์)

“ลูกไปอยู่ตรงนี้ เขาได้ประสบการณ์หลายอย่าง กล้องไวโอลิน เวลาขึ้นเครื่องจะมีแถบคาด เขาก็ไม่ยอมให้แกะบอกว่าเดี๋ยวน้องไม่รู้ว่าจะไปเล่นที่ไหนมา เป็นความภูมิใจของเขาเหมือนตราลูกเสือที่ติดตามเสื้อ เป็นประสบการณ์ที่ได้จากตรงนี้” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

ไม่เพียงแต่โอกาสทางดนตรีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่นักสันติวิธีมองว่า วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา จะช่วยให้เยาวชนมองเห็นอนาคตของตนเอง

“เด็กในสามจังหวัดโตมากับความรุนแรง ขาดความฝันในอนาคต ขาดความมั่นคงว่าจะมีชีวิตที่ดีในวันข้างหน้า เด็กขาดจินตนาการ ไม่เห็นอนาคต การที่วงทำให้เด็กเห็นอนาคต พ่อแม่เด็กเห็นความเจริญ เปลี่ยนค่านิยมได้ อันนี้สำคัญมาก” (ประทีปจิตร นีละไพจิตร, สัมภาษณ์)

กลุ่มผู้ชมที่เป็นผู้ปกครองเห็นว่า วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาช่วยเปิดเส้นทางทางดนตรีขึ้น จากการเห็นตัวอย่างที่เยาวชนในวงได้เข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรี

“แต่ก่อนมีคำถามว่าเรียนดนตรีไปทำอะไร แต่พอรุ่นพี่จบไป ก็จะมีเส้นทางดนตรีเปิดขึ้นมา จากที่เราไม่รู้เลยว่าทำอะไรบ้าง ก็มาจากรุ่นพี่ที่สอบเข้าได้ เวลาที่มีคอนเสิร์ต พี่ ๆ กลับมาเล่น น้องเห็น ก็อยากเป็นเหมือนพี่” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“เขาได้ใช้ดนตรีเป็นตัวเชื่อมไปในหลาย ๆ สังคม มีหลายคนเข้ามา แล้วก็ก้าวขึ้นไปได้อีก จากจุดนี้ ต้องยอมรับว่าที่นี่โลกมันแคบ เขาไม่รู้หรือว่า ดนตรีเมื่อเรียนแล้วสามารถไปไหนได้บ้าง แต่พอมายูนี้ ทุกครั้งที่ไปอบรมเขาก็รู้อะไรมากขึ้น มันเป็นการเปิดโอกาสให้เด็ก ถ้าไม่มีตรงนี้ เขาก็ไม่มีโอกาส” (ปาติกา พฤษภาพิทักษ์, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ การได้รับโอกาสทางดนตรียังทำให้เยาวชนในวงออร์เคสตร้ากลายเป็น แรงบันดาลใจให้เยาวชนคนอื่น ๆ พัฒนาศักยภาพของตนและเลือกเดินในเส้นทางสายดนตรี

“การมีวงออร์เคสตร้าสร้างแรงบันดาลใจให้ใครหลายคน ทำให้เด็กสามจังหวัดรู้สึกว่าเขา ไม่ใช่แค่เด็กสามจังหวัดที่ด้อยกว่ากรุงเทพ ทำให้เขารู้สึกว่าเขาก็เท่ากับเด็กคนอื่น แล้วก็ เป็น role model ให้เพื่อนหรือรุ่นน้องที่เห็นตัวอย่างแล้วอยากเดินตามเส้นทางดี ๆ บ้าง พอเห็นเพื่อน เห็นพี่เล่น เขาก็พยายามพัฒนาตัวเองให้ได้เล่นบ้าง พี่ว่าสำคัญมากเลย” (สรรัชย์ หนองตรุด, สัมภาษณ์)

“การได้เห็นรุ่นพี่เล่นในวงใหญ่ แต่งตัวเท่ ๆ ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพ พี่ว่าจะเป็น แรงบันดาลใจให้เด็กหลาย ๆ คน continue เรื่องพวกนี้ไป” (นพรัตน์ มุณีรัตน์, สัมภาษณ์)

1.2 การสร้างระเบียบวินัย

กลุ่มผู้ชมเห็นว่า ออร์เคสตราเปรียบเหมือนกับสังคมซึ่งจะสอนให้เยาวชนรู้จักระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเอง และต่อส่วนรวม

“วงออร์เคสตราคือสังคมหนึ่ง มีหลายเครื่อง ออร์เคสตรามีโครงสร้างที่กำหนดบทบาทหน้าที่ เด็กจะเข้าใจบทบาทหน้าที่ กฎระเบียบ และความรับผิดชอบ ทั้งต่อตัวเอง และต่อเพื่อนร่วมวง ที่สำคัญคือต้องรู้จักฟังกัน เพลงที่เล่นออกมาจะสะท้อนว่าเด็กวงนี้มีระเบียบไหม จะเล่นให้เพราะ ต้องอาศัยการประสานที่สอดคล้องกัน” (ชนิษฐา สุขสง, สัมภาษณ์)

“วินัยส่วนตัวแต่ละคนอาจจะไม่เท่ากัน แต่วินัยส่วนรวมสำคัญมาก การเล่นเป็นวงจะช่วย กล่อมเกลาให้ได้รู้บทบาทหน้าที่ คนไหนต้องตั้ง คนประสานต้องเบา เป็นทักษะทางสังคมในการ อยู่ร่วมกัน ต้องผ่านความเงี้ยวของแต่ละคนแล้วเล่นเพลงให้จบพร้อมกัน เพลงหนึ่งเพลงตอนเล่น ไม่เกินนาที แต่ต้องใช้เวลาซ้อมร่วมกันเป็นเดือนเป็นปี ทำให้ได้รู้จักคนอื่นนอกจากตัวเอง” (สรรัชย์ หนองตรุด, สัมภาษณ์)

1.3 การพัฒนาด้านจิตใจ

กลุ่มผู้ชมเห็นว่า วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ช่วยเบี่ยงเบนความรู้สึกของ เยาวชนจากเหตุการณ์ความรุนแรง เป็นกิจกรรมที่สร้างความอ่อนโยนให้เยาวชน

“เรียกว่าเป็นการเบี่ยงเบนความรู้สึก แทนที่ชีวิตประจำวันจะเครียดว่าจะเกิดระเบิดตรงไหน จะมีคนโดนระเบิด โดนยิงหรือเปล่า จะเป็นญาติฉันไหม มันก็เป็นการสร้างสิ่งอื่นขึ้นมาทดแทนในใจ เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ เสริมความสุขให้กับคน แทนการพะวงกับความรุนแรง ช่วยลด ความเครียดได้” (สวรรยา จาริมิตร, สัมภาษณ์)

“อย่างน้อยให้เด็กตื่นมาแล้วไม่ได้ยินแต่เสียงระเบิด แต่มีอะไรที่จรรโลงใจ ดนตรีสอนให้คนอ่อนโยนลง คนที่แข่งกระด้างเล่นดนตรีไม่ได้ มันพัฒนาทางจิตใจอยู่แล้ว” (ขนิษฐา สุขสง, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับผู้ปกครองที่เห็นว่า ดนตรีทำให้เยาวชนมีความสุขและผ่อนคลายท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น

“ยังไงเราก็ต้องอยู่ที่ยะลาต่อ ดนตรีทำให้เด็ก ๆ มีความสุข เวลาเขาเล่นดนตรีเขาจะไม่ซีเรียสกับเรื่องเหตุการณ์ บางทีซ้อมอยู่ มีข่าวระเบิดบ้าง เผาบ้าง เขาก็บอกไม่เป็นไร อยู่ที่วงเขาปลอดภัย แม่สังเกตุเด็กในวง จะอารมณ์ดี EQ ดี มนุษย์สัมพันธ์กับครู กับผู้ปกครองดี” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ชีวิตประจำวันเปลี่ยนไป เราไม่สามารถพาลูกไป relax ได้มากนัก หลัง ๆ เริ่มชิน เรากลับมาคิดว่า ถ้าเอาแต่กลัวคงไม่ได้ทำอะไร เราต้องเสี่ยงกับมัน จะอดอยู่แต่ในบ้านก็ไม่ไหว พามาอยู่ในวง หนึ่งคือเรามีความปลอดภัย สองคือได้ความรู้” (ปาติกา พฤษชาติพิทักษ์, สัมภาษณ์)

ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเยาวชนจากสถาบันรามจิตติเห็นว่า วงออร์เคสตราเป็นพื้นที่ที่สร้างความสุขให้กับเยาวชนด้วยการสร้างตัวตนจากกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบ

“เด็กยุคนี้ไม่ได้โตมาเพื่ออยู่ในกรอบ แต่พอจะอยู่นอกกรอบก็ไม่มีที่ยืน บางคนบอกว่า เด็กชอบไปแหล่งมั่วสุม ก็เพราะมันเป็นพื้นที่ที่เขาเป็นตัวตน เขาไม่ได้สนใจว่าถูกหรือผิด แต่มันเป็นพื้นที่ที่เขามีความสุข ถ้าคนข้างนอกมองไม่ลึกก็จะบอกว่าไม่ดีแล้วผลักเขาออกจากสังคม มันก็ง่าย ถ้าจะมีคนมาหย่อนอุตมการณ์อะไรให้ เราต้องมีกิจกรรมหลาย ๆ แบบให้เด็กทำ ให้เขาหาที่ยืนให้ตัวเองได้ อย่างน้อยออร์เคสตราก็เป็นพื้นที่ที่เด็กได้ทำอะไรในสิ่งที่ตัวเองชอบ ทำให้เขารู้สึกว่าอยู่ในวงเขามีความสุข” (สรรัชชัย หนองตรุด, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ยังเห็นว่า กระบวนการกลุ่มเกลาจิตใจนี้ จะเป็นการสร้างเมล็ดพันธุ์ทางความคิด ซึ่งส่งผลให้ในอนาคตเยาวชนจะเติบโตขึ้นอย่างมีพลัง ในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดี

“ที่ว่ากระบวนการฝึกซ้อม การแสดง การได้มีโอกาสไปในที่ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะเป็น ความทรงจำที่ดี และวันหนึ่งถ้าเขาโต พี่เชื่อว่าความทรงจำดี ๆ เหล่านี้ บางทีมันจะกระตุ้นอะไรขึ้นมา แล้วจะก่อให้เกิดพลังบางอย่างในการที่เขาจะไปสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ พี่เชื่อในกระบวนการกลุ่มเกลา มันจะทำให้มีเมล็ดพันธุ์ทางความคิด” (นพรัตน์ มุณีรัตน์, สัมภาษณ์)

2. บทบาทการสร้างความสัมพันธ์

นักสันติวิธี มองว่า วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านความรุนแรง โดยใช้ดนตรีทำให้ความกลัวคลายลง ออร์เคสตรามีสถานะเป็นพื้นที่ปกติ

“ออร์เคสตราเป็นสัญลักษณ์ในการต่อต้านความรุนแรง เป็นปฏิบัติการทางสันติวิธีที่คนพยายามจะบอกว่า ชีวิตที่ปกติ ฉันมีพื้นที่ปกติ มีวงออร์เคสตราเป็นการต่อต้านความรุนแรงทั้งจากฝั่งรัฐ และฝั่งกระบวนการ ในพื้นที่ที่ความกลัวปกคลุม ออร์เคสตราทำให้ความกลัวคลายลง คนใช้ดนตรีเพื่อบอกว่า เราไม่เอาความรุนแรง” (ประทัพบจิตร นิละไพจิตร, สัมภาษณ์)

พื้นที่ของวงออร์เคสตรานับเป็นช่องทางการสื่อสารที่ทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ขึ้น ซึ่งการสื่อสารที่ดีจะช่วยป้องกันความรุนแรง และความสัมพันธ์ก็จะเป็นความหวังในการจัดการความขัดแย้ง

“คนทำงานด้านความขัดแย้งจะให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์เพราะถือว่ารากสุดของความขัดแย้งคือความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เราต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นและเป็นธรรมที่สุด ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นทุกวัน แต่ถ้ายังมีความสัมพันธ์อยู่ก็ยังมีหวัง การสร้างความสัมพันธ์ต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารแบบ cross ทั่วไปหมด ให้เป็น interaction และมี flow มากที่สุด

เพราะจะเป็นการถักทอความสัมพันธ์ทั้งแนบราบและแนบตั้ง พื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการป้องกันความรุนแรงคือมีการสื่อสารที่ดี ออร์เคสตร้ากำลังทำหน้าที่ตรงนั้นอยู่” (ประทัพบจิตร นีละไพจิตร, สัมภาษณ์)

ผู้ชมวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่เคยร่วมดำเนินการก่อตั้งอุทยานการเรียนรู้ TK Park ที่จังหวัดยะลา ให้ความเห็นว่า วงออร์เคสตร้าเป็นพื้นที่ที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์พลังบวก โดยใช้สุนทรียะทางดนตรี

“สมมติเรามองวงออร์เคสตร้าเป็นพื้นที่หนึ่ง มันเป็นพื้นที่ที่ปล่อยพลังบวก พลังสร้างสรรค์ออกมา ออร์เคสตร้าเป็นพื้นที่ปลอดภัย เพราะมันถูกใช้ร่วมกันทั้งไทยพุทธไทยมุสลิม แล้วมีความสุขกับมัน ตรงนี้เหมือนโอเอซิสของคนยะลา คล้ายกับ TK Park เป็นวิธีการแก้ปัญหาความรุนแรง โดยใช้วัฒนธรรม ใช้สุนทรียะของดนตรีเข้ามากลมกลืน” (นพรัตน์ มุณีรัตน์, สัมภาษณ์)

2.1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน

ผู้ชมวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาเห็นว่า บทบาทของวงออร์เคสตร้าคือการสร้างความสัมพันธ์ให้กับเยาวชน โดยเห็นว่าในอนาคต ความสัมพันธ์นี้จะทำให้เกิดเครือข่าย และความสัมพันธ์จะทำให้เยาวชนลุกคิด หากต้องทำร้ายกัน

“บทบาทของดนตรีคือการทำให้คนมาทำอะไรพร้อมกันได้ ถ้าอยู่เฉย ๆ จะให้คนมารักกัน มันเป็นไปได้ ตรงนี้ดนตรีเป็นเครื่องมือ ให้คนได้คุยกัน แลกเปลี่ยนทัศนคติกันเป็นภาพเชิงบวก” (ณิชา โชคพิทักษ์กุล, สัมภาษณ์)

“ดนตรีทำให้การเป็นเพื่อนกันง่ายขึ้นอยู่แล้ว เด็กมาอยู่ในวง มาทำอะไรร่วมกัน เขาอาจโตไปเป็นอะไรของตัวเองต่างคนต่างฐานะหน้าที่กัน แต่ยังเป็นเพื่อนกันก็จะเกิดเครือข่าย พี่ว่าในเด็ก การเป็นเพื่อนกันสำคัญที่สุด” (สรรัชช์ หนองตรุด, สัมภาษณ์)

“ในระยะยาว สมมติเด็กคนหนึ่งโตไป แล้วต้องตกไปอยู่ในกลุ่มที่ปลุกปั่น พี่ว่ากิจกรรมนี้จะช่วยสำหรับเด็กที่เคยดี เคยเป็นเพื่อนมาก่อน ถ้าวันหนึ่งเขาต้องมาทำร้ายเพื่อนของเขาเอง พี่ว่าเขาต้องถูกคิดขึ้นมาบ้าง มันต้องมีอะไรที่ทำให้เขาคิดถึงความสัมพันธ์” (เกศราพร พรหมนิมิตกุล, สัมภาษณ์)

ความสัมพันธ์ของเยาวชนสะท้อนให้ผู้ชมเห็นได้จากความสามัคคีในการแสดงคอนเสิร์ตที่ต้องทำงานร่วมกัน และยังแสดงให้เห็นถึงความภูมิใจในความสำเร็จร่วมกันอีกด้วย

“เด็กต้องใช้ความสามัคคีอย่างมาก ไม่ใช่คนหนึ่งเร็ว คนหนึ่งช้า ต้องพร้อมกัน การรวมกันเหมือนกับหัวใจทุกคนเต้นพร้อม ๆ กัน เหมือนการเล่นกีฬาเป็นทีม การแสดงของเขาทำให้เห็นว่ามันเป็นการสื่อสารที่มากกว่าเพลง เป็นการที่เยาวชนทำงานร่วมกัน ใช้เวลาร่วมกัน ก่อนแสดงเราจะเห็นความทุ่มเท มุ่งมั่น เป็นความรู้สึกว่าต้องทำให้ดี พอแสดงเสร็จ ก็เห็นความภูมิใจในตัวเอง และมีมิตรภาพ ตอนที่เขาถ่ายรูปด้วยกัน มันเป็นความภูมิใจ เป็นสำนึกร่วมเป็นความสำเร็จของทีม” (ณิชชา โชคพิทักษ์กุล, สัมภาษณ์)

2.2 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา

ผู้ปกครองของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครเล่าว่า เด็กมีความเข้าใจเพื่อนต่างศาสนามากขึ้นเมื่อเข้าร่วมวงออร์เคสตรา

“ตอนที่เกิดเรื่องน้องค่อนข้างแอนตี้อิสลาม เราก็อธิบายให้เขาฟังว่า มีทั้งดีและไม่ดี คนที่ทำแค่คนส่วนน้อย ไม่ใช่คนส่วนใหญ่ แต่บางที่เขาฟังคนรอบข้างพูด เขารับมา แล้วก็มองอิสลามอีกแง่หนึ่ง ก็อยากให้น้องเข้าใจ อยากให้ปรับตัวกับตรงนี้ พอมาอยู่ในวงแล้วก็รู้สึกว่าเขาโอเคขึ้น มีเพื่อนทั้งไทยและอิสลาม” (ปาติกา พฤกษาพิทักษ์, สัมภาษณ์)

ผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เห็นว่า วงออร์เคสตราเป็นกิจกรรมที่เยาวชนได้ทำร่วมกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความสมานฉันท์ และลดความรู้สึกแตกแยกในสังคม

“เมื่อก่อนเด็กพุทธกับเด็กมุสลิมอยู่โรงเรียนเดียวกัน ทำกิจกรรมร่วมกันอยู่แล้ว แต่พอมีเหตุการณ์ขึ้นคนก็เริ่มมีความคิดแยกว่า เธอเป็นพุทธ ฉันเป็นมุสลิม การมีวงนี้ในช่วงนี้ก็เป็นสิ่งดี เพราะเป็นการเอาเด็กพุทธเด็กมุสลิมมาทำกิจกรรมร่วมกัน มาอยู่วงเดียวกัน ต้องเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้รู้สึกลดความแตกแยก ความขัดแย้งในสังคม ลดความรู้สึกว่าฉันเป็นพุทธ เธอเป็นมุสลิม” (สวรรยา จาริมิตร, สัมภาษณ์)

“พีคิดว่าการศึกษาที่เด็กจะมารวมเป็นวงได้คงต้องใช้เวลาพอสมควร ต้องฝึกซ้อมคลุกคลี อยู่ด้วยกัน มาแชร์กัน สำหรับคนที่ต้องการความสมานฉันท์ก็จะมองว่า กิจกรรมนี้ช่วยสร้างความสมานฉันท์ได้ เพราะทำให้คนได้มารู้จักมาอยู่ร่วมกัน ละลายพฤติกรรมเด็กไทยพุทธมุสลิม” (เกศราพร พรหมนิมิตกุล, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับกับนักสันติวิธีที่เห็นว่า เหตุการณ์ความรุนแรงทำให้พื้นที่สื่อสารหดแคบลง และเกิดความไม่ไว้วางใจกัน วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเปรียบเหมือนพื้นที่ที่ทำให้เยาวชนกลับมารู้จักและลดความหวาดระแวงต่อกัน

“เหตุการณ์ความรุนแรงทำให้พื้นที่การสื่อสารหดแคบลง ความไม่ไว้วางใจกันไม่มี แนวโน้มคือ คนรุ่นต่อไปไม่รู้จักรัน มลายูก็มีแต่เพื่อนมลายู คนพุทธก็แยกไป ไม่เข้าใจกัน ออร์เคสตราในสังคม พหุวัฒนธรรม มันเป็นพื้นที่ที่คนต่างวัฒนธรรมเข้ามารู้จักกัน สมมติว่าเด็กแต่ละคนในวงอยู่ในโรงเรียนที่แยกจากกัน แต่พอเข้ามาอยู่ในวงก็ได้มารู้จักกัน พื้นที่ของออร์เคสตราทำให้เกิดการ reconcile คนที่เคยกินแหนงแคลงใจกันกลับมาดีกัน” (ประทีบจิตร นีละไพจิตร, สัมภาษณ์)

ไม่เพียงแต่การรู้จักกัน แต่วงออร์เคสตรายังเปิดโอกาสให้เยาวชนใช้ชีวิตร่วมกัน ซึ่งการใช้ชีวิตร่วมกันจะทำให้เยาวชนต่างศาสนาเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างและยอมรับกันมากขึ้น

“วงออร์เคสตราทำให้เด็กพุทธเข้าใจมุสลิมมากขึ้น ถ้าแค่เห็นหน้ากันก็จะรู้ว่ามุสลิมไม่กินหมู แต่การอยู่ด้วยกัน เขาก็จะรู้ว่าไปบางอย่างก็ไม่กิน ถ้าไม่ได้ถูกเชือดแบบอิสลาม” (ประทัບจิตร นีละไพจิตร, สัมภาษณ์)

“วงเป็นพื้นที่ให้เด็กพยายามทำความเข้าใจกันและกัน เด็กจะเรียนรู้กันเองจากการอยู่ร่วมกันว่าเพื่อนต้องไปละหมาด เพื่อนไม่กินหมู ไม่เล่นหมา พอคุยกันก็จะเกิดการเรียนรู้ที่ไม่ใช่แค่เรียนดนตรี แต่ได้ใช้ชีวิตร่วมกัน มากกรุงเทพฯ เข้าค่าย เพื่อนพุทธมุสลิมได้เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พี่เชื่อว่าถ้าเรามีเพื่อนเป็นมุสลิมตั้งแต่เด็ก เราจะรู้สึกไม่ตี หรือมองว่ามุสลิมเป็นสิ่งแปลก เราจะรู้ว่าความเชื่อไม่มีใครผิดถูก เป็นการยอมรับความต่างของเขาและเรา” (ชนิษฐา สุขสง, สัมภาษณ์)

“เด็กจะได้เรียนรู้เรื่องความต่าง พอมาอยู่ร่วมกัน เด็กพุทธก็จะเห็นว่ามุสลิมมีวิถีของเขา พุทธสวดมนต์ไหว้พระ มุสลิมก็มีละหมาด การอยู่ร่วมกันทำให้รู้ธรรมเนียมของแต่ละศาสนา อิสลามต้องยอมรับว่า พุทธสวดมนต์ พุทธก็ต้องยอมรับว่าอิสลามละหมาด เพื่อให้เราอยู่ร่วมกันได้” (สวรรยา จารีมิตร, สัมภาษณ์)

2.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง

กลุ่มผู้ชมมองว่าวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเป็นพื้นที่ที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองชาวพุทธและมุสลิม ทั้งจากการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การชมคอนเสิร์ต และการรับฟังบทเพลงที่สร้างความรู้สึกร่วม

“ออร์เคสตราสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ไทยพุทธมุสลิม ความเกาะเกี่ยวทางสังคมไม่ใช่แค่พวกเดียวกันคุยกัน แต่การเกาะเกี่ยวทางสังคมดูว่ามีการปฏิสัมพันธ์ข้ามกลุ่มหรือเปล่า” (ประทับจิตร นีละไพจิตร, สัมภาษณ์)

“วงออร์เคสตราเป็นพื้นที่ใหม่ในบริบทความขัดแย้ง แต่ก่อนพื้นที่แบบนี้ในการไปร่วมงานเทศกาลกัน แต่ตอนหลังมันหายไป การเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองมาชม ก็ทำให้เขาได้คุย ได้สื่อสาร

ได้แชร์กัน ทั้งไทยพุทธมุสลิม เป็นพื้นที่ที่ทำให้คนกลับมาคุยกันในบรรยากาศสบาย ๆ ทำให้คนกล้าเข้ามาร่วมมากขึ้น มาดูลูกซอมดนตรี มาดูคอนเสิร์ต และเพลงที่เล่นก็เสริมให้เกิดความรู้สึกร่วม” (ชนิษฐา สุขสง, สัมภาษณ์)

ผู้ปกครองเยาวชนในวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเล่าว่า การชมคอนเสิร์ตและการร่วมกันดูแลเยาวชนทำให้ผู้ปกครองได้พูดคุยและเกิดความสนิทกัน

“พอคอนเสิร์ตเลิก ผู้ปกครองก็จะมาคุยกัน เลย์รู้จักกันไปหมด ก่อนหน้านี้ เจอกันก็ไม่เคยคุยกัน มาสนิทกันตอนลูกอยู่วงออร์เคสตรา เวลาลูกไปเข้าค่าย เราก็จะมาคุยกัน ยิ่งถ้าเป็นเด็กเล็กไปไหนเองไม่ได้ ขาดเหลืออะไรก็จะฝากส่งพัสดุกันไป” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“คุณแม่มีบ้านที่นครปฐม ถ้าไปเข้าค่ายที่มหาดลก็ต้องช่วยกันดูแล เหมือนเป็นลูก ๆ หมดทุกคน บางคนลืมของก็ฝากไปให้ ก็จะสนิทกันหมด” (ปาติกา พฤษชาพิทักษ์, สัมภาษณ์)

3. บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน

กลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเทศบาลนครยะลาเห็นว่า บทเพลงท้องถิ่นจะช่วยปลูกฝังความรู้สึกสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้กับเยาวชน

“เพลงที่เป็นเพลงถิ่น มันอธิบายและสื่อความเป็นยะลาได้ดีที่สุด เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกผ่านเพลง เล่นเพลงยะลาที่ต้องรู้สึกรักยะลา อาจารย์ก็จะเล่าที่มาที่ไปให้เด็กรู้สึกร่วม เด็กก็เล่นด้วยความภูมิใจเพราะเขาเป็นคนยะลา” (ชนิษฐา สุขสง, สัมภาษณ์)

“เด็กเป็นวัยที่สอนอะไรก็ได้ อะไรใส่หัวมา เขาก็จะเมมไว้อย่างนั้น เขาฟังทุกวันว่ายะลาดีของดี ดนตรีบอกเนื้อเพลงเล่า เขาก็ภูมิใจไปเอง โตขึ้นเขาอาจเห็นโลกอีกแบบหนึ่ง แต่สุดท้ายอะไรที่อยู่ในฐานสมองเดิม เขาก็รักท้องถิ่นโดยธรรมชาติอยู่แล้ว” (สรรัชย์ หนองตรุด, สัมภาษณ์)

เช่นเดียวกับผู้ปกครองที่เล่าว่า บทเพลงท้องถิ่นจะช่วยปลูกฝังให้เยาวชนภูมิใจในบ้านเกิดมากขึ้น

“เด็กรุ่นนี้อาจไม่ผูกพันกับบ้านมากเท่ากับสมัยก่อน เพราะเราเติบโตจากตรงนี้ แต่เด็กพอเริ่มโตก็ไปเรียนที่อื่น น้องยังพูดได้ไม่ได้เลย แม่วางก็ช่วยได้ส่วนหนึ่งนะ พวกเพลงเก่า ๆ พอเขาได้ยิน อย่างโกตาบารู ก็เป็นศิลปะพื้นบ้านของเราที่จะช่วยปลูกฝังเขา” (ปาติกา พุกษาพิทักษ์, สัมภาษณ์)

“วงเอาเพลงเก่า ๆ อย่างเสน่ห์ยะลา โกตาบารูมาเล่น เขาก็จะรู้จักเพลงพื้นบ้าน เวลาเขาไปเล่นดนตรีที่อื่น คนก็จะขอขอให้เล่นเพลงพื้นเมืองของยะลาให้ฟัง เขาก็ภูมิใจ” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาทำให้เยาวชนรู้สึกผูกพันกับวง และต้องการตอบแทนเมื่อมีโอกาส

“วงเป็นของมีค่าสำหรับเขา เขาไม่เคยบอกว่า ย้ายไปอยู่ที่อื่นกันไหม เขามีความสุขที่จะได้ไปอยู่กับครู ไปเจอเพื่อน เขาผูกพัน จะคอยช่วยเหลือกันเหมือนพี่น้อง ไม่ว่าจะไทยพุทธมุสลิมก็อยู่กันได้ มีรุ่นน้องเห็นเขาเล่นแล้วอยากเข้ามา เขาก็บอกว่ามาเลยจะช่วยดูให้ ส่วนตัวเขาพอเห็นพี่ ๆ กลับมา เขาก็คิดว่า ถ้าเรียนจบแล้วก็อยากกลับมาช่วยวง ช่วยบ้านบ้าง” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“ตอนนี้้องเรียนหนักขึ้น ก็จะร่วมกิจกรรมเฉพาะที่จำเป็น แต่ไม่ได้มาซ้อมเป็นประจำแล้ว แม่จะประสานกับเจ้าหน้าที่ที่คุมวง ถ้ามีอะไรก็มาช่วยได้ เพราะเราได้ความรู้จากตรงนี้ ก็เป็นโอกาสที่เราได้ตอบแทน” (ปาติกา พุกษาพิทักษ์, สัมภาษณ์)

ความผูกพันที่เกิดจากบทเพลง และจากกระบวนการฝึกซ้อมในวง ทำให้เยาวชนผูกพันกับแผ่นดินเกิด ผู้ปกครองสะท้อนความผูกพันนี้ว่า เยาวชนแต่งเพลงเกี่ยวกับยะลาขึ้นด้วยตนเอง

“เขาไปโครงการค่ายปั้นเรื่องเป็นเสียงเพลง แล้วต้องแต่งเพลง 1 เพลง เขาก็เลือกแต่งเกี่ยวกับยะลา มีคนถามว่าทำไมถึงแต่งเกี่ยวกับยะลา เขาบอกว่า ยะลาเป็นบ้านเขา เขาก็เริ่มจากหาข้อมูล เขียนเป็น mind map ว่ารู้อะไรเกี่ยวกับยะลาบ้าง จนเสร็จเป็นเพลงชื่อ ยะลาน่านอน” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

4. บทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาสร้างความสุขและความภูมิใจให้เกิดขึ้นกับผู้ชมในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ปกครอง ส่วนผู้ชมชาวยะลาที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ก็รู้สึกภูมิใจที่ได้เห็นความสามารถของเยาวชนเช่นเดียวกับผู้ชมชาวยะลาในพื้นที่ ส่วนกลุ่มผู้ชมต่างถิ่น การแสดงดนตรีของเยาวชนก็ช่วยลบภาพความรุนแรงของจังหวัดยะลา รวมทั้งได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ให้เกิดขึ้นอีกด้วย

4.1 กลุ่มผู้ชมที่เป็นคนยะลา

4.1.1 กลุ่มผู้ชมคนยะลาในพื้นที่

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาสร้างความสุขและความภาคภูมิใจให้กับผู้ชมในพื้นที่ โดยเฉพาะผู้ปกครองที่ได้เห็นการแสดงของเยาวชน

“ท่านนายกเป็นคนก้าวหน้า ใช้งบมาทำออร์เคสตราซึ่งเป็นความพิเศษ เพราะไม่น่าเชื่อว่า จะเกิดได้ในจังหวัดที่มีเหตุการณ์ไม่ดี และเดินมาไกลขนาดนี้ มันเป็นความสุข เป็นสีสัน เราจะรอคอนเสิร์ตเดือนธันวาคมทุกปี เหมือนเป็นธรรมเนียม คนยะลาก็มาดูกัน มีความสุขมาก” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

“คุณ้องเล่นคอนเสิร์ตครั้งแรก แม่ร้องไห้เลย คือคิดว่า จะเล่นได้หรือ น้องเพิ่งเข้าวงใหญ่ ต้องใช้เวลาไต่ระดับหลายปี เพื่อออกฉันทน์ บางคนในวงใหญ่ฝีมือตกก็ต้องคัดลงมา ปูย่าตายาย

ภูมิใจหมด ไม่คิดว่าเขาจะทำได้ เวลาน้องไปตลาด บางทีเราไม่รู้จักเขา แต่เขาเคยเห็นก็จะมาทักว่า อยู่ในวงออร์เคสตราใช้ไหม ทุกคนภูมิใจกับเด็ก ๆ หมด ไม่ว่าจะลูกใครเราก็ตีใจ” (เสาวลักษณ์ สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

4.1.2 กลุ่มผู้ชมคนยะลานอกพื้นที่

เช่นเดียวกับผู้ชมชาวยะลาในพื้นที่ ผู้ชมชาวยะลาที่อยู่ต่างถิ่นก็รู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของเยาวชนชาวยะลา และภูมิใจที่เยาวชนชาวยะลาได้รับโอกาสเช่นนี้

“ภูมิใจเด็กยะลานะ พี่ดูที่เขาให้สัมภาษณ์ในรายการคุณพระช่วย เด็กก็ดูน่ารักและมีความคิดดี เซอร์ไพรส์ที่มีวง ตอนแรกพี่เคยดูข่าว ดูรายการเกี่ยวกับวงนี้ ก็รู้สึกดีว่าเด็ก ๆ ได้มีโอกาสทำอะไรแบบนี้ เหมือนอย่างน้อยในพื้นที่ที่อันตรายก็ยังมีกิจกรรมที่ดีให้เด็ก ๆ เขาทำ” (เกศราพร พรหมนิมิตกุล, สัมภาษณ์)

“ภูมิใจที่เราได้รับโอกาส ได้ส่งเสริมให้เรามีโอกาสที่จะสร้างชื่อเสียงให้กับตัวเอง ให้กับจังหวัด เราภูมิใจและยินดีที่ได้เห็นว่ารุ่นน้องเรา หลานเราได้แสดงดนตรี” (สวรรยา จารีมิตร, สัมภาษณ์)

“ฟังแล้วร้องเลยคือเสน่ห์ยะลา ครั้งแรกที่มาจัดคอนเสิร์ตที่คิงพาวเวอร์ คนลูก คิดถึงบ้าน จะร้องไห้ เพลงเสน่ห์ยะลาอยู่เพลงท้าย ๆ มันถูกบิวท์มาเรื่อย ๆ ตั้งแต่ได้เห็นเด็กจนมาถึงเสน่ห์ยะลา เป็นความรู้สึกหลาย ๆ อย่างรวมกัน คือเด็กยะลาเก่ง ทำได้ ดีใจที่ได้เห็นอะไรแบบนี้กับบ้านเรา พี่รู้ว่ามีคนน้ำตาซึมเยอะ” (นพรัตน์ มุณีรัตน์, สัมภาษณ์)

4.2 กลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่คนยะลา

กลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลาเห็นว่า วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาจะช่วยสร้างความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับจังหวัดยะลาให้กับผู้ชมต่างถิ่น นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ได้อีกด้วย

“การสื่อสารกับคนภายนอกสำคัญ เพราะบางที่คนกรุงเทพฯจะมองว่า สามจังหวัดเป็นพวกแบ่งแยกดินแดน เพราะดูจากรัฐ จากสื่อกระแสหลักที่มองว่าคนพวกนี้เป็นพวกหัวรุนแรง ด้วยความที่ออร์เคสตราเป็นกึ่ง ๆ ระหว่างสากลและท้องถิ่น และถูกเอามาสื่อสารกับคนภายนอก มันเห็นร่องรอยอะไรบางอย่าง เช่น การมี connection กับมหิดลก็ไม่ธรรมดา มันคือการยกระดับสังคม” (ประทีปจิตร นีละไพจิตร, สัมภาษณ์)

“สำหรับพ้อยน้อยมันเป็นการโฆษณาจังหวัดยะลาว่าไม่ได้มีแต่ความรุนแรง เวลาเด็กให้สัมภาษณ์เขาก็จะพูดว่าไม่อยากให้เห็นว่ายะลามีแต่ระเบิด ยะลาวยังมีความสวยงามอยู่ เป็นการใช้ออร์เคสตราในการสื่อสารความเป็นยะลาว่ายะลาวยังสงบ ยังมีอะไรดี ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจกับคนภายนอกในการจะมองยะลาในมุมใหม่” (ชนิษฐา สุขสง, สัมภาษณ์)

“พี่ว่าสิ่งที่ดีที่สุดคือคนข้างนอกได้เห็นเด็กสามจังหวัด พอพูดถึงสามจังหวัด เราก็พูดถึงความไม่สงบ พูดถึงมุสลิม สงสัยว่าเขาจะหัวรุนแรงไหม อันนี้มันจะไปลบภาพที่เราเห็นผ่านสื่อที่เป็นมายาคติเดิม ๆ” (สรรัชชัย หนองตรุด, สัมภาษณ์)

“คนที่อื่นเลย ที่คิดว่าอาจไม่ถึงกับเปลี่ยนความคิด แต่คงทำให้เขาฉุกคิดและหันมามองว่ายะลาไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด เพราะเด็ก ๆ ก็ยังใช้ชีวิตปกติ ยังทำกิจกรรมร่วมกันได้” (เกศราพร พรหมนิมิตกุล, สัมภาษณ์)

ประเด็นที่ 3 วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลากับความยั่งยืนในอนาคต

ผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีความกังวลว่า หากกระแสตอบรับน้อยลง เมื่อเปลี่ยนผู้บริหารทางการเมืองจะทำให้วงออร์เคสตราต้องหยุดลง

“กิจกรรมต้องใช้การประชาสัมพันธ์ ถ้าไม่ได้รับการตอบรับจากสังคม หรือไม่ได้รับการสนับสนุนจากคนภายนอกเลย ก็มีสิทธิที่จะเลิกไปเพราะคนเราต้องการการเสริมแรง ถ้าเล่นแล้วผ่านคนพูดถึงน้องลง พอเปลี่ยนข้าราชการเมือง เขาคิดว่าไม่สำคัญ ไม่เป็นการประชาสัมพันธ์ระยะยาวแล้ว เขาก็อาจจะไม่ทำต่อ” (เกศราพร พรหมนิมิตกุล, สัมภาษณ์)

“เราต้องพูดอยู่บนฐานความจริงว่า มันเกิดเพราะ policy ถ้าไม่มีงบประมาณสนับสนุนก็ลำบาก ถ้าคนที่เข้ามาแล้ววิคิดประมาณนายกอากี่ไม่นานมีปัญหา สิ่งที่ดีก็ continue ต่อไป พี่ว่าจะไปได้อีกไกลนะ เพราะมันก็สะสมฐานเด็กไปเรื่อย ๆ มันไม่มีอะไรเสีย เขาอุทิศส่ำทำไว้ดีแล้วไปทิ้งทำไมทั้งนี้ทั้งคนนั้นนี่” (นพรัตน์ มุณีรัตน์, สัมภาษณ์)

นิติตคณะรัฐศาสตร์เห็นว่า สิ่งที่จะช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับวงได้ คือการผลักดันให้วงออร์เคสตราเข้าสู่ระบบของภาครัฐ เพื่อให้เกิดงบประมาณสนับสนุน รวมทั้งต้องมีการจัดตั้งสถาบัน เช่น สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง เพื่อเป็นการค้ำยันเสถียรภาพ

“ถ้ามองภาพใหญ่ในเชิงนโยบาย วงนี้เป็นแนวทางที่น่าสนใจรัฐควรใช้นโยบายด้านนี้มากขึ้น ถ้าย้อนกลับไปดูการจัดการความขัดแย้งก็ใช้แบบนี้ เช่น คอมมิวนิสต์ได้ก็ใช้หนังตะลุง ออร์เคสตรา ใช้เงินสูงมาก พี่เรียนรัฐศาสตร์ พี่ว่าต้องผลักดันให้มันขึ้นไปในระบบ เป็นนโยบาย ให้งบลงมา” (ชนิษฐา สุขสง, สัมภาษณ์)

“ออร์เคสตราต้องการการช่วยเหลือเยอะ แต่ภาพลักษณ์มันยังเหมือนเป็นของเทศบาล ต้องสร้างความเป็นเจ้าของร่วมให้มากขึ้น ต้องมีกองทุน หลังจากมีออร์เคสตราก็ต้องมีสถาบัน เกิดการดึงเครือข่ายกัน รู้ว่าจะช่วยยังไง ช่วยทางไหน เช่น สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง

มองในเชิงสถาบันมันเป็นตัวค้ำ หรือตั้งเด็กจังหวัดอื่นมาเล่นเพื่อยกระดับวง ถ้าชาวบ้านยอมรับว่าเป็นผลงานชิ้นโบว์แดงก็ไม่มีใครกล้าล้ม” (ชนิษฐา สุขสง, สัมภาษณ์)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

นายกเทศมนตรีนครยะลา มีนโยบายจัดตั้งวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 โดยได้ปรึกษากับรองศาสตราจารย์ ดร. สุกรี เจริญสุข ผู้อำนวยการวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และกิตติรัตน์ ณ ระนอง อธิการบดี สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นเทศบาลนครยะลาจึงส่งครูสอนดนตรีของโรงเรียนในจังหวัดยะลาเข้าอบรมเกี่ยวกับการฝึกสอนวงออร์เคสตรา ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และได้จัดซื้อเครื่องดนตรี จำนวน 109 ชิ้น แบ่งเป็น เครื่องสาย เครื่องเป่า และเครื่องตี รวมเป็นเงินกว่า 4,000,000 บาท โดยประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีอำนาจต่อรองในการต่อรองราคาเครื่องดนตรีสูงเพื่อร่วมจัดซื้อทำให้ประหยัดงบประมาณลง ทั้งนี้ ผู้บริหารเทศบาลนครยะลาได้เชิญผู้ฝึกสอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดยะลา สงขลา และพัทลุงมาเป็นผู้อำนวยการ และผู้ฝึกซ้อมให้กับเยาวชน

ต่อมาคือการสร้างความร่วมมือกับประชาชน ความท้าทายประการหนึ่งของวงออร์เคสตราที่จะก่อตั้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนก็คือประเด็นเรื่องศาสนาที่ยังอยู่ท่ามกลางการถกเถียง อย่างไรก็ตาม ผู้ริเริ่มเห็นว่าควรเคารพและให้เกียรติกับความคิดของแต่ละฝ่าย ถึงแม้ว่าสังคมจะไม่เห็นด้วยทั้งหมด แต่ในระยะแรกก็อาศัยความร่วมมือจากผู้เห็นด้วยกับวิธีการที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการยุติความรุนแรงแล้วจึงขยายแนวร่วมออกไป ครั้งแรกของการเปิดตัววงออร์เคสตรา ผู้ริเริ่มได้จัดนิทรรศการเครื่องดนตรีเพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสรับรู้กระบวนการตั้งแต่ต้น และเพื่อให้ผู้ปกครองและเยาวชนรู้จักกับเครื่องดนตรีในวงออร์เคสตรา และมีการแสดงตัวอย่างด้วยวง String Quartet จากนั้นจึงเปิดรับสมัครโดยการประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียนต่าง ๆ ด้วยการแจกใบปลิว และ

เมื่อมีเยาวชนรุ่นแรกแล้ว ก็ใช้การเปิดแสดงตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่เยาวชนศึกษาอยู่พร้อมแจกใบสมัคร เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้เพื่อนและรุ่นน้องในโรงเรียนสนใจเข้าร่วมวง การเปิดรับสมัครมีขึ้นปีละ 1 ครั้ง เพื่อทดแทนสมาชิกที่ออกจากวงซึ่งเปิดโอกาสให้เยาวชนอายุ 7-15 ปี ที่สนใจเข้าร่วม โดยไม่ปิดกั้นทั้งเรื่องเพศ ศาสนา และความรู้พื้นฐานทางดนตรี ส่วนการเลือกเครื่องดนตรีจะดูจากความเหมาะสมด้านสรีระ ทั้งนี้ก็ได้พิจารณาประกอบกับความสนใจของเยาวชน อย่างไรก็ตาม เยาวชนมักจะเลือกสมัครในตำแหน่งไวโอลินเพราะเป็นที่รู้จักมากที่สุด แต่ผู้ฝึกซ้อมก็ได้อธิบายให้ฟังว่า วงออร์เคสตราที่สมบูรณ์เกิดจากเครื่องดนตรีหลายชิ้นที่สอดประสานกันและได้บรรเลงสาธิตเป็นตัวอย่างให้เยาวชนชม เพื่อให้เยาวชนเห็นคุณค่าในเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลามีสมาชิกประมาณ 140 คน เริ่มฝึกซ้อมตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 โดยจะฝึกซ้อมในวันเสาร์เต็มวันและอาทิตย์ครึ่งวัน ณ ห้องซ้อมดนตรีในอาคารพระเศวตสุรคชาธาร (สนามโรงพิธีช้างเผือก) จนกระทั่งสามารถเปิดการแสดงดนตรีเต็มรูปแบบครั้งแรกได้ในคอนเสิร์ตเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งนายกเทศมนตรีได้กำหนดให้มีการแสดงคอนเสิร์ตเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ ในกระบวนการฝึกซ้อมของวงยังมีการเข้าค่ายดนตรีในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนในเดือนเมษายน - พฤษภาคมของทุกปี ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งนับเป็นสถาบันทางดนตรีที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ และเป็นสถานที่เดียวกันกับที่ใช้ถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง Season Change เพราะอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย ซึ่งมีตัวเองเป็นนักเรียนดนตรีคลาสสิก การเข้าค่ายฝึกซ้อมจึงเป็นทั้งการเก็บเกี่ยวประสบการณ์และการสร้างความประทับใจซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เยาวชนมุ่งมั่นฝึกซ้อมดนตรีมากยิ่งขึ้น วงออร์เคสตร้ามียังงบประมาณดำเนินการหลักในแต่ละปีจากงบของเทศบาล โดยในปี พ.ศ. 2558 มียังงบประมาณทั้งสิ้น 5,500,000 บาท ซึ่งจะมีการเบิกจ่ายรายเดือนตามกิจกรรมที่ได้ดำเนินการในเดือนนั้น ๆ นอกจากนี้ วงออร์เคสตร้ายังมีงบประมาณจากการเปิดแสดงในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดจะนำเข้ากองทุนคอนเสิร์ตออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ที่ใช้สำหรับเป็นทุนการศึกษาให้เยาวชนที่เข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรีและมีฐานะยากจน

วงออร์เคสตราได้เปิดการแสดงดนตรีในหลากหลายสถานที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น การร่วมแสดงคอนเสิร์ตในงาน รักเมืองไทย เดินหน้าประเทศไทย ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบ

รัฐบาล, การร่วมแสดงที่รัฐปีนัง, การร่วมแสดงที่ประเทศสิงคโปร์ และการแสดงเฉพาะพระพักตร์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาแตกต่าง จากวงออร์เคสตราทั่วไปคือมีการบรรเลงเพลงประเภทอื่น ๆ ผสมผสานกับเพลงคลาสสิก เช่น เพลง พื้นบ้าน ทำให้เข้าถึงผู้ชมได้หลากหลายขึ้น ทั้งนี้บทเพลงท้องถิ่นยังสะท้อนให้เห็นถึงความ หลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น บทเพลงที่มีกลิ่นอายของมุสลิมอย่าง Bengawan solo กลุ่มผู้ริเริ่ม เห็นว่า การเปิดแสดงนอกพื้นที่จังหวัดยะลาจะช่วยลบภาพความรุนแรง และหากในอนาคตหากภาค รัฐหรือหน่วยงานส่วนกลางให้การสนับสนุน เช่น เยาวชนมีโอกาสเปิดแสดงในการประชุมอาเซียนก็จะ เป็นการส่งนัยยะต่าง ๆ ทั้งเรื่องการแก้ปัญหาภาคใต้ ประเด็นการเมืองระหว่างประเทศและ สร้างกำลังใจให้เยาวชนในสามจังหวัด สำหรับความยั่งยืนในอนาคตเทศบาลนครยะลาได้กำหนดให้มี แผนการแสดงคอนเสิร์ตของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในจังหวัดอย่างน้อย 2 ครั้ง/ปี นอกพื้นที่อย่างน้อย 6 ครั้ง/ปี และยังมีความตั้งใจจะเปิดโรงเรียนดนตรีเพื่อรองรับเยาวชนที่จะ เข้าร่วมเพื่อสานต่อและยกระดับวงต่อไป

ส่วนที่ 2 มุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่มวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อการใช้ง
ออร์เคสตราเพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้เยาวชนมีสำนึกรักแผ่นดินเกิด

ประเด็นที่ 1 บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

1. บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน

กลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่าบทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชนหมายถึงการเปิดโอกาสทางดนตรีซึ่ง ทำให้เยาวชนที่เป็นสมาชิกในวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้สัมผัสกับความเป็นสากล มี โอกาสเปิดแสดงดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยโอกาสทางดนตรีของเยาวชนจะนำไปสู่ เส้นทางอาชีพในอนาคตซึ่งจะเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนคนอื่น ๆ ต่อไป

อีกด้านหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพเยาวชนคือการสร้างระเบียบวินัยด้วยกระบวนการฝึกซ้อม และการเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมจากสิ่งแวดล้อมที่ได้เห็นเมื่อมีโอกาสเปิดแสดงดนตรีในสถานที่ต่าง ๆ นอกจากนี้บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชนยังรวมไปถึงการพัฒนาทางด้านจิตใจ ซึ่งสุนทรียะทางดนตรีจะช่วยกล่อมเกลาจิตใจเยาวชน และการเข้าร่วมวงออร์เคสตราเยาวชนยังทำให้เยาวชนรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองอีกด้วย

2. บทบาทการสร้างความสัมพันธ์

กลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่าวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน โดยวงออร์เคสตราเป็นกิจกรรมที่เยาวชนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน ยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการฝึกซ้อมและการใช้ชีวิตร่วมกันจะทำให้เยาวชนรู้จักการดูแลช่วยเหลือกันและช่วยสร้างความสามัคคีในหมู่เยาวชน เยาวชนจะได้เรียนรู้ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น และยังเป็นพื้นที่ที่สร้างความกลมกลืนให้กับเยาวชนต่างศาสนา ไม่เพียงเท่านั้น บทบาทการสร้างความสัมพันธ์ยังขยายต่อไปถึงกลุ่มผู้ปกครองซึ่งเกิดจากการพูดคุย และช่วยเหลือดูแลบุตรหลานร่วมกัน

3. บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน

การสร้างความรู้สึกรักสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากบทเพลงท้องถิ่นที่ใช้ในการฝึกซ้อมและการแสดงเพื่อให้เยาวชนได้เห็นและซึมซับถึงคุณค่าก่อนจะถ่ายทอดออกมาผ่านการแสดง นอกจากนี้ ความรู้สึกสำนึกรักแผ่นดินเกิดยังเกิดจากความผูกพันของเยาวชนกับวงออร์เคสตรา ซึ่งความผูกพันกับวงจะนำไปสู่ความผูกพันกับท้องถิ่น

4. บทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม

สำหรับผู้ชมที่เป็นคนยะลา บทเพลงท้องถิ่นทำให้วงออร์เคสตราใกล้ชิดกับผู้ชมมากขึ้นเพราะความคุ้นเคย วงออร์เคสตราสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจให้กับผู้ชมในจังหวัดยะลาด้วยผลงานการเปิดแสดงและการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนซึ่งแสดงถึงความศรัทธาของจังหวัด โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ปกครอง

ที่รู้สึกภาคภูมิใจที่บุตรหลานได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของวง สำหรับคนยะลาในพื้นที่ บทเพลงท้องถิ่น ทำให้พวกเขาหวงรักถึงบ้านเกิด และนำไปสู่การส่งความช่วยเหลือกลับมายังจังหวัดยะลา ส่วนผู้ชมที่ไม่ใช่คนยะลา กลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่าวงออร์เคสตราเยาวชนยะลาเป็นการสื่อสารให้ผู้ชมต่างถิ่น มีความรู้สึกในทางที่ดีต่อจังหวัดยะลาและยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นอีกด้วย

ประเด็นที่ 2 วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลากับความยั่งยืนในอนาคต

กลุ่มผู้ริเริ่มมีความกังวลเกี่ยวกับความยั่งยืนว่าขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริหารในอนาคต เนื่องจากวงออร์เคสตราต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ริเริ่มเชื่อว่า ความภาคภูมิใจของชาวยะลาที่มีต่อวงออร์เคสตราจะส่งผลให้ผู้บริหารในอนาคตต้องฟังเสียงของประชาชน นอกจากนี้ ความหวังของความยั่งยืนอีกประการหนึ่งก็คือการกลับมาสานต่อการดำเนินงานของวงออร์เคสตรา โดยเยาวชนที่เข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรี

ส่วนที่ 3 มุมมองของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

ประเด็นที่ 1 มุมมองของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด

สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลามีมุมมองที่ดีต่อจังหวัดยะลาโดยเห็นว่า จังหวัดยะลาเป็นเมืองสงบ สะอาด และมีผังเมืองที่ดี และต้องการให้ยะลากลับมาสงบสุขอีกครั้ง ส่วนการสำนึกรักแผ่นดินเกิดนั้น สมาชิกวงออร์เคสตราเห็นว่าการสำนึกรักแผ่นดินเกิดคือการตอบแทน และความต้องการในการพัฒนาแผ่นดินเกิดของตน

ประเด็นที่ 2 บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

1. บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน

บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชนได้แก่การเปิดโอกาสทางดนตรีและการสร้างเส้นทางอาชีพให้กับเยาวชน โดยการเข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรีของรุ่นพี่และบรรยากาศการเข้าค่ายดนตรีที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชนคนอื่น ๆ ต้องการศึกษาด้านดนตรี นอกจากนี้กระบวนการฝึกซ้อม ยังช่วยปลูกฝังระเบียบวินัย สร้างสมาธิ ความสุข และความภาคภูมิใจในตนเองให้กับเยาวชนอีกด้วย

2. วงออร์เคสตรากับบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์

วงออร์เคสตราเปิดโอกาสให้เยาวชนได้รู้จักและคุ้นเคยกัน ไม่เพียงเท่านั้น การร่วมแรงร่วมใจเพื่อการแสดงดนตรี รวมไปถึงการช่วยเหลือดูแลกันในกระบวนการฝึกซ้อมและการเข้าค่ายดนตรี ยังช่วยสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับเยาวชน นอกจากนี้วงออร์เคสตรายังเป็นพื้นที่ให้เยาวชนต่างศาสนาได้ใช้ชีวิตร่วมกัน ส่งผลให้เยาวชนรับรู้และให้เกียรติกับวิถีชีวิตที่แตกต่างของเพื่อนร่วมวง และบทบาทการสร้างความสัมพันธ์ยังแผ่ขยายไปถึงผู้ปกครองที่ได้พบปะและรู้จักกันจากการแสดงดนตรีและการเข้าค่ายของเยาวชนซึ่งสมาชิกในวงออร์เคสตราเห็นว่าการกลับมาพูดคุยกันจะช่วยคลายความเข้าใจผิดระหว่างศาสนาที่เกิดขึ้นได้

3. บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน

บทเพลงท้องถิ่นที่ใช้ในการฝึกซ้อมและการแสดงทำให้เยาวชนรู้จักท้องถิ่นของตนเพิ่มขึ้น และได้สร้างความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมบรรเลงบทเพลงดังกล่าว นอกจากนี้ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความรู้สึกสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้กับเยาวชนจากประสบการณ์และความภาคภูมิใจที่เขาได้รับ โดยเยาวชนเห็นว่า โอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งพิเศษของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเมื่อเปรียบเทียบกับวงดนตรีอื่น ๆ

4. บทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม

การเปิดแสดงดนตรีทำให้ผู้ชมในพื้นที่จังหวัดยะลา รู้สึกภาคภูมิใจ ทั้งนี้ การแสดงดนตรียังสร้างแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนคนอื่น ๆ สนใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งบนเส้นทางดนตรี และยังช่วยปรับเปลี่ยนมุมมองของผู้ปกครองที่มีต่อดนตรีให้ดีขึ้น สำหรับคนยะลาในพื้นที่เพลงที่มีกลิ่นอายของบ้านเกิดช่วยสร้างความสุขและความระลึกถึงแผ่นดินเกิด ส่วนกลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลา สมาชิกวงออร์เคสตราเห็นว่าการเปิดแสดงดนตรีจะทำให้ผู้ชมเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อจังหวัดยะลาใหม่

ประเด็นที่ 2 วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา กับความยั่งยืนในอนาคต

สำหรับสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ความผูกพันที่มีต่อวงออร์เคสตราจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างความยั่งยืน โดยสมาชิกในวงที่เคยได้รับโอกาสต้องการที่จะส่งต่อโอกาสให้รุ่นน้องด้วยการกลับมาฝึกสอนในวง นอกจากนี้สมาชิกที่เข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรียังมีความตั้งใจที่จะพัฒนาและยกระดับวงให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารในอนาคตมองเห็นผลงานที่ประจักษ์และสนับสนุนให้วงมีการดำเนินการต่อ

ส่วนที่ 4 ช่องทางการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงดนตรีออร์เคสตราและการแสดงความผูกพันกับแผ่นดินเกิดของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

ประเด็นที่ 1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านการสื่อสารเฉพาะหน้า

1. การสื่อสารระหว่างบุคคล

สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางดนตรีระหว่างการฝึกซ้อม นอกจากนี้ อดีตสมาชิกวงออร์เคสตร้ามักจะรวมกลุ่มพูดคุยกันเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีต และทิศทางในอนาคตของวง

2. การประชุม

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการประชุมก่อนและหลังฝึกซ้อม โดยผู้ส่งสารหลักได้แก่ ผู้ดูแล และผู้ฝึกซ้อม เนื้อหาเป็นไปเพื่อแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของวง และการพูดเพื่อชี้ให้เห็นคุณค่าของวง และสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกในการพัฒนาตนเองและวงออร์เคสตราต่อไป

ประเด็นที่ 2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์

1. การสื่อสารระดับบุคคล

การสื่อสารในระดับบุคคลของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับดนตรี และมีการแบ่งปันภาพและคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการแสดงดนตรีของตนผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับความผูกพันกับจังหวัดยะลา จะปรากฏให้เห็นในลักษณะของความภูมิใจ เช่น การโพสต์คลิปวิดีโอที่นำเสนอภาพบรรยากาศที่สวยงามของจังหวัด

ยะลา สำหรับสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่จะใช้สื่อเฟซบุ๊ก ในการแสดงออกถึงความคิดถึงบ้านเกิด รวมทั้งการแสดงความรักห่วงใยครอบครัว และเพื่อน เมื่อทราบข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ

2. การสื่อสารระดับกลุ่ม

สมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา มีการสื่อสารระดับกลุ่มผ่านช่องทางออนไลน์ 2 ช่องทางได้แก่ เฟซบุ๊กและไลน์ โดยมีลักษณะร่วมกันคือมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดง การแจ้งข่าวการฝึกซ้อม และความเคลื่อนไหวของวง ส่วนลักษณะที่แตกต่างคือ กลุ่มในเฟซบุ๊กจะมีการแลกเปลี่ยนคลิปวิดีโอเกี่ยวกับบทเพลงต่าง ๆ โดยเฉพาะบทเพลงคลาสสิกที่บรรเลง โดยวงดนตรีระดับโลก เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เพื่อนสมาชิกในการบรรเลงเพลงดังกล่าวร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการแบ่งปันภาพและวิดีโอบันทึกการแสดงในมุมมองของตัวเอง เนื้อหาอีกประเด็นหนึ่งที่ปรากฏพบคือ การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการเปิดรับสมัครเข้าศึกษาต่อของสถาบันทางดนตรี ซึ่งส่วนใหญ่อดีตสมาชิกจะเป็นผู้ส่งสารเพื่อให้รุ่นน้องได้มีโอกาสเช่นเดียวกับตน ส่วนการสื่อสารในไลน์ สมาชิกวงออร์เคสตราจะเป็นผู้รับสารเป็นหลัก โดยผู้ส่งสารได้แก่ ผู้ดูแลวง ผู้ฝึกซ้อม และผู้ปกครอง

3. การสื่อสารสาธารณะ

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจชื่อ Yala City Municipality Youth Orchestra เพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก ส่วนเนื้อหาการสื่อสารในแฟนเพจจะเป็นการนำเสนอคลิปวิดีโอบันทึกการแสดง และผลงานของสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เป็นหลัก

ประเด็นที่ 3 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชน

1. หนังสือพิมพ์

ประเด็นที่วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาสื่อสารผ่านหนังสือพิมพ์คือ การสร้างความสมานฉันท์ด้วยสุนทรียะของบทเพลง โดยเนื้อหาในสื่อบอกข่าวจะประกอบด้วย รายละเอียดในการเปิดแสดงดนตรี และบทสัมภาษณ์ของเยาวชนเกี่ยวกับประเด็นดนตรี และความภาคภูมิใจในวงออร์เคสตราและจังหวัดยะลา

2. โทรทัศน์

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา เคยออกรายการโทรทัศน์ คุณพระช่วย ในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งในรายการได้สัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา ผู้อำนวยการ และเยาวชน ซึ่งสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาได้ให้สัมภาษณ์ว่า รู้สึกดีใจที่ได้ออกรายการที่ถ่ายทอดไปทั่วประเทศ เพราะจะทำให้คนได้รับรู้ว่ายะลาไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด ทั้งนี้ เยาวชนยังได้ร่วมกันบรรเลงเพลง โทตาบารู ซึ่งเป็นเพลงที่สะท้อนความรักบ้านเกิด และความรักแผ่นดิน

ส่วนที่ 5 มุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด และบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในฐานะสื่อกลางในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิด

ประเด็นที่ 1 มุมมองของกลุ่มผู้ชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาต่อแผ่นดินเกิด

มุมมองต่อจังหวัดยะลาของผู้ชมที่เป็นคนยะลาคือการมองว่าจังหวัดยะลาสงบ และกลุ่มผู้ชมชาวยะลาที่อยู่นอกพื้นที่ก็ยังคงมีความรู้สึกผูกพันกับจังหวัดยะลา และพร้อมส่งความช่วยเหลือกลับไปยังบ้านเกิด รวมทั้งรู้สึกยินดีเมื่อรับรู้ว่ายะลามีสิ่งที่เกิดขึ้น

สำหรับการสำนักรักแผ่นดินเกิด กลุ่มผู้ชมมองว่า การสร้างสำนักรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชนเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของแผ่นดิน และต้องการพัฒนาแผ่นดินเกิดของตนให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การปลูกฝังควรใช้วิธีการทางศิลปะมากกว่าการปลูกฝังโดยตรง เนื่องจากวิธีการที่ยืดเยื้ออาจส่งผลให้เกิดการต่อต้าน

ประเด็นที่ 2 บทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

1. บทบาทการพัฒนาศักยภาพเยาวชน

กลุ่มผู้ชมเห็นว่า วงออร์เคสตราช่วยเปิดโอกาสให้เยาวชนได้รับประสบการณ์ทางดนตรี และทำให้เยาวชนมองเห็นเส้นทางอาชีพในอนาคต นอกจากนี้ การได้รับโอกาสทางดนตรียังทำให้เยาวชนในวงออร์เคสตรากลายเป็น แรงบันดาลใจให้เยาวชนคนอื่น ๆ พัฒนาศักยภาพของตนและเลือกเดินในเส้นทางสายดนตรี

การพัฒนาศักยภาพยังหมายถึงรวมถึงการสร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวม รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในด้านจิตใจซึ่งออร์เคสตราจะช่วยเบี่ยงเบนความรู้สึกของเยาวชนจากเหตุการณ์ความรุนแรง ทำให้เยาวชนมีความสุขและผ่อนคลายความเครียด และกลุ่มผู้ชมยังเห็นว่า กระบวนการกล่อมเกลาจิตใจจะสร้างเมล็ดพันธุ์ทางความคิดให้เยาวชนเติบโตขึ้นอย่างมีพลังที่จะสร้างสรรค์สิ่งที่ดีในอนาคต

2. บทบาทการสร้างความสัมพันธ์

วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านความรุนแรงและเป็นพื้นที่ที่เป็นช่องทางการสื่อสารอันนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ให้กับเยาวชน อีกทั้งยังสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นจากความภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน และยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยลดความรู้สึกแตกแยกในสังคมและความหวาดระแวงที่มีต่อกัน เพราะเป็นพื้นที่ที่ทำให้เยาวชนต่างศาสนาได้เรียนรู้และใช้ชีวิตร่วมกันซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างและยอมรับกันมากขึ้น ทั้งนี้

วงออร์เคสตร้ายังเป็นพื้นที่ที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองชาวพุทธและมุสลิมอีกด้วย

3. บทบาทการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดแก่เยาวชน

กลุ่มผู้ชมเห็นว่าบทเพลงท้องถิ่นจะช่วยปลูกฝังความรู้สึกสำนึกรักแผ่นดินให้กับเยาวชน ส่วนการเป็นสมาชิกในวงออร์เคสตร้าก็จะทำให้เยาวชนรู้สึกผูกพันกับวง และต้องการตอบแทนเมื่อมีโอกาส ซึ่งความผูกพันที่เกิดจากบทเพลง และจากกระบวนการฝึกซ้อมในวง ก็จะนำไปสู่ความรู้สึกผูกพันต่อแผ่นดินเกิดของเยาวชน

4. บทบาทการส่งต่อความรู้สึกถึงผู้ชม

สำหรับผู้ชมชาวยะลาทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดยะลา วงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาสร้างความสุขและความภาคภูมิใจให้กับผู้ชม สำหรับกลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลา วงออร์เคสตร้าจะช่วยสร้างความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับจังหวัดยะลา

ประเด็นที่ 3 วงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลากับความยั่งยืนในอนาคต

ผู้ชมวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่มีความกังวลว่า หากกระแสตอบรับน้อยลง วงออร์เคสตร้าอาจต้องหยุดดำเนินการเมื่อเปลี่ยนผู้บริหาร อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ชมเสนอว่า สิ่งที่จะช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับวงออร์เคสตร้าคือการผลักดันให้วงเข้าสู่ระบบของภาครัฐเพื่อให้เกิดงบประมาณสนับสนุน รวมทั้งการจัดตั้งสถาบัน เช่น สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง เพื่อเป็นการค้า ยันเสถียรภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ออร์เคสตรา: นวัตกรรมที่สร้างสรรค์และภาคภูมิใจ

ผลการวิจัยพบว่า วงออร์เคสตราเป็นนวัตกรรมที่สร้างสรรค์และภาคภูมิใจของชาวยะลา อันเนื่องมาจากการบริหาร “สาร” ที่ดีของกลุ่มผู้ริเริ่ม เนื่องจากกลุ่มผู้ริเริ่มเห็นว่า วงออร์เคสตรา ตามแบบแผนที่พบกันทั่วไปมักจะใช้เพลงคลาสสิกในการเปิดการแสดงประกอบกับภาพลักษณ์ ของความหรูหราและความเป็นตะวันตกก็อาจทำให้ประชาชนในพื้นที่เปิดรับนวัตกรรมนี้ได้ยาก ดังนั้น กลุ่มผู้ริเริ่มจึงผสานความเป็นตะวันออกเข้าไปด้วยการเลือกบรรเลงบทเพลงประเภทอื่น ๆ ร่วมกับเพลงคลาสสิก ซึ่งบทเพลงเหล่านี้ล้วนแต่เป็นบทเพลงที่กลุ่มผู้ชมคุ้นชิน เช่น เพลงไทยเดิม เพลงพระราชนิพนธ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกใช้เพลงท้องถิ่นของจังหวัดยะลาที่ทำให้วง เข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้มากขึ้น อีกทั้งยังนำมาซึ่งความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้ฟังเพลงท้องถิ่นที่ถูกบรรเลง โดยวงออร์เคสตรา

การผสมผสานบทเพลงท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการยอมรับวงออร์เคสตราสอดคล้องกับทฤษฎีการ แพร่กระจายนวัตกรรมของ Everett M. Rogers (อ้างถึงใน ปาริชาติ สถาปัตตานนท์, 2557) ซึ่ง แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับนวัตกรรมของสังคมไว้ดังต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบต่าง ๆ ของนวัตกรรมในสายตาของผู้รับนวัตกรรม

1.1.1 ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนและผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของ วงออร์เคสตราจากโอกาสต่าง ๆ ที่ได้รับซึ่งมีความพิเศษกว่าวงดนตรีอื่น ๆ เมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิก สอดคล้องกับ

1.1.2 ความเข้ากันได้และความไม่ซับซ้อน จากการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสารของกลุ่มผู้ริเริ่ม โดยการเลือกใช้บทเพลงท้องถิ่นมาบรรเลงร่วมกับเพลงประเภทอื่น ๆ ทำให้วงออร์เคสตราเข้าถึง กลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ชมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความรู้สึกคุ้นเคยและความไม่ซับซ้อนของ เนื้อหาสาร

1.1.3 โอกาสในการทดลองใช้และโอกาสในการสังเกตเห็น กลุ่มผู้ริเริ่มได้เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกโดยไม่ปิดกั้นทั้งในด้านเพศ ศาสนาและพื้นฐานทางดนตรี และแม้ผู้ที่ยังไม่ได้เข้าร่วม ก็มีโอกาที่จะสังเกตเห็นนวัตกรรมนี้ได้ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ

1.2 ช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับนวัตกรรม

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ริเริ่มได้ใช้ช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้วงออร์เคสตร้าเข้าถึงประชาชนชาวยะลา ทั้งสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน การแสดงดนตรี และสื่อออนไลน์ แต่ยังคงใจความหลักของสารเอาไว้ นั่นคือ ความรัก ความผูกพัน และความภูมิใจในแผ่นดินเกิด รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมจะได้รับจากทักษะดนตรีที่สามารถต่อยอดทางอาชีพได้ ทำให้ประชาชนในสังคมเปิดรับและอยากเข้าร่วมกิจกรรมกับวงออร์เคสตร้า

1.3 ความพยายามของผู้สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอีกอย่างหนึ่งคือความพยายามของผู้สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในที่นี้คือกลุ่มผู้ริเริ่ม โดยในทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมระบุว่า ผู้สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือบุคคลภายนอกที่พยายามจะนำนวัตกรรมเข้าสู่สังคม แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงยังมีฐานะเป็นผู้นำทางความคิดในสังคมอีกด้วย นอกจากนี้ กลุ่มเยาวชนที่เป็นสมาชิกในวงก็เป็นผู้ที่ช่วยทำให้ประชาชนในพื้นที่เห็นคุณค่าของวงออร์เคสตร้า รวมทั้งเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนคนอื่น ๆ ต้องการเข้าร่วมวง ซึ่งแนวความคิดการแพร่กระจายนวัตกรรมเรียกบทบาทของกลุ่มเยาวชนว่าเป็นผู้ช่วยในการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นที่ 2 สำนึกรักแผ่นดินเกิด: พลังดนตรีแห่งวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

2.1 เยาวชน: โอกาสแห่งการพัฒนาตนและแผ่นดินเกิด

ผลการวิจัยพบว่า วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนโดยใช้สุนทรียะทางดนตรีในการกล่อมเกลาจิตใจเยี่ยงเบนความรู้สึกของเยาวชนออกจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ทั้งยังช่วยเยียวยาจิตใจให้กับเยาวชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงโดยตรงด้วยกำลังใจจากเพื่อนร่วมวงและอาจารย์ผู้ฝึกสอน นอกจากนี้ วงออร์เคสตรายังสร้างความภาคภูมิใจในตนเองอันเกิดจากความสามารถทางดนตรีซึ่งเป็นทักษะที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต โดยปัจจุบันเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาบางส่วนได้เข้าศึกษาต่อทางดนตรีในสถาบันชั้นนำของประเทศไทย อาทิ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ความภูมิใจจากโอกาสต่าง ๆ ที่เยาวชนได้รับเมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา สร้างความรู้สึกผูกพันต่อวงให้กับเยาวชนและยังขยายไปสู่ความผูกพันต่อแผ่นดินเกิด โดยความรู้สึกที่เกิดขึ้นถูกสร้างจากการสอดแทรกอยู่ ทั้งในกระบวนการฝึกซ้อมและการเปิดแสดงดนตรีในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งเปิดโอกาสให้เยาวชนได้รู้จักกับสังคมอื่น ๆ และเกิดการเปรียบเทียบทำให้เยาวชนมองเห็นคุณค่าของวงออร์เคสตราและท้องถิ่นของตนชัดเจนยิ่งขึ้น ความผูกพันต่อวงและแผ่นดินเกิดสะท้อนผ่านมุมมองของเยาวชนที่เป็นสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา โดยอดีตสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาซึ่งเข้าศึกษาต่อทางด้านดนตรียังคงช่วยเหลือกิจกรรมของวงอย่างต่อเนื่อง ทั้งการเข้าร่วมแสดงดนตรีและการเป็นผู้ฝึกสอน ทั้งนี้ ความผูกพันของอดีตสมาชิกวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ยังเป็นแรงบันดาลใจให้สมาชิกปัจจุบันมีความตั้งใจที่จะกลับมาเข้าร่วมพัฒนาและยกระดับวงเช่นกัน โดยเยาวชนที่เป็นสมาชิกในวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเห็นว่าการทำหน้าที่ในการเป็นนักดนตรีของวงออร์เคสตราจะเป็นหนทางหนึ่งในการร่วมพัฒนาและสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นแผ่นดินเกิดของพวกเขา

ดังที่กล่าวมาข้างต้นคือบทบาทของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาที่ส่งผลกระทบต่อในระดับปัจเจกโดยมีวงออร์เคสตราเป็นกิจกรรมที่เป็นสื่อกลางสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับนันทนาการของ สมบัติ กาญจนกิจ (2540) ที่กล่าวว่า นันทนาการ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ แล้วก่อให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุขรวม ทั้งความสุขสนุกสนานหรือความสุขสงบ นอกจากนี้ กิจกรรมนันทนาการยังช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เข้าร่วม ด้วยกระบวนการที่ให้คุณค่าและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลและชุมชน สำหรับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนั้น ปารีชาติ สถาปิตานนท์ (2557) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่สร้างความเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลจุดหมายหนึ่งก็คือการทำให้บุคคลค้นพบและมองเห็นคุณค่าของตนเอง

ผลวิจัยค้นพบว่า การที่เยาวชนรู้จักคุณค่าของตนเองและวงออร์เคสตรานำไปสู่การเห็นคุณค่าของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยมซึ่งธเนศวร์ เจริญเมือง (2553) ให้ความหมายของท้องถิ่นนิยมว่าเป็นความรู้สึกรัก ผูกพัน ห่วงเห่น และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น อันเกิดจากการเห็นสิ่งดีงามมากพอที่จะอาศัยและใช้ประโยชน์ หรือเกิดจากการไปเห็นแผ่นดินอื่นรอบ ๆ แล้วเกิดการเปรียบเทียบซึ่งผู้ที่มิทศนะท้องถิ่นนิยมจะกระตือรือร้นที่จะปกป้องถิ่นรวมทั้งห่วงใยปัญหาและผลกระทบ และพร้อมลงมือทำบางสิ่งเพื่อท้องถิ่นของตนเช่นเดียวกับแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนิยมของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2554) ที่ระบุว่า ชุมชนนิยมคือสังคมที่คนเห็นประโยชน์และรู้จักใช้ประโยชน์ รวมทั้งให้ประโยชน์ตอบแทนชุมชน โดยแต่ละชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นผลดีต่อสมาชิกทั้งด้านกายภาพและจิตใจ ทำให้สมาชิกรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในสังคม และรู้สึกมั่นคงปลอดภัยยามต้องเผชิญอันตราย เชื่อกันว่าตนเองจะไม่ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง ชุมชนนิยมเน้นย้ำการเติมเต็มจิตใจสมาชิกเป็นสำคัญ สมาชิกจะได้รับการพัฒนาตนเองและถูกปลูกฝังค่านิยมจิตสาธารณะเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของสังคม ซึ่งทั้งแนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยมและแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนิยมต่างก็ชี้ให้เห็นว่าท้องถิ่นหรือชุมชนจะต้องก่อประโยชน์ให้กับสมาชิกแล้วจึงนำไปสู่ความรู้สึก รัก ห่วงเห่นและการลงมือทำเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน

2.2 ออร์เคสตรา: จุดเริ่มต้นสันติภาพ...พื้นที่ในการสร้างความสัมพันธ์

2.2.1 พื้นที่พบปะ: การก่อร่างสร้างความสัมพันธ์

ไม่เพียงแต่บทบาทที่สร้างให้เกิดขึ้นในระดับปัจเจกเท่านั้น แต่ออร์เคสตรายังได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้นจากโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมุมมองของกลุ่มผู้ริเริ่ม กลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้ชมเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า วงออร์เคสตร้าก่อร่างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนจากการทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่เพียงแต่การเป็นพื้นที่พบปะชั่วคราว แต่ยังเป็นพื้นที่ในการใช้ชีวิตร่วมกัน การฝึกซ้อมในระยะเวลายาวนาน ประกอบกับการเข้าค่ายฝึกอบรมเอื้อให้เยาวชนช่วยเหลือดูแลกัน อีกทั้ง กระบวนการฝึกซ้อมออร์เคสตร้าที่ต้องอาศัยความสอดคล้องกลมกลืน และการร่วมแรงร่วมใจกันทำให้เยาวชนรู้จักระเบียบวินัย รวมไปถึงหน้าที่และความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างโดยวงออร์เคสตร้ายังขยายไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองซึ่งเกิดจากการรับส่งบุตรหลานในการซ้อมดนตรีทุกวันเสาร์อาทิตย์รวมทั้งการร่วมชมการแสดงดนตรีที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พบปะพูดคุยกัน ยิ่งไปกว่านั้นความสัมพันธ์ยังถูกกระชับให้แน่นขึ้นจากการที่ผู้ปกครองได้ร่วมกันดูแลเยาวชนในวงออร์เคสตร้า

ผลการวิจัยยังพบอีกว่าพื้นที่ในการสร้างความสัมพันธ์ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงแต่พื้นที่ในวงออร์เคสตร้าเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลยังขยายรวมไปถึงการสื่อสารกันผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่สอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตปัจจุบัน ทั้งในกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ปกครองโดยเฉพาะการสื่อสารในระดับกลุ่มผ่านช่องทางไลน์ พบว่า มีการสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่วนประเด็นในการสื่อสารพบว่า ประเด็นเกี่ยวกับการแสดงดนตรีและการสำนึกรักแผ่นดินเกิดยังปรากฏให้เห็นไม่มากนัก เมื่อเทียบกับการพูดคุยถึงเรื่องทั่ว ๆ ไป อย่างไรก็ตาม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในเรื่องส่วนตัวที่ปรากฏขึ้นก็เป็นร่องรอยที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเยาวชนและผู้ปกครองที่กระชับเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถเทียบเคียงได้กับงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อธำรงรักษา อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ของ ทศนาวดี แก้วสนิท (2552) ซึ่งค้นพบว่าผลของสื่อพิธีกรรมการบวชในระดับชุมชนคือการสร้าง ปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ สร้างความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของ ชุมชน ส่วนสื่อพิธีกรรมบุญเดือนสิบมีบทบาทในระดับชุมชนคือการระดมพลังชุมชนและสร้าง ความทรงจำร่วมกัน สอดคล้องกันกับงานวิจัยของ A.R.Radcliffe Brown อ้างถึงใน อมรรัตน์ ทิพย์ เลิศ (2545) ที่ศึกษาบทบาทหน้าที่ของดนตรีจากการสังเกตการณ์การเต้นรำของชาวเกาะ Andaman ในมหาสมุทรอินเดีย เรียกว่า Andamanese dance พบว่า บทบาทหน้าที่เบื้องต้นทาง สังคมของดนตรีคือการสร้างความรู้สึกประสานและสอดคล้องของชุมชนอันเกิดจากการร่วม กิจกรรมกันซึ่งจะช่วยธำรงสังคมไว้

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังต่อยอดย้ำแนวคิดเกี่ยวกับสื่อกิจกรรมที่เกิดขึ้น จุฑาวิจิตร (2542) อธิบายว่าสื่อกิจกรรมเอื้อให้เกิดการพบปะและการประชุมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่าย ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเป็นโอกาสในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน ใน ทำนองเดียวกับแนวคิดเกี่ยวกับนันทนาการของสมบัติ กาญจนกิจ (2540) ที่อธิบายว่า กิจกรรม นันทนาการส่งเสริมให้เกิดการสร้างมนุษยสัมพันธ์ โดยทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือสมาชิกมีความผูกพัน และความสนใจร่วมกัน นอกจากนี้ กระบวนการนันทนาการยังฝึกให้รู้จักการทำงานเป็นทีม ส่งเสริม การเป็นพลเมืองดี เป็นการฝึกให้รู้จักสิทธิหน้าที่ ระเบียบวินัย ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในหมู่เยาวชนและผู้ปกครองจะส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน เช่นเดียวกันกับที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) ได้อธิบายคุณลักษณะหนึ่งของชุมชนนิยมว่าเป็น การรวมตัวกันเพื่อให้สมาชิกรู้จัก มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความยึดโยงในความรับผิดชอบต่อกัน และมีความไว้วางใจกันในระดับหนึ่ง ส่วนในเรื่องของช่องทางการสื่อสารที่การวิจัยครั้งนี้ค้นพบ ว่าพื้นที่ในการสื่อสารของผู้ปกครองและเยาวชนมีทั้งพื้นที่ในเชิงกิจกรรมและพื้นที่ในสื่อออนไลน์ เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่ ปารีชาติ สถาปิตานนท์ (2557) ได้แบ่งช่องทางในการสื่อสารด้วย กระบวนการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ช่องทางกายสื่อสารผ่านกิจกรรมในพื้นที่เชิง กายภาพ ซึ่งมีจุดเด่นในการสร้างปฏิสัมพันธ์แบบเห็นหน้ากัน เปิดโอกาสให้ซักถามและโต้ตอบได้ทันที และได้สัมผัสอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น และ 2) ช่องทางการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร

สมัยใหม่ ซึ่งทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เสนอแนะความคิดเห็น และตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ ได้คล่องตัวขึ้น

2.2.2 วงออร์เคสตรา: สัญลักษณ์แห่งสันติภาพ...ความปกติบนความไม่ปกติ

ข้อค้นพบหนึ่งที่น่าสนใจจากผลวิจัย คือมุมมองของผู้ชมซึ่งเป็นนักสันติวิธีที่เห็นว่า วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาให้ความสนใจในฐานะที่เป็นนวัตกรรมในการจัดการความรุนแรง กล่าวคือ ในพื้นที่ความขัดแย้งที่ถูกปกคลุมด้วยความกลัว วงออร์เคสตราเป็นพลังของคนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ทำให้บรรยากาศของความหวาดกลัวคลายลง สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพลังแห่งศิลปะในหนังสือ พลังธรรมแห่งจินตนาการ : ศิลป์และวิญญูณการสร้างสันติภาพ โดยจอห์น พอลเลเตอร์ค (2555) ที่กล่าวถึงเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกลางกรุงซาร์ชโว ในปี ค.ศ. 1992 ซึ่งมีประชาชนที่กำลังเข้าคิวซื้อขนมปังถูกข่มขู่ยิงจนมีผู้เสียชีวิตถึง 22 คน และในวันรุ่งขึ้น นักเซลโลชื่อสไมโลวิกได้เดินทางมายังที่เกิดเหตุและบรรเลงเซลโลติดต่อกัน 22 วัน ท่ามกลางกระสุนที่ระดมยิงตัวเมือง นักข่าวจึงถามเขาว่า “คุณบ้าหรือที่มานั่งเล่นดนตรีเมื่อเขายังกัน” และเขาได้ตอบว่า “คนบ้าคือคนยิง ไม่ใช่คนเล่นดนตรี” จะเห็นว่า จากทั้งกรณีความรุนแรงของกรุงซาร์ชโว และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดยะลา ดนตรีเปรียบเหมือนสัญลักษณ์ของสันติภาพซึ่งพยายามสื่อแสดงให้เห็นถึงความปกติในการใช้ชีวิตท่ามกลางเหตุการณ์ไม่ปกติที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม พลังดนตรีและการตั้งคำถามจากจุดเล็ก ๆ อาจส่งผลสะเทือนไปสู่การร่วมกันค้นหาคำตอบที่จะนำมาซึ่งสันติภาพในระยะยาว

2.2.3 จุดเริ่มต้นสันติภาพ: การอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย

หลังเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2547 และต่อเนื่องเรื่อยมา ส่งผลให้พื้นที่ในการพบปะกันของผู้คนต่างศาสนา โดยเฉพาะเยาวชนหดแคบลง เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป และความหวาดระแวงกัน วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลานั้นเป็นพื้นที่ที่ทำให้เยาวชนและผู้ปกครองต่างศาสนาได้ถักทอความสัมพันธ์ขึ้นใหม่ และสลายความรู้สึกในเชิงเชื้อชาติ โดยมีดนตรีเป็นแกนกลางในการเชื่อมประสาน การพูดคุย การดูแลช่วยเหลือ และการใช้ชีวิตร่วมกันบนความหลากหลายทางศาสนา ทำให้เยาวชนรู้จักยอมรับ และเคารพในความ

แตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งสันติภาพที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลนี้ เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่สันติภาพของสังคมในระยะยาวสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสุริชัย หวันแก้ว (2550) ได้รวบรวมทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ไว้ โดยทั้งหมดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือการส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติอันจะเป็นการแก้ปัญหาความไม่สงบของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะยาว

ในทำนองเดียวกันกับ ผู้หญิงมุสลิมท่ามกลางความขัดแย้ง : การเปลี่ยนผ่านจากเหยื่อสู่ผู้ขับเคลื่อนงานสันติภาพ ของ ฮาฟิสสา สาและ (2553) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า บริบทเงื่อนไขสำคัญทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านจากเหยื่อสู่การทำงานสันติภาพของผู้หญิงมุสลิม ประกอบด้วย การใช้ทุนทางสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่ต่าง ๆ ท่ามกลางความรุนแรง อันนำไปสู่การเป็นเครือข่ายทางสังคมกับกลุ่มองค์กรภายนอก และการได้รับโอกาสหรือมีพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบสามารถตระหนักและแสดงศักยภาพของตนเองในขณะที่ความขัดแย้งและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงดำเนินอยู่ บทบาทการทำงานสันติภาพของผู้หญิงเหล่านี้ก็ส่งผลต่อการขับเคลื่อนความขัดแย้งไปสู่การสร้างสันติภาพ ทั้งจากการปรับเปลี่ยนตนเองในระดับปัจเจกจากเหยื่อมาเป็นผู้ให้ การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.3 บทเพลงท้องถิ่น: เรื่องเล่ายะลาผ่านท่วงทำนองจากเยาวชนสู่ผู้ชม

องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของวงออร์เคสตราคือการสื่อสารผ่านบทเพลง โดยกลุ่มผู้ริเริ่มได้เลือกใช้บทเพลงท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งในการฝึกซ้อมและการแสดงดนตรี ทั้งนี้ เพื่อต้องการสร้างความรู้สึกร่วมในการสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้กับเยาวชน และยังหวังให้เกิดการส่งต่อเรื่องเล่าและความรู้สึกในบทเพลงจากเยาวชนไปสู่กลุ่มผู้ชม ผ่านการแสดงดนตรี สำหรับผลกระทบที่เกิดกับกลุ่มผู้ชมที่เป็นชาวยะลาทั้งที่ยังอยู่ในพื้นที่และอพยพย้ายไปใช้ชีวิตในต่างแดน บทเพลงท้องถิ่นก็สามารถสร้างความรู้สึภาคภูมิใจในความเป็นยะลาให้เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะกับผู้ชมชาวยะลาในต่างแดน การรับฟังบทเพลงที่เกี่ยวกับจังหวัดยะลาได้สร้างความระลึกถึงแผ่นดินเกิด รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการส่งความช่วยเหลือกลับไปยังแผ่นดินเกิดของตน

ในการทำงานเกี่ยวกับการสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย ของ ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) ที่พบว่าในเพลงมหาวิทยาลัยมีการใช้คำเพื่อสร้างอารมณ์รัก ภูมิใจ และ สนุกสนานตามลำดับ นอกจากนี้ ในส่วนของวัจนกรรมยังมีวัจนกรรมประเภทบรรยายข้อมูลและการแสดงความรู้สึกมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกรักและผูกพันในมหาวิทยาลัยให้ผู้ฟังและ นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติต่อเพลงมหาวิทยาลัยของตนในเชิงบวก สอดคล้องกับการวิเคราะห์เนื้อหา เพลงพื้นบ้านหมอลำเพื่อการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ของ นิทรพร ทิพา (2539) ซึ่งวิเคราะห์เนื้อหา เพลงพื้นบ้านหมอลำแล้ว พบว่า เพลงพื้นบ้านหมอลำเป็นสื่อท้องถิ่นที่มีบทบาทในการสื่อสารโดย อาศัยหลักการให้ความบันเทิงผสมกับความรู้ และยังพบว่า มีการปรับเปลี่ยนจากลำกลอนเป็นลำซึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลกและสังคม เพลง หมอลำมีบทบาทเพื่อการให้ข่าวสาร, กระตุ้นให้ประชาชนปฏิบัติในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม, การส่งเสริมวัฒนธรรม และการให้ความบันเทิง นอกจากนี้ยังพบว่าเพลงพื้นบ้านหมอลำ มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพราะกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความคิดเรื่องต่าง ๆ ทั้ง ต่อตนเองและต่อสังคม เช่นเดียวกันกับงานวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของเพลงและดนตรี ของ Herbert Gans Brown อ้างถึงใน อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ (2545) ซึ่งพบว่า บทบาทหน้าที่พื้นฐาน 3 ประการของเพลง ได้แก่ ข่าวสาร ศิลปะและความบันเทิง โดยแสดงออกทางการสื่อสารสุนทรีย์ศาสตร์ และการละเล่น เช่น การเล่าเรื่องสังคมและการเมือง ผ่าน Blowing in the wind ของ Bob Dylan สอดรับกับแนวคิดเกี่ยวกับเอดูเทนเมนต์ ซึ่งปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล (2543) ได้กล่าวว่า เอดู เทนเมนต์เป็นการสื่อสารโดยผสมผสานและความบันเทิงเข้าด้วยกัน อันจะทำให้กลุ่มเป้าหมาย คิดคำนึงรับรู้และมีการประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่พึงประสงค์ และเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น และยัง สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยมของธเนศร์ เจริญเมือง (2553) ที่กล่าวว่า ความรู้สึก รัก ผูกพัน ห่วงแทนและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ส่วนหนึ่งสามารถสร้างขึ้นได้จากการได้ยิน เรื่องเล่าของท้องถิ่นในอดีต

ส่วนในกลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ชาวยะลาบทเพลงท้องถิ่นที่สื่อแสดงให้เห็นถึงความสวยงามของ วัฒนธรรมประเพณี และความเป็นอยู่ของจังหวัดยะลา ทำให้กลุ่มผู้ชมผูกคิดและหันมองจังหวัดยะลา ด้วยมุมมองที่ดีขึ้น โดยไม่ยึดติดกับภาพของความรุนแรงที่ได้รับผ่านสื่อกระแสหลักเพียงอย่างเดียว

แต่ยังมองเห็นความหวังจากการแสดงดนตรีของเยาวชนในพื้นที่ การสื่อสารความสำนึกรักแผ่นดินเกิดโดยสอดแทรกผ่านบทเพลงท้องถิ่นซึ่งมีเนื้อหาที่บอกเล่าถึงความสวยงามและคุณค่าของจังหวัดยะลา เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่องการใช้เทศกาลดนตรีพิทยาในฐานะกิจกรรมเชิงกลยุทธ์เพื่อการสร้างภาพลักษณ์เมืองพิทยาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ของ ดารามาส มณฑลวิทย์ ที่ศึกษาการวางแผนและการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการเทศกาลดนตรีพิทยาแล้วพบว่า การสร้างภาพลักษณ์เมืองพิทยาโดยใช้เทศกาลดนตรีพิทยาเป็นกิจกรรมเชิงกลยุทธ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ต่าง ๆ ให้กับเมืองพิทยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา

ความท้าทายของวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาคือความยั่งยืนในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าหลายฝ่ายมีความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนขั้วทางการเมือง ซึ่งอาจทำให้โครงการถูกยกเลิกหรือตัดงบประมาณ การผลัดเปลี่ยนรุ่นของเยาวชน ซึ่งอาจมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาและยกระดับวงน้อยกว่าเยาวชนรุ่นแรก รวมทั้งความกังวลเกี่ยวกับความรู้สึกในการเป็นเจ้าของร่วม ด้วยความกังวลที่ปรากฏพบข้างต้นในผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา ดังนี้

1.1 เทศบาลนครยะลาควรมีการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจถึงเสถียรภาพและความยั่งยืนของวงออร์เคสตราในอนาคต โดยประชาสัมพันธ์ให้เห็นว่ามีการวางแผนในการรับมือข้อกังวลที่เกิดขึ้นในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร เช่น ในปัจจุบันมือดีตสมาชิกของวงกลับมาช่วยฝึกสอนและสืบสานปณิธานกับรุ่นน้องต่อ

1.2 สมาชิกในวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาและผู้ปกครอง ควรจัดตั้งสถาบันเพื่อค้ำยันเสถียรภาพในอนาคตของวง เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของของภาคประชาชนอย่างแท้จริงซึ่งจะเป็นผลให้เกิดการสนับสนุนและมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินการซึ่งอาจทำผ่านระบบมูลนิธิ

1.3 วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาควรแสวงหาเครือข่ายพันธมิตร โดยจากผลการวิจัยพบว่าในช่วงต้นวงออร์เคสตราได้ใช้สื่อมวลชนในการสื่อสารกับบุคคลภายนอกค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันวงออร์เคสตราสามารถเพิ่มการสื่อสารกับบุคคลภายนอกโดยใช้สื่อออนไลน์ ทั้งนี้เพราะสื่อออนไลน์เป็นเทคโนโลยีที่สอดคล้องและเข้าถึงคนในปัจจุบันและไม่มีค่าใช้จ่าย การแสวงหาเครือข่ายพันธมิตรอื่น ๆ จะทำให้วงได้รับการสนับสนุนและเป็นการยกระดับวงต่อไป

ถอดบทเรียนวงออร์เคสตรายะลาในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดและการขยายต่อสู่อื่น ๆ

บทเรียนเกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดโดยวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้สึกสำนึกรักแผ่นดินเกิด เกิดขึ้นผ่านการวิธีการสร้างที่แนบเนียนผ่านสุนทรียะทางดนตรี ซึ่งทำให้ผู้รับสารทั้งเยาวชน และผู้ชมไม่รู้สึกลัวถูกยึดเยียด ซึ่งการนำเสนออย่างตรงไปตรงมา อาจสร้างความรู้สึกต่อต้านขึ้น และทำให้กระบวนการไม่เป็นผล

อนึ่ง ผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่า การสำนึกรักแผ่นดินเกิดนั้นเกิดขึ้นโดยเริ่มจากการเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตนก่อนแล้วจึงนำไปสู่การเห็นคุณค่าของแผ่นดินเกิดซึ่งเกิดเป็นความผูกพันและความรู้สึกสำนึกรักที่พร้อมจะกระทำการบางอย่างเพื่อตอบแทนแผ่นดินเกิดของตน การสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดในบริบทอื่น ๆ อาจขยายไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมผลิตสื่อบันเทิง ซึ่งเป็นการดึงดูดเยาวชนโดยเริ่มจากสิ่งทีพวกเขาสนใจและเป็นประโยชน์แล้วจึงสอดแทรกแนวคิดสำนึกรักแผ่นดินเกิดลงไปในการบวนการ ความเพลิดเพลินอันเกิดจากสุนทรียะจะช่วยให้เยาวชนไม่เกิดการต่อต้านอันจะทำให้กระบวนการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

2. ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในอนาคต

1. ควรทำวิจัยเชิงทดลองโดยการประสานความร่วมมือในการจัดแสดงดนตรีของวง ออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาในประเทศที่มีพลเมืองจำนวนหนึ่งนับถือศาสนาอิสลาม เพื่อให้วงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศกลุ่มมุสลิมต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มมุสลิมที่อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน อันจะเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและการยอมรับได้ถึงวงดนตรี สากลที่แสดงโดยเยาวชนชาวไทย และกำกับดูแลโดยชาวไทย

2. ควรทำวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันผลการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดในกลุ่มผู้ชม อนึ่ง ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มผู้ที่ไม่เคยชมวงออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาและเปรียบเทียบ มุมมองต่อแผ่นดินเกิดของผู้ชมทั้งสองกลุ่มเพื่อควบคุมตัวแปรในการวิจัย

3. ควรทำการวิจัยในรูปแบบของการวิจัยระยะยาวกับกลุ่มเยาวชนที่เคยผ่านกระบวนการ ในการสร้างสำนึกรักแผ่นดินเกิดเพื่อติดตามดูพัฒนาการและผลที่เกิดขึ้นในระยะยาวกับเยาวชนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะในแง่มุมมองของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผ่นดินเกิดของตนเอง

รายการอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). ชุมชนนิยม: ฝ่าวิกฤตชุมชนล่มสลาย. . กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมี่
เดีย.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2542). การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. นครปฐม: สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- คมสันต์ วงศ์วรรณ. (2551). ดนตรีตะวันตก กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- จอห์น พอล เลเดอรัค. (2555). พลังธรรมแห่งจินตนาการ: ศิลป์และวิญญานการสร้างสันติภาพ.
นครปฐม: สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา.
- ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร. (2544). การสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทยและสื่อสารการแสดง คณะ
นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). สังคตินิยม: ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐนันท์ ศิริเจริญ. (2552). สุนทรียศาสตร์เพื่อนิเทศศาสตร์. สมุทรปราการ: โครงการสำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- ทวีสิทธิ์ ไทรวิจิตร. (2522). สังคตินิยม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ทัศนาวดี แก้วสนิท. (2552). การสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาว
มาเลเซียเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย (ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
วิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ทิวา สาระจุฑะ. (2530). สื่อในสันติภาพ สันติภาพในสื่อ กรุงเทพมหานคร: วิตอรี เพาเวอร์ จำกัด
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2553). ทฤษฎีและแนวคิด: การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- นิตราพร ทิวา. (2539). การวิเคราะห์เนื้อหาเพลงพื้นบ้านหมอลำเพื่อการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล. (2543). มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอ็ดิสัน
เพรส โปรดักส์.
- พัชณี เขยจรรยาและคณะ. (2541). แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์: ประมวลศัพท์วิชาการ ทฤษฎีสำคัญ วิธี
ศึกษาวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

สมบัติ กาญจนกิจ. (2540). นันทนาการชุมชนและโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สีลม. (2548). *My Generation* บันทึกแห่งยุคสมัยและดนตรีที่เปลี่ยนแปลงโลก. กรุงเทพมหานคร:
มติชน.

สุริชัย หวันแก้ว. (2550). ยุติไฟใต้ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

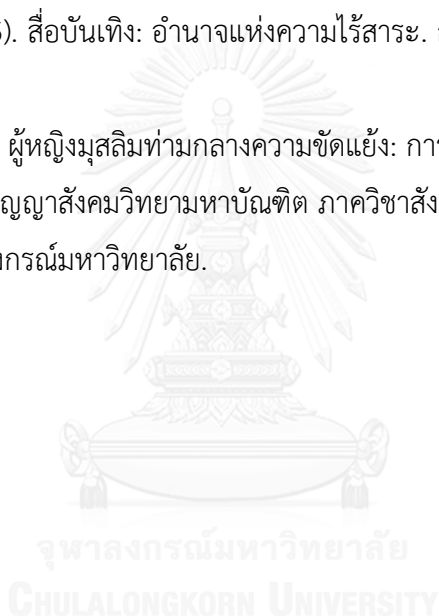
อติภาพ ภัทรเดชไพศาล. (2553). ดนตรี พื้นที่ เวลา. กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นบุ๊กส์.

อติภาพ ภัทรเดชไพศาล. (2556). เสียงเพลง วัฒนธรรม อำนาจ. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

อภิรดี สนธิชัย. (2556). ในหลวง พระมหากษัตริย์ในดวงใจปวงประชา. กรุงเทพมหานคร: พีอาร์ พับ
ลิชชีง.

อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ. (2545). สื่อบันเทิง: อำนาจแห่งความไร้สาระ. กรุงเทพมหานคร: ออล ออโต้
พรีนธ์.

ฮาพิสสา สาและ. (2553). ผู้หญิงมุสลิมท่ามกลางความขัดแย้ง: การเปลี่ยนผ่านจากเหยื่อสู่ผู้ขับเคลื่อน
งานสันติภาพ ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวปิยมมณ แจ่มวุฒิปรีชา เกิดวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ที่จังหวัดอุดรธานี สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาวารสารสนเทศ ในปีการศึกษา 2552 และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2555 จากนั้นในปีการศึกษา 2556 ได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการสื่อสารเชิงสังคมและวัฒนธรรม คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

